



Instans: Kommunstyrelsen
Tid: 2018-05-28 kl. 08:30
Plats: Sämsjön (B-salen), Kommunhuset

Johnny Carlsson (C)
Kommunstyrelsens ordförande

Emelie Cergic-Boberg
Sekreterare

Förslag på justerare: Ronnie Rexwall (KV)

Samtliga ärenden har beretts av kommunstyrelsens ordförande. I samtliga beslutsärenden föreslås kommunstyrelsen besluta i enlighet med förvaltningens/tidigare nämnds förslag till beslut om inget annat framgår av ordförandeskrivelse.

Information:

- KS = slutgiltigt beslut fattas i Kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i Kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

KL	NR	Besluts -organ	Ärende	DNR	Handlingar bifogas	Föredragande/ Kommentar
08.30			Sammanträdets öppnande			Ordförande
			Upprop			Kanslichef
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
08.35	1	KF	Tertialrapport för Herrljunga kommun per 2018-04-30	KS 34/2018	--	Ekonomichef
08.55	2	KF	Budget 2019-2021 för Herrljunga kommun	KS 235/2017	--	Ekonomichef
09.15	3	KS	Godkännande av årsredovisning och revisionsberättelse 2017, Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	KS 105/2018	X	Ekonomichef
09.25	4	KS	Budget och verksamhetsplan 2018 för Boråsregionen - Sjuhärads kommunalförbund	KS 106/2018	X	Ekonomichef
09.35	5	KS	Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS, 2018	KS 97/2018	X	Ordförande
10.05	6	KF	Tillägg till "Riktlinje för handläggning av taxor och avgifter" - Boendeavgift för korttidsplatserna	KS 84/2018	X	Ordförande
10.15	7	KS	Framtagande av kommunal va-plan	KS 99/2018	X	Samhällsutvecklare/miljöchef
10.25	8	KS	Verksamhetsbidrag till Gäsene Café	KS 112/2018	X	Ordförande
10.35	9	KS	Riktlinjer för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun	KS 110/2018	X	Kanslichef
10.50	10	Info	Kommundirektören informerar	--	--	Kommunchef

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Årsredovisning och stämmoprotokoll 2017 Herrljunga Elektriska	KS 94/2018	X
2	Årsredovisning och stämmoprotokoll 2017 Herrljunga elkraft AB	KS 96/2018	X
3	Protokoll 2018-04-16 Ordinarie Bolagsstämma Nossan Förvaltningsaktiebolag Redovisningsår 2017	KS 33/2018	X
4	Årsredovisning och stämmoprotokoll 2017 Herrljunga Vatten AB	KS 95/2018	X
5	Information gällande kommunernas kontaktpersoner till Länsstyrelsen	KS postlista 2018:12	X
6	Byggnadsminnesförklaring av Fåglaviks station, Hudene 36:1	KS postlista 2018:22	X
7	Protokoll nr 68 styrelsesammanträde 2018-04-16 Nossan Förvaltnings AB	KS 33/2018	X
8	Plan för skogsbrandbevakning med flyg i Västra Götalands län	KS postlista 2018:23	X
9	Protokoll nr 69 styrelsesammanträde 2018-04-23 Nossan Förvaltnings AB	KS 33/2018	X
10	Protokoll från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2018	KS 4/2018	X
11	Protokoll från Sjuhärads samordningsförbund 2018-03-22	KS 5/2018	X
12	KSAU protokoll 2018-04-09	Pärm i närarkiv	X
13	KSAU-protokoll 2018-05-14	Pärm i närarkiv	X
14	Inspektion enligt 19 kap 17 § föräldrabalken och 20 § förmynderskapsförordningen	KS 115/2018	X
15	Protokoll från ägardialogsmöte	--	X



Godkännande av revisionsberättelse och årsredovisning för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund år 2017

Sammanfattning

Årsredovisning har inkommit från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund. Som medlemmar har Herrljunga kommun att ta ställning till redovisad årsberättelse och ekonomisk redovisning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2018-05-07

Årsredovisning Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2017

Revisionsberättelse Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2017

Revisionsredogörelse

Protokollsutdrag 20180223

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- Kommunfullmäktige godkänner för Herrljunga kommuns räkning årsredovisningen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2017
- För Herrljunga kommuns räkning beviljas styrelsen ansvarsfrihet för 2017 års verksamhet och räkenskaper

Linda Rudenwall
Ekonomichef

Expedieras till: Förslagsställaren, kommunfullmäktige
För kännedom
till:



Till Kommunfullmäktige i
samtliga
medlemskommuner i
Sjuhärads
kommunalförbund

Revisionsberättelse för Sjuhärads kommunalförbund år 2017

Vi, av respektive fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Sjuhärads Kommunalförbund (organisationsnummer 222000-1008) av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll. Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt Kommunallagen, God revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordningen och förbundets revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med biträde av sakkunniga och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller förbundets följsamhet mot budgetbeslut och fastställda mål konstaterar vi att det inte går att avgöra om de strategiska målen är uppnådda eller ej. Det går inte heller att avgöra om kommunalförbundet närmar sig målen. Navet Science Center når inte fem av tio mål. Det är väsentligt att förbundet analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål/resultatmål.

Vi bedömer att det med utgångspunkt från årsredovisningen är svårt att uttala sig om verksamheten i Sjuhärads Kommunalförbund är ändamålsenlig. Det är angeläget att förbundet utvecklar måluppföljningen.

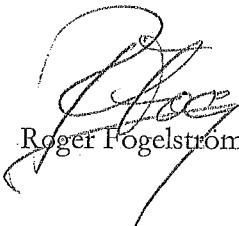
Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, och att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som direktionen uppställt.

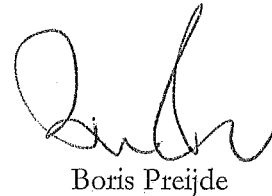
Handwritten signatures and initials in blue ink at the bottom left of the page.

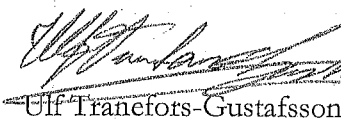
Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för år 2017 för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma. Vi tillstyrker att årsredovisningen för år 2017 kan fastställas.

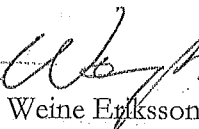
BORÅS 2018-04-09


Roger Fogelström


Ingrid Isaksson


Boris Preijde


Ulf Tranefors-Gustafsson


Weine Eriksson

Bilagor:

Sjuhärads kommunalförbund, Revisionsredogörelse 2017

Rapport avseende granskning av årsredovisning 2017, Sjuhärads kommunalförbund

Sjuhärads kommunalförbund år 2017

Revisorerna, Sjuhärads kommunalförbund

Revisionsredogörelse

20
17

Revisionsberättelse för Sjuhärads kommunalförbund år 2017

Vi, av respektive fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Sjuhärads Kommunalförbund (organisationsnummer 222000-1008) av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll. Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt Kommunallagen, God revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordningen och förbundets revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med biträde av sakkunniga och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller förbundets följsamhet mot budgetbeslut och fastställda mål konstaterar vi att det inte går att avgöra om de strategiska målen är uppnådda eller ej. Det går inte heller att avgöra om kommunalförbundet närmar sig målen. Navet Science Center når inte fem av tio mål. Det är väsentligt att förbundet analyserar och ger förklaringar till varför man inte uppnår mål/resultatmål.

Vi bedömer att det med utgångspunkt från årsredovisningen är svårt att uttala sig om verksamheten i Sjuhärads Kommunalförbund är ändamålsenlig. Det är angeläget att förbundet utvecklar måluppföljningen.

Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, och att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som direktionen uppställt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för år 2017 för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma. Vi tillstyrker att årsredovisningen för år 2017 kan fastställas.

Borås 2018-04-09

Roger Fogelström

Ingrid Isaksson

Boris Preijde

Ulf Tranefors-Gustafsson

Weine Eriksson

Bilagor:

Sjuhärads kommunalförbund, Revisionsredogörelse 2017

Rapport avseende granskning av årsredovisning 2017, Sjuhärads kommunalförbund

Sjuhärads kommunalförbund 2017

Revisionsredogörelse

I revisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom kommunalförbundet är tillräcklig.

Revisionen lämnar en revisionsberättelse som en grund för Kommunfullmäktige i respektive medlemskommuns ansvarsprövning. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultatet från granskning av årsredovisningen, fördjupade granskningar och riskanalys/intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk, medan fördjupade granskningar i förekommande fall innehåller substansgranskning/ granskning av ändamålsenlighet i vilken revisionen kan verifiera måluppfyllelse. Räkenskapsrevisionen har genomförts av revisionsbyrån Deloitte AB och redovisas i *Rapport avseende granskning av årsredovisning 2017-12-31 Sjuhärads kommunalförbund*.

Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

Förbundet redovisar ett överskott på 1 952 tkr jämfört med budget.

Förbundskansli och tillväxtmedel

- Redovisar ett överskott på 1 224 tkr jämfört med budget. Överskottet beror främst på kvarvarande tillväxtmedel från 2016, samt på vakanta tjänster.

Navet

- Redovisar ett överskott på 383 tkr jämfört med budget, avvikelserna kommenteras inte av direktionen.

Medarbetarcentrum

- Redovisar ett överskott på 346 tkr jämfört med budget. Avvikelsen kommenteras inte av direktionen.

Närvårdssamverkan

- Verksamheten som redovisas som en egen resultatenheter redovisar ett resultat om 803 tkr men bokförs som ett nollresultat i enlighet med beslutad styrmodell.

Medfinansiering av E20.

- Direktionen har beslutat om medfinansiering av E20 med 15 000 tkr i 2013 års penningvärde plus anläggningsindex. Avtalet har tecknats och förbundet har avsatt 9 500 tkr från 2014 och återstående summa ska avsättas under en period av fyra år. Under 2017 har 1 658 tkr avsatts varav 310 tkr för anläggningsindex.

Sjuhärads kommunalförbunds målarbete

Sjuhärads kommunalförbunds förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet och fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen har beslutat om det övergripande målet: Att aktivt delta i arbetet för att Sjuhärad/Boråsregionen skall vara ett bra område att bo, arbeta och leva i. Målet nås genom tre strategiska mål som är:

- Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv
- Gränsöverskridande möten och samverkan
- Främja innovation och nytänkande

0  0  0  3  av 3 strategiska mål

Kommunalförbundet analyserar inte hur nära de är att nå de tre strategiska målen. De strategiska målen bryts ned i effektmål för respektive verksamhetsområde.

Regional utveckling och hållbarhet

De tre strategiska målen ska nås genom fyra effektmål som är:

- **Framtidsbild Boråsregionen**
Gemensam regional planering för goda planeringsförutsättningar för ex. bostäder, service- och näringslivsverksamheter för hela Boråsregionen
- **Infrastruktur och kollektivtrafik**
Väl utbyggd infrastruktur för pendling till och från arbete och studier inom delregionen samt arbeta för förstoring av arbetsmarknadsregionen främst mot Göteborg
- **eSamhälle och eHälsa**
Vara väl rustad för att nyttja digital kommunikation för förbättrad service till invånare och organisationer samt effektiv intern ärendehantering
- **Näringsliv**
Arbeta för att stärka näringslivet och minska arbetslösheten i regionen, både genom att stärka existerande företag, stimulera nyföretagande och genom att locka fler företag utifrån att flytta hit och/eller investera här.

Kommunalförbundet gör ingen bedömning huruvida verksamheten nått effektmålen. Kommunalförbundet redogör för aktiviteter inom målområdet.

0  0  4  0  av 4 effektmål

Välfärd och kompetens

De tre strategiska målen ska nås genom fyra effektmål som är:

- **Kompetensförsörjning**
Utbildningsutbudet ska öka utifrån den kompetens som efterfrågas så att denna matchning leder till ökad tillväxt
- **Skolavhopp ska minska**
Antal unga som väljer att avsluta sina gymnasiestudier i förtid ska minska
- **Öppna jämförelser**
Ska leda till utveckling, förbättrad effektivitet och kvalitet
- **Sociala dimensionen för hållbar utveckling och tillväxt**
Genom att räkna med den sociala dimensionen i planering av samhällsinsatser kan resurser frigöras i form av uteblivna kostnader

Kommunalförbundet gör ingen bedömning huruvida verksamheten nått effektmålen. Kommunalförbundet redogör för aktiviteter inom målområdet.

0  0  4  0  av 4 effektmål

Medarbetarcentrum

De tre strategiska målen ska nås genom fem effektmål som är:

- Genom dialogträffar med kommunernas personalenheter rikta insatser mot behov, utveckling och utbud.
- Marknadsföra Medarbetarcentrums verksamhet för ett ökat användande av verksamheten i medlemskommunerna men också marknadsföring i icke medlemskommuner.
- Utveckla och genomföra Ledarskapsprogrammet (hälsosamt och effektivt ledarskap) för att stärka och utveckla chefernas ledarskap.
- Stärka arbetsgrupper för ökad hälsa, trivsel och prestation i de grunduppdrag vi har och i de grupper där chefer går Ledarskapsutbildningen, och som väljer att också jobba med sin grupp.
- Vara ett stöd och verktyg för arbetsgivarna i arbetet med organisationsrisk och social arbetsmiljö för att bidra till ökad hälsa hos medarbetarna i medlemskommunerna.

I årsredovisningen redovisas endast arbetet mot det strategiska målet Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv och Kommunalförbundet följer upp fyra av fem effektmål. Medarbetarcentrum har inte bedömt om målen är uppfyllda eller ej, men utifrån redovisningen gör revisionen bedömningen att de fyra redovisade effektmålen är uppfyllda.

0  0  4  1  av 5 effektmål

Det effektmål som inte följts upp är:

- Stärka arbetsgrupper för ökad hälsa, trivsel och prestation i de grunduppdrag vi har och i de grupper där chefer går Ledarskapsutbildningen, och som väljer att också jobba med sin grupp.

Navet Science Center

Navet Science Center redovisar inte vad de gjort för att nå de övergripande målen (de strategiska målen). Däremot har de satt upp ett antal resultatmål. Navet Science Center redovisar måluppfyllelsen enligt nedanstående.

4  0  5  1  av 10 resultatmål

Navet Science Center har inte nått upp till målvärdena för fyra resultatmål och ett av resultatmålen har ännu inte följts upp.

De resultatmål som inte har nåtts/följts upp är:

- **Minst 30 000 elever på teman**
Resultatet har ökat jämfört med 2016, men når inte upp till Direktionens mål.
- **Minst 25 000 besökare på helger och lov**
Utfallet blev 21 653 besökare.
- **Minst 2 000 elever på teman i matematikpalatset**
Utfallet blev 1 925 elever
- **Minst motsvarande 300 lärarutbildningsdagar för personal i förskolan för att implementera den reviderade läroplanen genomförs**
Programmet startade inte
- **Navet bidrar till att minst tio nya skolor/förskolor erövrar utmärkelsen Grön Flagga**
Statistik för att följa upp målet finns först i mars 2018.

Närvårdskontoret Södra Älvsborg

Det har inte i Budget och verksamhetsplan 2017 inte satts upp några mål för Närvårdskontoret. Närvårdskontoret redovisar kortfattat hur de har arbetat med de olika målgrupperna.

Sammanfattningsvis konstateras att Sjuhärads kommunalförbund överlag har redovisat vad de gjort för att närma sig de strategiska målen och effektmålen. Då majoriteten av målen varken är specifika, mätbara eller tidsbundna går det inte att avgöra om de tre strategiska målsättningarna är uppnådda eller ej, det går heller inte att avgöra om kommunalförbundet närmar sig målen.

Specifika bevakningsområden

Revisorerna har inte haft några särskilda bevakningsområden avseende Sjuhärads kommunalförbund.

Fördjupad granskning

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har en fördjupad granskning genomförts. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av den fördjupade granskningen.

Projektstyrning i Sjuhärads kommunalförbund

Revisionskontoret i Borås Stad har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Sjuhärads kommunalförbund granskat om beviljade projekt lever upp till intentionerna i Boråsregionens tillväxt- och utvecklingsstrategi 2014-2020, och om Boråsregionen har ändamålsenliga rutiner för utöva kontroll över projekten.

I granskningen konstateras att inget av de prioriterade målområdena är nedbrutna på Sjuhäradsnivå, därmed är de inte heller mätbara, vilket försvårar möjligheten att ställa krav på projektansökningars målbilder.

Då annonsering av projektmedel endast sker genom Boråsregionens hemsida och genom medlemskommunernas nätverk är sannolikheten stor att organisationer med projektidéer inte får reda på möjligheten att söka projektmedel. I nuläget beviljas endast organisationer som tidigare fått driftsbidrag medel. Inga nya ansökningar om driftsbidrag prövas av Direktionen.

Beviljade projekt får inte alltid de medel de ansöker om, de inkommer då med reviderade mål som godkänds i efterhand av Boråsregionens regionutvecklingschef.

Den sammanfattande bedömningen presenteras under stycket bedömning.

Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning, samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredställande sätt. Revisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Planen för intern kontroll är antagen den 2 juni 2017 och omfattar fem kontrollmoment, riskanalysen 15 identifierade risker. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till direktionen den 23 februari 2018. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Direktionen har inte gjort någon egen riskanalys men godkänt förvaltningens riskanalys. I planen för intern kontroll redovisas hur kommunalförbundet arbetar med intern kontroll.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av Sjuhärads kommunalförbunds årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionens budgetbeslut. Sjuhärads kommunalförbunds interna kontroll bedöms utifrån riskanalys

och plan för intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från den fördjupade granskningen som har varit riktad mot kommunalförbundet.

Sjuhärads kommunalförbund gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur man arbetat med målen/eller hur nära man ligger att uppnå målvärden. Vidare görs en viss uppföljning av viktiga aktiviteter/delmoment.

Revisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att kommunalförbundet analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Avseende de strategiska målen har Sjuhärads kommunalförbund redovisat vad de gjort för att närma sig målen. Revisionen gör bedömningen att det inte går att avgöra om målen är uppnådda eller ej, det går inte heller att avgöra om kommunalförbundet närmar sig målen. Avseende effektmålen går det inte att bedöma om nio av 13 effektmål är uppfyllda eller ej, det går inte heller att avgöra om kommunalförbundet närmar sig målen. Avseende Navet Science Centers resultatmål är fem av tio resultatmål inte uppfyllda. Revisionen poängterar vikten av att Direktionen arbetar fram mätbara mål som blir styrande för verksamheten, och som är möjliga att följa upp.

Avseende Projektstyrning i Sjuhärads kommunalförbund görs bedömningen att projektstyrningen i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund inte är helt ändamålsenlig. Direktionen behöver förtydliga vad de vill uppnå i Sjuhärad, och sätta upp mätbara mål utifrån målbilden. Det är också utifrån av Direktionen utfärdade mätbara mål som sökta projekt bör utvärderas och beviljas medel.

Det ekonomiska resultatet för kommunalförbundet visar på ett överskott mot budget på 1 952 tkr.

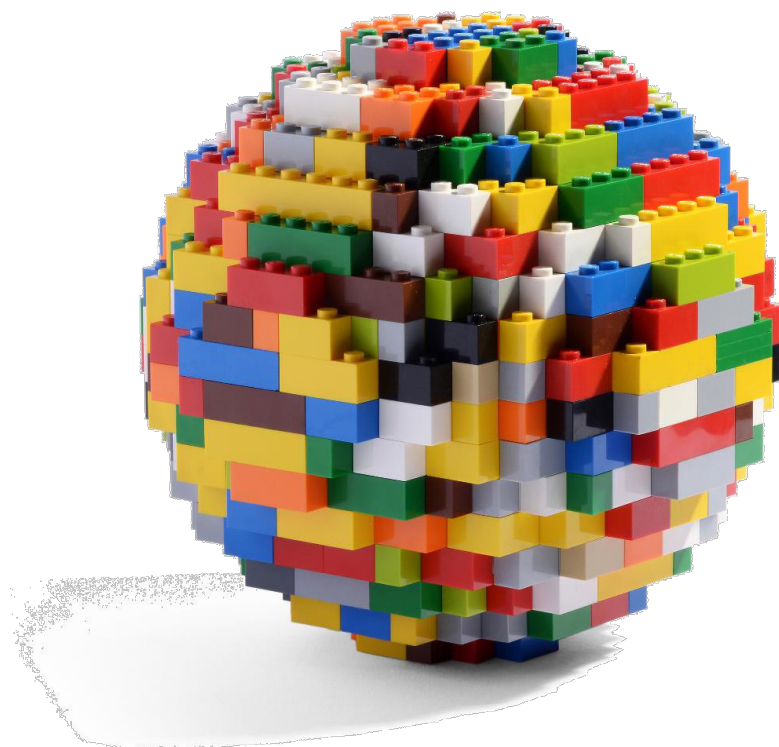
Kommunalförbundets uppföljning av den interna kontrollen innehåller mindre analyser och åtgärder. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska risker. Direktionen antog internkontrollplanen sent på året (juni). Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen. För att förbundet ska hinna arbeta med kontrollmomenten i internkontrollplanen bör den tas tidigare på året.

Revisionens sammantagna bedömning är att det på grund av bristande måluppföljning inte går att avgöra om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Revisionen bedömer att Sjuhärads kommunalförbund bör göra ett kraftfullt omtag avseende sitt målarbete, från målformulering till måluppföljning. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

2018-04-09

Andreas Ekelund
Revisionschef, Revisionskontoret
Borås Stad

Olof Fredholm
Kommunal yrkesrevisor
Borås Stad



**Rapport avseende granskning av
årsredovisning 2017-12-31
Sjuhärads kommunalförbund**

April 2018
Pernilla Lihnell

Innehåll

Sammanfattning och kommentarer	1
1. Inledning	2
2. Granskningsresultat	4

Sammanfattning och kommentarer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna för Sjuhärads kommunalförbund har Deloitte granskat förbundets årsredovisning för räkenskapsåret 2017.

Avgränsningar, revisionskriterier och metod

Granskningen syftar till att verifiera att Sjuhärads kommunalförbund upprättar årsbokslut i enlighet med kommunallagen (KL), lagen om kommunal redovisning (KRL), god redovisningssed i kommuner och landsting. Vi har i allt väsentligt utfört revisionen enligt god revisionsed för kommuner och landsting. Granskningen har skett utifrån väsentlighet och risk. Vi har därför granskat ett urval av underlag utifrån en väsentlighets- och riskbedömning. Det ingår ej i Deloitte's revisionsuppdrag ett granska förbundets måluppfyllelse.

I årsredovisningen har följande delar granskats:

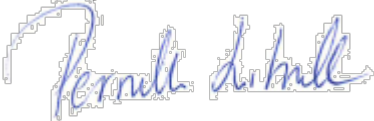
- Resultat- och balansräkningar
- Noter
- Kassaflödesanalys

Uttalanden

Vår sammanfattande bedömning är att Sjuhärads kommunalförbunds resultat- och balansräkning, noter och kassaflödesanalys som ingår i årsredovisningen i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild av den finansiella ställningen per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat för året enligt lag om kommunal redovisning.

Göteborg den 9 april 2018

DELOITTE AB



Pernilla Lihnell

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunal revisor

1. Inledning

Bakgrund

Enligt Lag om kommunal redovisning (KRL) ska en förbundets årsredovisning redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.

Rådet för kommunal redovisning (RKR), vars huvuduppgift är att främja och utveckla god redovisningssed i kommuner och landsting i enlighet med KRL, har gett ut rekommendationer för den kommunala redovisningen. I tillämpliga delar ska även normering från Redovisningsrådet och Bokföringssektoren användas.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna för Sjuhärads kommunalförbund har Deloitte genomfört en granskning av årsredovisningen för räkenskapsåret 2017.

Syfte, revisionsfråga

Revisorerna ska enligt KL pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet.

Vi har i allt väsentligt utfört revisionen enligt god revisionsmed för kommuner och landsting. En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i de finansiella rapporterna. Det sakkunniga biträdet väljer i samråd med de förtroendevalda revisorerna vilka åtgärder som skall utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för felaktigheter i de finansiella rapporterna, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar det sakkunniga biträdet de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur kommunen upprättar årsbokslutet för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra uttalande om effektiviteten i kommunens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i förbundets uppskattningar i redovisningen. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Avgrensningar, revisionskriterier och metod

Granskningen har skett utifrån väsentlighet och risk. Vi har därför granskat ett urval av underlag utifrån en väsentlighets- och riskbedömning. Det ingår ej i Deloitte's revisionsuppdrag att granska förbundets måluppfyllelse.

I årsredovisningen har följande delar granskats:

- Resultat- och balansräkningar

- Noter
- Kassaflödesanalys

Granskning har skett av bilagor och specifikationer till årsredovisningen.

För att granska att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, har granskning skett av fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll, presentation och läsbarhet.

2. Granskningsresultat

Resultaträkning

Enligt KRL 5:1 ska resultaträkningen redovisa samtliga intäkter och kostnader samt hur det egna kapitalet förändrats under året.

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Kommentarer

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat och att noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster.

Balansräkning

Enligt KRL 5:2 ska balansräkningen redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda pantar och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer och underlag till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat enligt balansräkning överensstämmer med resultaträkningen

Kommentarer

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital.

Kassaflödesanalys

I kassaflödesanalysen ska enligt KRL 7:1 kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas.

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kraven i KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

Kommentarer

Kommunens kassaflödesanalys är uppställd i enlighet med rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning och överensstämmer i allt väsentligt med övriga delar i årsredovisningen.

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 264,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.



BORÅS
STAD

Stadsrevisionen

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 54 **e-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen

2018-04-24

Medlemskommunerna Boråsregionen,
Sjuhärads kommunalförbund

Årsredovisning 2017 samt revisionsberättelse

Direktionen för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund beslutade vid sitt sammanträde 2018-02-23 att fastställa årsredovisning för år 2017 samt att översända densamma tillsammans med revisionsberättelse till medlemskommunerna för godkännande och prövning av ansvarsfrihet.

Medlemskommunernas beslut meddelas Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund senast 2018-06-28 på

info@borasregionen.se

alternativt

Linda Bergholtz
Boråsregionen - Sjuhärads kommunalförbund
Skaraborgsvägen 1A
506 30 Borås

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Linda Bergholtz
Administrativ chef

Bilagor:

1. Protokollsutdrag 20180223
2. Årsredovisning 2017
3. Revisionsberättelse
4. Revisionsredogörelse

**§ 5 Årsredovisning 2017 Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund****Ekonomiskt resultat**

Totalt redovisar förbundet ett positivt resultat om 1 952 tkr gentemot budget vilket är 652 tkr lägre än år 2016.

Förbundskansliet redovisar ett resultat gentemot budet om 1 224 tkr vilket ligger i samma nivå som år 2016. Navet Science Center redovisar ett resultat om 383 tkr vilket är 762 tkr lägre än år 2016. Medarbetarcentrum gör ett resultat om 346 tkr vilket ligger i samma nivå som år 2016. Närvårdskontoret redovisar ett resultat om 805 tkr vilket är 437 tkr högre resultat än år 2016.

Prognos för helårsresultat i samband med delårsbokslut var 3 000 tkr. Det faktiska resultatet för förbundet uppgår till 1 952 tkr vilket är 1 048 tkr lägre än prognosen i delårsbokslutet. De huvudsakliga förklaringarna till det något lägre resultatet är införande av en förändrad redovisningsprincip avseende interna tillväxtprojekt. De förändrade redovisningsprinciperna innebär i huvudsak att egna kostnader bokas upp i ett tidigare läge i syfte att minska risken för framtida underskott.

Ytterligare en huvudförklaring till det något lägre resultatet i förhållande till delårsprognosen är att närvårdskontorets faktiska resultat om 803 tkr föreslås bokföras som ett nollresultat vilket möjliggör för det politiska samrådet inom Närvårdssamverkan att hantera resultatet i enlighet med beslutad styrmodell. Förbundets övriga verksamhetsområden Navets Science Center samt Medarbetarcentrum redovisar ett helårsresultat i paritet prognos i delårsbokslut

God ekonomisk hushållning

Direktionen har tidigare beslutat att verksamhetens underliggande omslutning och karaktär bedömts motivera ett Eget kapital för förbundskansliet om cirka 4 miljoner kronor. Navets styrgrupp har bedömt att ett eget kapital om 10% är motiverat. Det totala utgående egna kapitalet är vid årets utgång 9 727 tkr varav kansliet del är 7 141 tkr, Navet 2 322 tkr och Medarbetarcentrum 264 tkr.

Verksamhetens förväntade utveckling

Under år 2018 ska en modell för målstyrning avseende tillväxtmedel tas fram som kommer att underlätta uppföljning av förbundets arbete inom området. Förbundet har också fått i uppdrag att förstärka arbetet med framtidsbild Boråsregionen och att på tre års sikt genomföra projekt inom områdena miljöstrategisk samverkan och besöksnäring.

Måluppfyllelse

Direktionen har beslutat om det övergripande målet: Att aktivt delta i arbetet för att Sjuhärad/Boråsregionen skall vara ett bra område att bo, arbeta och leva i. Målet ska nås genom de tre strategiska målen som är:

- Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv
- Gränsöverskridande möte och samverkan

- Främja innovation och nytänkande
För varje beredningsområde redovisas hur 2017 års arbete har styrts mot de uttalade strategiska målen. Verksamheterna Navet, Medarbetarcentrum och Närvårdskontoret redovisas i bilaga 1-3 i årsredovisning.

Direktionen beslutar

att efter redaktionell förändring för egen del godkänna upprättat förslag till årsredovisning 2017 för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund och

att när revisionsberättelse inkommit översända densamma tillsammans med årsredovisningen till medlemskommunerna för godkännande och prövning av ansvarsfrihet.

Vid protokollet
Lena Brännmar
Administrativ chef

Justerat av

Ulf Olsson
Ordförande

Tomas Johansson

Justeringen tillkännagiven den 28 februari 2018

Rätt utdraget betygar: Lena Brännmar

Årsredovisning 2017
Boråsregionen
Sjuhärads kommunalförbund
Direktionen 2018-02-23

Innehåll

Politisk representation Direktion 2017	3
Revisorer.....	4
Förvaltningsberättelse.....	4
Verksamhetsidé.....	4
Arbetsformer	4
Händelser av väsentlig betydelse	5
Väsentliga personalförhållanden.....	5
Resultat 2017.....	6
Kommentar till ekonomiskt resultat i förhållande till delårsbokslut.....	6
Balanskravsutredning	6
God ekonomisk hushållning	6
Verksamhetens förväntade utveckling.....	6
Redovisningsprinciper och beräkningsmetoder	7
Intern kontroll.....	7
Regional utveckling och hållbarhet	7
Hur arbetet styrts mot de strategiska målen	7
Effektmål	8
Viktiga aktiviteter/delmoment för att uppnå effektmålen	8
Välfärd och Kompetens	11
Hur arbetet styrts mot de strategiska målen	11
Effektmål	12
Viktiga aktiviteter/delmoment för att uppnå effektmålen	12
Resultaträkning 2017.....	17
Balansräkning 2017, belopp i tkr	22
Noter, belopp i tkr	23
Kassaflödesanalys 2017, belopp i tkr.....	26
Bilaga 1 NAVET science center.....	27
Bilaga 2 Medarbetarcentrum	33
Bilaga 3 Närvårdskontoret Södra Älvsborg.....	36
Bilaga 4 Antal anställda.....	38
Bilaga 5 Intern kontroll	39

Politisk representation Direktion 2017

Direktionen är förbundets beslutande organ och tillika förbundsstyrelse. Direktionen har haft sex sammanträden under år 2017.

Ordförande	Ulf Olsson (S)	Borås Stad
1-e vice ordförande	Crister Persson (C)	Tranemo kommun
2-e vice ordförande	Tomas Johansson (M)	Marks kommun
Ledamot	Peter Rosholm (S)	Bollebygds kommun
Ledamot	Annette Carlsson (M)	Borås Stad
Ledamot	Johnny Carlsson (C)	Herrljunga kommun
Ledamot	Stefan Carlsson (S)	Svenljunga kommun
Ledamot	Mattias Josefsson (S)	Ulricehamns kommun
Ledamot	Bengt Hilmersson (C)	Vårgårda kommun
Ersättare	Christer Johansson (M)	Bollebygds kommun
Ersättare	Morgan Hjalmarsson (L)	Borås Stad
Ersättare	Malin Carlsson (S)	Borås Stad
Ersättare	Christina Abrahamsson (M)	Herrljunga kommun
Ersättare	Peter Landgren (S)	Marks kommun
Ersättare	Johan Björkman (M)	Svenljunga kommun
Ersättare	Tony Hansén (S)	Tranemo kommun
Ersättare	Roger Wilhelmsson (M)	Ulricehamns kommun
Ersättare t.o.m. 30 juni	Christer Forsmark (S)	Vårgårda kommun
Ersättare fr.o.m.1 juli	Tony Willnér (S)	Vårgårda kommun
Adjungerad	Ann-Charlotte Stenkil (M)	Varbergs kommun
Adjungerad	Jana Nilsson (S)	Varbergs kommun
Adjungerad	Cristina Bernevång (KD)	
Adjungerad	Lennart Andreasson (V)	
Adjungerad	Tom Andersson (MP)	
Adjungerad	Crister Spets (SD)	
Adjungerad	Anders Leijonhielm (-)	Tidigare LPO Svenljunga

Revisorer

Förbundet ska revideras av minst tre revisorer som är gemensamma för förbundsmedlemmarna. Borås, Mark och Ulricehamn utser vardera en revisor samt en ersättare för denna. Borås revisor är sammankallande. Dessutom kan övriga medlemskommuner om de så önskar utse vardera en revisor och en ersättare för denne.

Revisorer

Ordinarie	Boris Preijde (M)	Borås Stad
Ordinarie	Roger Fogelström (M)	Marks kommun
Ordinarie	Ulf Tranfors-Gustafsson (M)	Tranemo kommun
Ordinarie	Ingrid Isaksson (S)	Ulricehamns kommun
Ordinarie	Weine Eriksson (S)	Vårgårda kommun
Ersättare	Ingwer Kliche (S)	Borås Stad
Ersättare	Eva Ryberg (S)	Marks kommun
Ersättare	Lars-Erik Josefsson (M)	Ulricehamns kommun

Förvaltningsberättelse

Verksamhetsidé

Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är ett samverkansorgan för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerade till förbundet. Avtal som reglerar samverkan med Varberg finns.

Förbundet är ett offentligt organ utifrån kommunallagen. Verksamheten grundar sig på förbundsordningen som beslutats av kommunerna. Sammanfattningsvis ska förbundet;

- Stärka Sjuhärad som attraktiv och konkurrenskraftig tillväxtregion
- Stödja kommunerna i deras samverkan och i omvärldsbevakning
- Samverka med nationella organ liksom Västra Götalandsregionen och andra myndigheter och organisationer på regional nivå.

Arbetsformer

Förbundet bedriver basverksamhet, delregionala projekt samt fördelar tillväxtmedel. Förbundet är också huvudman för Medarbetarcentrum, Navet Science Center, Närvårdskontoret och Business Region Borås, (BRB). Finansieringen i form av avgift från medlemskommunerna för förbundskansli och tillväxtmedel har varit 78 kronor per invånare. Av detta betalas 2 kronor/inv. som medlemsavgift till VästKom. Utöver medlemsavgiften finansierar medlemskommunerna BRB med 6 kr per invånare. För Varbergs kommun är bidraget 11 kronor/inv.

Genom avtal med Västra Götalandsregionen beslutar Direktionen om användning av regionens bidrag för tillväxtsatsningar i Sjuhärad. I princip gäller medfinansiering med egna förbundsmedel.

Navet finansieras dels av medlemskommunerna men har också intäkter från Skolverket, bidrag från Västra Götalandsregionen och temporära projektmedel.

Medarbetarcentrums basverksamhet utgörs främst av intäkter från medlemskommunerna och har därutöver ett tjänsteutbud som säljs till både medlemskommuner och andra.

Närvårdskontoret finansieras av medverkande kommuner och Södra Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN). Medverkande kommuner bidrar med 5,06 kr per invånare och HSN bidrar med motsvarande hela summa.

Mot bakgrunden att Verksamheterna Navet och Medarbetarcentrum finansieras och nyttjas olika av medlemskommunerna samt att Närvårdskontoret finansieras av både medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen förs dessa som egna resultatenheter i den interna redovisningen.

Förbundets arbetsformer bygger på en generell strategi med

- Politiskt engagemang i Direktion
- Politiska beredningsgrupper och utsedda styr- och ledningsgrupper för särskilda frågor

Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund har två beredningsgrupper, Hållbar regional utveckling (BH7) och Vårld & Kompetens. Beredningsgrupperna har till uppgift att:

- Arbeta med strategiska frågor
- Bereda ärenden inom sitt kompetensområde till Direktionen
- Ta initiativ i frågor
- Företräda kommunalförbundet inom sitt verksamhetsområde

Därutöver finns en politisk styrgrupp för Navet och ett delregionalt politiskt samråd för Närvårdskontoret.

Förbundet utser Sjuhärads representanter i regionala beredningar samt nominerar deltagare till styrelsen för VästKom som är Västsvenska kommunalförbundens samorganisation som arbetar med utvecklingsfrågor på uppdrag av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland.

Förbundskansliet bistår de politiska organen, och har kontakt gentemot kommunala förvaltningar och andra myndigheter och organisationer. Utöver basorganisationen finns temporära resurs- och kompetensförstärkningar.

Förbundets verksamhet bygger i hela sin omfattning på samverkan. I syfte att tillvarata och fånga upp utveckling inom de kommunala verksamhetsområdena med sikte på samverkan, deltar kansliet i stort sett regelbundet i förekommande tjänstemannagrupper mellan medlemskommunerna såsom t ex kommun, utbildnings-, och socialchefsgrupp, nätverk för vård- och omsorgschefer och samhällsbyggnad.

På regional nivå samverkar kansliet med länets övriga kommunalförbund samt VästKoms kansli, andra regionala och delregionala grupper såsom Västra Götalandsregionen (VGR), Länsstyrelse, Högskola och Arbetsförmedling. På tjänstemannanivå möts de fyra kommunalförbunden för samverkan via VästKom i vad som benämns ledningsgrupp VGK.. Förbundsdirektör och Regionutvecklingschef medverkar i Västgruppen för beredning av frågor inom regional utveckling och tillväxt till Beredningen för hållbar utveckling Västra Götaland (BHU). I BHU möts de fyra kommunalförbunden och representanter för VGR om strategiska frågor inom regional utveckling och tillväxt. På politisk nivå representerar presidiet och ordförande för BH7 förbundet i VästKoms styrelse och BHU. Direktionens ordförande representerar förbundet i Samrådsorganet där de fyra kommunalförbunden via VästKom samverkar med VGR om strategiska hälso- och sjukvårdsfrågor.

Samverkan är också en av de viktigaste förutsättningarna för att utveckla NAVET liksom Medarbetarcentrum och Närvårdskontoret. Under året har dessa samarbetat med åtskilliga olika institutioner och organisationer både i och utanför Sjuhärad.

Händelser av väsentlig betydelse

Ombyggnation pågår i Navets och i angränsande lokaler. Navet får en ny granne då Borås kulturskola flyttar in under hösten 2018. Till följd av det har stora förändringar av Navets lokaler varit nödvändiga. Den stora ombyggnationen har kraftigt begränsat Navets möjlighet att bedriva verksamhet och producera utställningar som är viktiga intäkter för verksamheten. För att kompensera intäktsförluster har ett tilläggsavtal förhandlats fram mellan Sjuhärads kommunalförbund avseende Navet och fastighetsägaren Simonsland Nybron AB.

Väsentliga personalförhållanden

Andelen medelanställda på förbundet under år 2017 är totalt 40,07 (åa) i jämförelse med år 2016 då andelen medelanställda årsarbetare var 41,58 årsarbetare. Fördelning se bilaga 4.

Sjukfrånvaro	år 2017	år 2016
Total sjukfrånvaro	7,7%	6,3 %
Varav kvinnor	88,9%	70,9 %
Varav män	11,1%	29,1 %
Varav över 60 dagar	81,2%	64,1 %
Varav kvinnor över 60 dagar	88,7%	71,7 %
Varav män över 60 dagar	11,3%	28,3 %

Resultat 2017

Totalt redovisar förbundet ett positivt resultat om 1 952 tkr gentemot budget vilket är 652 tkr lägre än år 2016.

Förbundskansliet redovisar ett resultat gentemot budet om 1 224 tkr vilket ligger i samma nivå som år 2016. Navet Science Center redovisar ett resultat om 383 tkr vilket är 762 tkr lägre än år 2016. Medarbetarcentrum gör ett resultat om 346 tkr vilket ligger i samma nivå som år 2016. Närvårdskontoret redovisar ett resultat om 805 tkr vilket är 437 tkr högre resultat än år 2016.

Kommentar till ekonomiskt resultat i förhållande till delårsbokslut

Prognos för helårsresultat i samband med delårsbokslut var 3 000 tkr. Det faktiska resultatet för förbundet uppgår till 1 952 tkr vilket är 1 048 tkr lägre än prognosen i delårsbokslutet.

De huvudsakliga förklaringarna till det något lägre resultatet är införande av en förändrad redovisningsprincip avseende interna tillväxtprojekt. De förändrade redovisningsprinciperna innebär i huvudsak att egna kostnader bokas upp i ett tidigare läge i syfte att minska risken för framtida underskott. Se redovisningsprinciper och beräkningsmodeller sid 7.

Ytterligare en huvudförklaring till det något lägre resultatet i förhållande till delårsprognosen är att närvårdskontorets faktiska resultat om 803 tkr föreslås bokföras som ett nollresultat vilket möjliggör för det politiska samrådet inom närvårdssamverkan att hantera resultatet i enlighet med beslutad styrmodell.

Förbundets övriga verksamhetsområden Navets Science Center samt Medarbetarcentrum redovisar ett helårsresultat i paritet prognos i delårsbokslut

Balanskravsutredning

Kommunalförbundet redovisar ett positivt balanskravsresultat för 2017. Förbundet använder inte resultatutjämningsreserv (RUR).

Beräkning av balanskravsresultat

	Belopp i tkr
Årets resultat enligt resultaträkningen	+ 1 952
Reducering av samtliga realisationsvinster	0
Balanskravsresultat	+ 1 952

God ekonomisk hushållning

Direktionen har tidigare beslutat att verksamhetens underliggande omslutning och karaktär bedömts motivera ett Eget kapital för förbundskansliet om cirka 4 miljoner kronor. Navets styrgrupp har bedömt att ett eget kapital om 10% är motiverat. Det totala utgående egna kapitalet är vid årets utgång 9 727tkr varav kansliet del är 7 141 tkr, Navet 2 322 tkr och Medarbetarcentrum 264 tkr.

Verksamhetens förväntade utveckling

Under år 2018 ska en modell för målstyrning avseende tillväxtmedel tas fram som kommer att underlätta uppföljning av förbundets arbete inom området. Förbundet har också fått i uppdrag att förstärka arbetet med framtidsbild Boråsregionen och att på tre års sikt genomföra projekt inom områdena miljöstrategisk samverkan och besöksnäring.

Medfinansiering av E20

Direktionen för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund beslutade 2013-05-30 att underteckna avsiktsförklaring att för egen del medfinansiera utbyggnaden av E20 på sträckorna förbi Vårgårda, Vårgårda till Vara, förbi Skara samt Götene till Mariestad med 15 000 tkr i 2013 års penningvärde plus s.k. anläggningsindex under förutsättning att samtliga ingående kommuner, kommunalförbund samt Västra Götalandsregionen undertecknar motsvarande avsiktsförklaring. Avtal har tecknats och förbundet har avsatt 9500 tkr från år 2014 och återstående summa ska avsättas under en period av fyra år. Under år 2017 har 1 685 tkr avsatts varav 310 tkr för anläggningsindex. Verkligt index blev 5,5 % mot antaget 2 %, jmf tidigare underlag från Trafikverket. Anläggningsindex för 2018 och framåt förväntas stiga vilket kommer tas hänsyn till i budget för kommande år.

Redovisningsprinciper och beräkningsmetoder

För kansliets egna projekt som finansieras med tillväxtmedel har viss förändring skett av nuvarande bokföringsrutiner. Anledningen till förändringen är svårigheter att göra prognos för slutligt utfall och att minimera risker i kommande års resultat. Förändringen innebär att periodisering av kommunernas andel av tillväxtmedel nu görs i samband med att beslut fattas.

Investeringsverksamhet

Navet har under året investerat i en saxlift och bordsåg motsvarande totalt 184 tkr.

Intern kontroll

Uppföljning av intern kontrollplan för år 2017 är genomförd och redovisas i bilaga 5. Beslut om intern kontrollplan 2018 fattades av Direktionen 20171208 som också beslutade att Direktionen ska medverka i arbetet med att genomföra väsentlighets- och riskanalys inför år 2019.

Regional utveckling och hållbarhet

Förbundets verksamhet inom området regional utveckling i Sjuhärad (BH7) handlar till stor del om att biträda medlemskommuner och förtroendevalda i regionalt och delregionalt förhandlingsarbete, utredningar och utvecklingsarbete. I ansvarsområdet ingår:

- Infrastruktur
- Samhällsbyggnad
- Kollektivtrafik
- Tillväxt
- Kultur
- eSamhälle

Hur arbetet styrts mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv

Genom aktivt arbeta med att lyfta Sjuhäradsperspektivet genom kunskaps- erfarenhetsutbyte och samordning mellan medlemskommunerna och därigenom flytta fram positionerna på både delregionalt och regional nivå gagna invånarna inom kommunalförbundets ansvarsområde.

Gränsöverskridande möten och samverkan

Möten i nätverk och samverkansgrupper med andra externa aktörer medverkar till att medlemskommunernas gemensamma erfarenheter, problem, resurser och synpunkter tas tillvara och används i möten med beredning och övriga förtroendevalda. Resultat av möten inom olika verksamhetsområden leder till gemensamma delregionala satsningar.

Främja innovation och nytänkande

Beredningens frågor inom ansvarsområdena är av strategisk art. Arbets sättet är att med nytt tänkande och innovativa lösningar möta framtida behov och utmaningar utifrån begränsade resurser.

Effektmål

Beredningens arbete utgår ifrån att bidra till målet att Boråsregionen skall vara en bra plats att bo och leva i. Målen är hämtade från såväl Boråsregionens prioriteringar som strategi VG 2020 och söker effektmål såsom:

Framtidsbild Boråsregionen	Gemensam regional planering för goda planeringsförutsättningar för markanvändning för ex. bostäder, service- och näringslivsverksamheter för hela Boråsregionen
Infrastruktur och kollektivtrafik	Väl utbyggd infrastruktur för pendling till och från arbete och studier inom delregionen samt arbeta för förstoring av arbetsmarknadsregionen främst mot Göteborg
eSamhälle och eHälsa	Vara väl rustade för att nyttja digital kommunikation för förbättrad service till invånare och organisationer samt effektiv intern ärendehantering
Näringsliv	Arbeta för att stärka näringslivet och minska arbetslösheten i regionen, både genom att stärka existerande företag, stimulera ny-företagande och genom att locka fler företag utifrån att flytta hit och/eller investera här.

Viktiga aktiviteter/delmoment för att uppnå effektmålen

Område	Aktivitet	Resultat
Kollektivtrafik	Remisshantering av målen via "Årlig avstämning" i det reviderade Trafikförsörjningsprogrammet. Remisser inom DKR	Remisshantering av målen via "årlig avstämning" i det reviderade Trafikförsörjningsprogrammet är genomfört. Västtågsutredningen och Ny zonstruktur har under hösten kommit ut till delregionala kollektivtrafikeråden på remiss. Beslut tas av BHU i mars 2018
Samhällsbyggnad	Fortsatt arbete med strategiska frågor som är viktiga för hela delregionen.	Arbetet med att ta fram en gemensam strukturbild för Sjuhärad har påbörjats. Denna kommer att vara ett viktigt bidrag till det pågående arbetet med att ta fram en strukturbild för Västra Götalandsregionen.

	Framtidsbild Boråsregionen	Direktionen beslutade 20171110 att förstärka arbetet och har avsatt 1 220 tkr av tillväxtmedel för tillsättning av tjänst för genomförandet.
Infrastruktur	Revidering nationell och regional transportinfrastrukturplan. 2019- 2028 (Beslut i riksdag vår 2018) Hantering av remisser inom området och genomföra ett flertal s.k. åtgärdsvalsstudier tillsammans med VGR och Trafikverket.	Revidering av nationell och regional infrastrukturplan har dominerat årets arbete. I det förslag som Trafikverket tagit fram utefter vårt utrednings- och nomineringsarbete tillsammans med medlemskommunerna, har vår delregion fått med de högst prioriterade åtgärderna. Som exempel kan nämnas i nationell plan kommer stora upprustningssatsningar ske på både Kust- till kustbanan och Viskadalsbanan. Vad gäller regional plan finns väg 156 och 27 med tidigt i planläggningen för att göra s.k. åtgärdsvalsstudier (ÅVS) Flertalet remisser har hanterats inom området och ett flertal åtgärdsvalsstudier har genomförts tillsammans med VGR och Trafikverket, t ex väg 180 och Noden Borås.
Samverkan stråket Göteborg - Borås	Genom att samverka över kommungränserna kring samhällsplanering bidra till en hållbar tillväxt i stråket. En utbyggnad i stråket ger samhällsnyttor på lokal, regional och nationell nivå.	Uppdatering av nulägesbild har skett och förslag på ny handlingsplan samt ändrat arbetssätt för kommande år har tagits fram. En film om stråkets potentialer har producerats och har fått stor spridning och uppmärksamhet.
Tillväxtprogrammet	Genomföra en begränsad utlysning av tillväxtmedel för enbart kultur- och miljöprojekt under första halvåret 2017. Måluppföljning och tilldelning av förstudier. Fortsatt kvalitetsarbete regionalt såväl som delregionalt för att ta fram regler, rutiner och processer vid tilldelning och bedömning av tillväxtmedel.	En begränsad utlysning av tillväxtmedel har genomförts under våren 2017. Regionalt har uppdraget resulterat i en ökad samverkan och helhetssyn. VGR har därav tagit fram ett gemensamt projekt-handläggningssystem samt en modell för utvärdering och uppföljning som förbunden kan tillämpa.

Ärende 3

	Genomföra en utvärdering av strategiska tillväxtprojekt som bedrivits enligt avtal 2012-2015.	<p>Direktionen beslutade 2017-09-29 att från januari 2019 införa en ny tredelad modell för tillväxtmedel. I november beslutade Direktionen att fördela tillväxtmedel till interna projekt inom besöksnäring, näringsliv, framtidsbild och miljösamverkan.</p> <p>En utvärdering av strategiska tillväxtprojekt har genomförts av Kontigo AB.</p>
Kultur	<p>Fortsätta arbetet med att genomföra och förankra Kulturplan för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2016 - 2019.</p> <p>Arrangera en temadag för Boråsregionens kulturprojekt med syftet att synliggöra resultatet av genomförda, pågående och blivande kulturprojekt i Boråsregionen samt utbyta erfarenheter för att effektivisera och utveckla kultursamverkan.</p>	<p>Boråsregionens kulturnätverk har utvecklat kultursamverkan under året. En arbetsgrupp har skapats för arbetet kring folkbiblioteken och en grupp för kultur- och musikskolor. Ett möte med folkbildningsorganisationer i Sjuhärad har hållits för att diskutera plan och samarbete.</p> <p>En temadag för kulturprojekt genomfördes i samarbete med Kultur i väst i februari.</p> <p>På uppdrag av VGR-s kulturnämnd har en uppföljning och utvärdering av delregionala tillväxtmedlen för projekt och tjänst genomförts. Resultatet presenterades för BH7 i nov.</p>
EU-samordning	Företräda och samordna medlemskommunerna i arbetet med andra regionala myndigheter och organisationer kring internationella frågor. Förankra och informera våra kommuner samt föra deras krav och önskemål kring pågående utvecklingsaktiviteter såväl på lokal, regional och nationell nivå.	<p>Ett nätverk har inrättats som leds av förbundet. Europa Direktkontoret medverkar i nätverket. Nätverket har identifierat sex förslag till samverkansprojekt som kan drivas med stöd av bidrag från EU. Ett urval diskuterades vid nätverksmötet i december. Europa Direkt Sjuhärad-s ansökan beviljades för kontor 2018-2020</p>
eSamhälle	Att genom den gemensamma satsningen kallad E-kontoret stödja kommunerna i deras digitaliseringsarbete. Arbetet utgår från den handlingsplan som framarbetats av eLedningsrådet.	<p>En handlingsplan för arbetet antogs av Direktionen i februari. Förbundet har genomfört ca 80 aktiviteter, bland annat informations- och utbildningstillfällen som stöd för kommunerna i införandet av den nya dataskyddsförordningen.</p>

Näringsliv	Att genom Business Region Borås (BRB) bygga upp en struktur för att samordna medlemskommunernas gemensamma arbete med näringslivsfrågor exempelvis inom etablering av nya företag	Verksamhetsplanen för BRB godkändes av Direktionen 20170929. Ett beslut rörande samarbetsavtal med Business Sweden är taget av Direktionen 20171109, vilket innebär att BRB blir en regional partner till Business Sweden och att ett etableringskontor inrättas inom kommunalförbundet. En ny hemsida är framtagen och kommer lanseras under april 2018.
------------	---	---

Välfärd och Kompetens

I beredningens ansvarsområde ingår inom välfärdsområdet äldreomsorg, funktionshinder, socialpsykiatri, hälso- och sjukvård samt individ- och familjeomsorg.

Inom området kompetens är inriktningen till största del fokuserad på gymnasie-/och vuxenutbildning som i sin tur har fokus på dagens och framtidens arbetsmarknads-/och kompetensförsörjning i Boråsregionen.

Inom respektive beredningsområde bedrivs ett flertal projekt.

Förbundets verksamhet inom välfärd och kompetens handlar till stor del om att biträda medlemskommuner och förtroendevalda i regionalt och delregionalt förhandlingsarbete, utredningar och utvecklingsarbete. Kommunalförbundet är en part i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg. Ett omfattande kontakt- och nätverksarbete bedrivs till stöd för kommunerna. För länsgemensamma frågor samarbetar länets fyra kommunalförbund genom VästKom.

Inom utbildningssektorn finns samverkansavtal tecknade för både gymnasie-/och vuxenutbildningen och de intentioner som uttrycks där, ska förverkligas av aktörerna i Boråsregionen. I syfte att uppfylla kvalitetskriterierna för collegeverksamheterna Vård- och omsorgscollege Sjuhärad och Teknikcollege Sjuhärad ska alla involverade parter samverka på föreskrivet vis. De styrgrupper och nätverk som är kopplade till utbildningsverksamheten är i sin tur länkade till det regionala arbete som bedrivs av Västra Götalandsregionen.

Hur arbetet styrs mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv

Kunskaps-, erfarenhetsutbyte och samordning inom medlemskommunerna skall vara till gagn för invånarna inom kommunalförbundets ansvarsområde. Den sociala dimensionen är av stor vikt vid samhällsplanering med tillhörande samhällsinsatser. Arbetet inom området skall stödjas genom att identifiera särskilt betydelsefulla indikatorer för hållbar utveckling och tillväxt inom vårt geografiska område.

De insatser som berör utbildnings- och kompetenssektorn har ett långsiktigt perspektiv på hållbar tillväxt. Inom ramen för collegearbetet är den framtida försörjningsproblematiken det övergripande syftet med dessa samverkansinsatser. Inom kompetensplattformarbetet ryms flertalet processarbeten som även de syftar till att sörja för att arbetsgivare och arbetstagare ska matcha sina behov med varandra. De prioriterade mål som fastställts samt de riktlinjer som anges i samverkansavtalen är alla insatser som syftar till att ge Boråsregionens aktörer bästa möjliga förutsättningar att lyckas i sitt kvalitetsutvecklingsarbete.

Gränsöverskridande möten och samverkan

Möten i nätverk och samverkansgrupper med andra vårdgivare medverkar till att medlemskommunernas gemensamma erfarenheter, problem, resurser och synpunkter tas tillvara och används i möten med beredning och övriga förtroendevalda. Analysarbete utifrån resultat i öppna jämförelser inom olika verksamhetsområden skall kunna leda till gemensamma delregionala satsningar.

Utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser måste planeras i ett långsiktigt perspektiv och det har blivit allt tydligare att utbildningsanordnarna även bör arbeta tvärprofessionellt med andra berörda aktörer i Boråsregionen samt över de delregionala gränserna. Samarbetet förhindrar ett parallellt utbildningsutbud som kan ge upphov till konkurrenssituationer och bidrar istället till ett brett utbud av utbildningsmöjligheter för regionens kommuninvånare. Den tvärprofessionella samverkan leder även till insatser för den enskilde som gagnar hela livssituationen.

Främja innovation och nytänkande

Kommunalförbundets medverkan bidrar till att kunskap och erfarenheter från nationell, regional och lokal nivå tas till vara för att utveckla kvalitet och samverkan inom beredningens samtliga områden.

Effektmål

Beredningens arbete utgår ifrån att bidra till målet att Boråsregionen skall vara en bra plats att bo och leva i. Målen är hämtade från såväl Boråsregionens prioriteringar som strategi VG 2020 och söker effektmål såsom:

Kompetensförsörjning	Utbildningsutbudet ska öka utifrån den kompetens som efterfrågas så att denna matchning leder till ökad tillväxt.
Skolavhopp ska minska	Antalet unga som väljer att avsluta sina gymnasiestudier i förtid ska minska.
Öppna jämförelser	Ska leda till utveckling, förbättrad effektivitet och kvalitet.
Sociala dimensionen för hållbar utveckling och tillväxt	Genom att räkna med den sociala dimensionen i planering av samhällsinsatser kan resurser frigöras i form av uteblivna kostnader.

Viktiga aktiviteter/delmoment för att uppnå effektmålen

Område	Aktivitet	Resultat
Hälso- och sjukvård	Medverka vid implementering av det Hälso- och sjukvårdsavtal med underavtal, som börjar gälla 2017-04-01, som reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland.	Kommunalförbundet har medverkat i implementeringen av avtalet och medverkar fortfarande vid dialoger och diskussioner som gäller Hälso- och sjukvårdsavtalet och dess underavtal.
Närvårdssamverkan	Fortsatt medverkan i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.	Representant från beredningsområdet deltar i delregionalt politiskt samråd och styrgrupp enligt uppdraget.

Ärende 3

Barn och unga	<p>Medverkan vid implementering av Nationell handlingsplan stärkt skydd för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården.</p> <p>Medverkan vid framtagande av nytt inriktningsdokument för Ungdomsmottagningar i VG</p>	<p>Har medverkat vid implementering och kommundialoger.</p> <p>Inriktningsdokumentet är nu färdigt och beslutsprocess pågår i kommunerna</p>
Flyktingmottagning och integration	Ett ”advisory board” för samverkan mellan berörda myndigheter ska inrättas	<p>Arbetet i Nätverket Integration Boråsregionen startade våren 2017.</p> <p>Boråsregionen har dessutom fått medel från Länsstyrelsen för att driva ett projekt i syfte att skapa en platt-form för att samverka ge alla nyanlända, goda och likvärdiga förutsättningar att ta del av samhällslivet.</p>
Välfärd övergripande	<p>Delta i utveckling av FoU Sjuhärad Välfärd</p> <p>Stödja kommunerna i arbetet med det nya avtalet gällande Utväg.</p> <p>Medverkan vid implementering av nya Nationella riktlinjer och utbildningsinsatser inom missbruksområdet och demensområdet.</p> <p>Fortsatt arbete inom psykisk hälsa, barn- och unga-, funktionshinder- och äldreområdet med kvarvarande stimulansmedel.</p>	<p>Kontinuerliga dialoger sker med FoU Sjuhärad Välfärd. Representanter från FoU Sjuhärad Välfärd deltar på nätverksträffar för förvaltningschefer och verksamhetschefer inom det sociala området.</p> <p>Samtliga ingående kommuner har ställt sig bakom ny finansiering av Utväg. Avtal är under framtagande.</p> <p>Kommunalförbundet medverkar, planerar och deltar i länsgemensamma aktiviteter.</p> <p>Konferenser och utbildningsinsatser har genomförts för medlemskommunernas medarbetare.</p>
Kompetensutveckling och metodstöd	Erbjuda kompetensutveckling och metodstöd inom det sociala området	Kompetensutveckling och metodstöd har genomförts för medlemskommunernas medarbetare bla. genom BPSD och Delaktighets-modellen.
Personalförsörjning	Erbjuda ett sammanhållande stöd för kommunerna i arbetet med att rekrytera och behålla personal inom välfärdsområdet.	Ett förslag till gemensamma aktiviteter har tagits fram.

Ärende 3

<p>Stöd kring ny lagstiftning</p>	<p>Stödja kommunerna i förberedelsearbetet kring Trygg och effektiv utskrivning från slutenvård (SOU 2015:12) och Effektiv vård (SOU 2016:2)</p>	<p>Stöd och dialog kring kommunernas processer har skett i nätverken.</p>
<p>ESF-projektet ”En skola för alla”</p>	<p>”En skola för alla” är ett projekt som bedrivs i samarbete med kommunalförbunden i Fyrbodal och Skaraborg samt Samordningsförbundet Väst. Projektet syftar till att främja fullföljda studier och minska avhoppet från gymnasiet. Genom att stärka det kommunala aktivitetsansvaret och genomföra insatser till unga i åldrarna 15-24 år vill projektet bidra till att ungdomar får ett ökat psykiskt välmående och att de ytterligare motiveras att fullfölja sina studier.</p>	<p>Projektet är inne i genomförandefas och de deltagande kommunerna i Boråsregionen (Bollebygd, Borås, Mark och Ulricehamn) arbetar inledningsvis med upprättande av lokala projektplaner. Ett nätverk för tjänstemän och verksamheter som innehar uppdraget för det kommunala aktivitetsansvaret har bildats. Erfarenhetsutbytet över kommungränserna ska leda till ökad kunskapsöverföring och bidra till ett mer kvalitativt KAA-arbete kring varje individ.</p>
<p>ESF-projektet ”Vägledning för livet”</p>	<p>Boråsregionen samverkar i detta projekt med Skaraborg och Fyrbodal som tillsammans ska tillse att studie- /och yrkesvägledning prioriteras högt och blir ett ansvar för fler än SYV. Individer ska matchas för utbildningar som leder till arbete på den regionala arbetsmarknaden där resurser ställs till förfogande och där SYV tillägnar sig utökad kompetens och bättre omvärldsförståelse.</p>	<p>En tjänstemannagrupp bestående av SYV från de tre delregionerna har varit på studiebesök i Frankrike. Därefter har totalt fem skolor påbörjat pilotverksamheter med utgångspunkt i det som inhämtades från den franska vägledningsmodellen. Pilotskolorna ska nu på olika sätt utveckla SYV-funktionen. I Boråsregionen ska kommunalförbundet ansvara för att SYV-funktionerna får nätverksforum som ytterligare kan stötta utvecklingsarbetet av organisation och kompetens.</p>
<p>ESF-projektet ”Collegesamverkan Västra Götaland”</p>	<p>”Collapjektet” ska stärka branscherna teknik, vård och omsorg samt gröna näringar genom att bidra till ökad rekrytering och höjd kvalitet på collegeutbildningarna. Projektet bedrivs i samverkan med Skaraborg och Fyrbodal.</p>	<p>I Boråsregionen bedrivs VO-collegearbetet enligt de planerade projektaktiviteterna. Målet för VOC-insatserna är certifiering av lokala college. Processarbetet har fokuserat på Mark, Ulricehamn, Svenljunga och Tranemo som beslutat sig för att lokalt stötta varandra i en lokal collegesamverkan.</p> <p>Inom ramen för TC-delen har ”Industrinatten Sjuhärad” ännu en gång genomförts och följts upp med hjälp av ett mentimeter-verktyg. De workshops som hållits med skolpersonal kring</p>

Ärende 3

		<p>ökad ämnesintegrering av teknikämnet, har börjat ge resultat i form av ökat intresse för en mer genomgripande samverkansmetod.</p>
ESF-projektet "InVäst"	<p>Projektarbetet bedrivs sedan september 2016 i kommunerna Mark, Herrljunga och Vårgårda i samverkan med GR, Skaraborg och region Halland. Insatserna ska stärka kvaliteten inom Sfi-verksamheterna och riktas främst till Sfi-personal som får ökad yrkeskompetens att ta emot nyanlända.</p>	<p>Projektledningen för insatserna i Mark, Herrljunga och Vårgårda överläts i februari 2017 till projektägarna GR. Därmed har de operativa insatserna utförts av GR:s personal och Sjuhärads kommunalförbund har övervakat arbetet genom representantskap i den strategiska samordningsgruppen.</p> <p>I Herrljunga/Vårgårda har erfarenhetsutbytet med Sfi-personal från andra kommuner gett stort mervärde medan Mark fokuserat på att utveckla det kollegiala lärandet i Sfi-gruppen, vilket stöttats med handledning av en processledare. Under hösten genomfördes även ett heldagsprogram då all Sfi-personal i Boråsregionen var inbjuden.</p>
Kompetensplattformensarbete	<p>Kompetensplattformensarbete ska kanaliseras dels genom processledarens omvärldsbevakning och kommunalförbundets samordning samt genom dialogen mellan parterna i Kompetens-Forum. Denna tvärprofessionella grupp ska bidra till att det skapas ansvarsbärande strukturer för matchnings- och kompetensförsörjningsbehovet, enligt regeringsuppdraget.</p>	<p>Parterna i Kompetens-Forum är överens om att deras insatser kräver en uppdragsbeskrivning. Därtill anser de att KP-Forum ska bestå av en bred uppslutning av samverkanspartners. Gruppen har påbörjat ett arbete för att tillse att deras insatser ger effekter baserat på de prognoser och den omvärldsinformation som samlas.</p>
Vård- och omsorgscollege Sjuhärad	<p>Processarbetet ska med stöd av ESF-projektet "Collegesamverkan VG" leda till även lokala certifieringar av VOC-arbetet. Samverkan mellan parterna från kommun, landsting och Arbetsförmedling ska verka för ökad attraktionskraft för studier och/eller arbete inom vo-sektorn.</p>	<p>Det lokala processarbetet i Mark, Ulricehamn, Svenljunga och Tranemo (MUST-området) har lett till att en ansökan ska lämnas in för lokal certifiering i början av år 2018.</p> <p>Bollebygd och Borås har beslutat sig för att inleda sitt workshop-arbete för ökad samverkan parallellt med att MUST-området lämnar in sin ansökan.</p>

Ärende 3

<p>Vuxenutbildning i samverkan (BRVux)</p>	<p>I samverkan ska Boråsregionens kommunala vuxenutbildningar (BRVux) gemensamt ansöka om de riktade statsbidrag som erbjuds olika skolformer.</p> <p>Även Borås Yrkeshögskola och Nordiska Textilakademien (stiftelsen Proteko) ska lämna in ansökningar vid YH-myndighetens utlysningar.</p>	<p>BRVux har ansökt om samtliga statsbidrag och har vid alla tillfällen erhållit ca 2 procent av den nationella budgeten. Samverkan fungerar väl, enligt det avtal som tecknats i Boråsregionen.</p> <p>YH-myndigheten har mottagit många ansökningar från både Borås YH och Nordiska Textilakademien men de flesta har avslagits. Detta vållar bekymmer för flera stora och medelstora arbetsgivare i Boråsregionen då dessa inte finner den kompetens som krävs. Ärendet är nu även en politisk fråga då denna kompetensförsörjningsbrist kan leda till att näringslivet väljer att inte etablera sig i Boråsregionen.</p>
--	--	--

Resultaträkning 2017

Sjuhärads kommunalförbund Resultaträkning 2017, belopp i tkr Exkl interna poster

	2017	2016	Not
Verksamhetens intäkter	41 280	34 044	1
Verksamhetens kostnader	-67 153	-55 707	2
Avskrivningar	-296	-290	
Verksamhetens nettokostnader	-26 169	-21 953	
Förbundsbidrag, Kansli	17 296	14 769	3
Medlemsavgifter, Navet	7 126	6 953	4
Medlemsavgifter, Medarbetarcentrum	2 254	2 199	5
Medfinansiering, Närvårdssamverkan	1 762	640	6
Finansiella intäkter	0	0	
Finansiella kostnader	-317	-4	7
Resultat före extraordinära poster	1 952	2 604	
Extraordinära intäkter	0	0	
Extraordinära kostnader	0	0	
Årets resultat	1 952	2 604	

RESULTATRÄKNING (tkr)	Utfall 2017-08	Utfall 2016-08	Budget helår 2017	Prognos helår 2017	Utfall helår 2016
Verksamhetens intäkter	43 418	38 566	42 766	70 418	58 605
Verksamhetens kostnader	-41 498	-36 668	-42 486	-67 118	-55 707
Avskrivningar/nedskrivningar	-199	-193	-280	-300	-290
Verksamhetens nettokostnader	1 721	1 705	0	3 000	2 608
Finansiella intäkter	0	0	0		0
Finansiella kostnader	-6	-4	0		-4
Periodens resultat	1 715	1 701	0	3 000	2 604

Sjuhärads kommunalförbund, Kansli och Tillväxtmedel
Resultaträkning 2017, belopp i tkr
Inkl interna poster

	2017	2016
Verksamhetens intäkter	16 735	13 460
Verksamhetens kostnader	-32 456	-27 065
Avskrivningar	-39	-39
Verksamhetens nettokostnader	-15 760	-13 644
Förbundsbidrag, Kansli	17 296	14 769
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	-312	-1
Resultat före extraordinära poster	1 224	1 124
Extraordinära intäkter	0	0
Extraordinära kostnader	0	0
Årets resultat	1 224	1 124

Sjuhärads kommunalförbund, Navet
Resultaträkning 2017, belopp i tkr
Inkl interna poster

	2017	2016
Verksamhetens intäkter	12 960	17 612
Verksamhetens kostnader	-19 441	-23 166
Avskrivningar	-258	-251
Verksamhetens nettokostnader	-6 739	-5 805
Medlemsavgifter, Navet	7 126	6 953
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	-4	-3
Resultat före extraordinära poster	383	1 145
Extraordinära intäkter	0	0
Extraordinära kostnader	0	0
Årets resultat	383	1 145

Sjuhärads kommunalförbund, Medarbetarcentrum
Resultaträkning 2017, belopp i tkr
Inkl interna poster

	2017	2016
Verksamhetens intäkter	724	709
Verksamhetens kostnader	-2 632	-2 574
Avskrivningar	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-1 908	-1 865
Medlemsavgifter, Medarbetarcentrum	2 254	2 199
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	0	0
Resultat före extraordinära poster	346	334
Extraordinära intäkter	0	0
Extraordinära kostnader	0	0
Årets resultat	346	334

Sjuhärads kommunalförbund, Närvårdssamverkan
Resultaträkning 2017, belopp i tkr
Inkl interna poster

	2017	2016
Verksamhetens intäkter	13 696	4 397
Verksamhetens kostnader	-15 458	-5 037
Avskrivningar	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-1 762	-640
Medfinansiering, Närvårdssamverkan	1 762	640
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	0	0
Resultat före extraordinära poster	0	0
Extraordinära intäkter	0	0
Extraordinära kostnader	0	0
Årets resultat	0	0

Balansräkning 2017, belopp i tkr

	2017	2016	Not
Anläggningstillgångar	3 373	4 861	
Maskiner och inventarier	1 486	1 599	8
Värdepapper	512	512	9
Bidrag till statlig infrastruktur	1 375	2 750	10
Omsättningstillgångar	67 858	58 998	
Fordringar	10 359	7 299	11
Kassa och bank	57 499	51 699	12
Summa tillgångar	71 231	63 859	
Eget kapital	9 727	7 775	13
Därav årets resultat	1 952	2 604	
Avsättningar	26 128	24 161	
Avsättningar för pensioner	10 818	9 161	14
Andra avsättningar	15 310	15 000	15
Skulder	35 376	31 923	
Långfristiga skulder	121	146	16
Kortfristiga skulder	35 255	31 777	17
Summa eget kapital, avsättningar och skulder.	71 231	63 859	

Noter, belopp i tkr

	2017	2016
1 Verksamhetens intäkter		
Statsbidrag	5 809	6 194
Bidrag från Regionen	24 530	18 496
EU-bidrag	817	207
Försäljning mm	10 124	9 147
Summa	41 280	34 044
2 Verksamhetens kostnader		
Bidrag till projekt/verksamheter	11 182	10 271
Bidrag till statlig infrastruktur*	1 375	1 375
Personalkostnader	27 956	26 629
Material och tjänster	26 640	17 432
Summa	67 153	55 707
3 Förbundsbidrag, kansli		
Bollebygd	700	636
Borås	8 506	7 855
Herrljunga	733	683
Mark	2 655	2 473
Svenljunga	827	757
Tranemo	914	845
Ulricehamn	1 849	1 706
Varberg	674	667
Vårgårda	878	812
Överskott 2016, förs över till 2017	1 665	-1 665
Beslutade men ej påbörjade interna projekt	-2 105	0
Summa	17 296	14 769
4 Medlemsavgifter, Navet		
Borås	5 610	5 473
Mark	655	640
Svenljunga	200	195
Tranemo	249	243
Ulricehamn	412	402
Summa	7 126	6 953
5 Medlemsavgifter, Medarbetarcentrum		
Borås	1 416	1 381
Mark	514	501
Svenljunga	152	149
Tranemo	172	168
Summa	2 254	2 199

Ärende 3

6 Medfinansiering, Närvårdssamverkan

Bollebygd	44	26
Borås	549	320
Herrljunga	47	27
Mark	172	100
Svenljunga	53	31
Tranemo	59	34
Ulricehamn	119	69
Vårgårda	56	33
Fakturerat HSNK	1 100	0
Överskott 2016	368	0
Överskott 2017	-805	0
Summa	1 762	640

7 Finansiella kostnader

Index E20	310	0
Övrigt	7	4
Summa	317	4

8 Maskiner och inventarier

Ingående balans	1 599	1 889
Investeringar	183	0
Avskrivningar	-296	-290
Utgående balans	1 486	1 599

9 Värdepapper

Aktier i Mediapoolen AB och Gryning Vård AB	512	512
--	-----	-----

10 Bidrag till statlig infrastruktur

E20*	1 375	2 750
------	-------	-------

11 Fordringar

Kundfordringar	1 458	1 566
Skattekonto	30	0
Momsfordran	232	0
Interimsfordringar, huvudsakligen inkomstrest	8 639	5 733
Summa	10 359	7 299

12 Kassa och bank

Bankkonton	57 485	51 690
Kontantkassa	14	9
Summa	57 499	51 699

13 Eget kapital

Ingående eget kapital	7 775	5 173
Årets resultat	1 952	2 604
Utgående eget kapital	9 727	7 775

14 Avsättningar för pensioner

Pension inkl löneskatt	10 818	9 161
------------------------	--------	-------

Ärende 3

15 Andra avsättningar

Bidrag till statlig infrastruktur*	15 310	15 000
------------------------------------	--------	--------

16 Långfristiga skulder

Investeringsbidrag Navet	121	146
--------------------------	-----	-----

17 Kortfristiga skulder

Semesterlöneskuld	1 867	2 072
Interimsskulder, huvudsakligen inkomstförskott	12 328	8 915
Beslutade projekt	14 170	13 923
Pensioner individuell del, inkl löneskatt	1 445	1 432
Momsskuld	0	127
Leverantörsskulder	4 459	3 278
Preliminär skatt	450	601
Arbetsgivaravgift	477	586
Övrigt	59	843
Summa	35 255	31 777

Interna poster på 2835 tkr för 2017 och 2134 tkr för 2016 har exkluderats från resultaträkningen.

*Sjuhärads kommunalförbund har i december 2014 beslutat att medfinansiera utbyggnad av E20

genom Västra Götaland med 15 miljoner kronor i 2013 års penningvärde plus anläggningsindex.

Bidraget redovisas i balans- och resultaträkning och upplöses på fem år. För 2017 tillkommer indexuppräkningsindex med 310 tkr.

	Upplösning tkr	
	2013 års prisnivå	Index
2014	9 500	0
2015	1 375	0
2016	1 375	0
2017	1 375	310
2018	1 375	

Kassaflödesanalys 2017, belopp i tkr

	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Årets resultat före extraordinära poster	1 952	2 604
Justering för av- och nedskrivningar	296	290
Justering för gjorda avsättningar	1 967	889
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	4 215	3 783
Ökning kortfristiga fordringar	-3 060	5 596
Ökning kortfristiga skulder	3 478	-72
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 633	9 307
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-183	0
Finansieringsverksamheten		
Minskning av långfristig skuld	-25	-25
Minskning av långfristiga fordringar	1 375	1 375
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	1 350	1 350
Årets kassaflöde	5 800	10 657
Likvida medel vid årets början	51 699	41 042
Likvida medel vid årets slut	57 499	51 699
	5 800	10 657

Bilaga 1 NAVET science center

Övergripande uppdrag

Navet skall vara med och utveckla Sjuhärad till en attraktiv och konkurrenskraftig region med hög utbildningsnivå samt en befolkning med stort intresse för teknik, naturvetenskap, matematik och Hållbar utveckling.

Verksamhetsidé

Navets främsta verktyg är mötet och i kombination med interaktiva utställningar och entreprenöriellt lärande skall Navet ge kunskaper och skapa intresse för naturvetenskap, teknik och matematik. Hållbar utveckling, alla tre perspektiven, är grunden i all Navets verksamhet.

Verksamhet 2017

Året 2017 var planerat att bli året då Navet slog rekord i antal besökande elever. Navet var för tillfället färdigbyggt och hösten 2017 tänkte vi endast förnya astronomiutställningen. Så blev det inte eftersom vi ställdes inför en stor ombyggnation med byggstart i april 2017.

Trots den stora ombyggnationen har vi kunnat öka antalet temabesökande elever med 30% år, från 17 245 till 22 418 elever. Hållbar utveckling och programmering utgjorde 46% av alla temabesök. Navet kunde erbjuda många olika teman under de rubrikerna och efterfrågan var stor. På grund av ombyggnationen har Navet då elever inte har kunnat komma dit, istället besökt och hållit aktiviteter på skolor under året.

År 2015 erhöll Navet 9,4 miljoner, sociala investeringsmedel från Västra Götalands regionen till HELA-Holistiskt Engagerat Lärande för Alla – ett utvecklingsprojekt där trygga relationer utgör grunden för allt lärande. Under våren har vi bland annat genomfört två nationella spridningskonferenser för tillsammans 640 personer. I april 2017 avslutades projektet. Utvärderingsrapport och följeforskningsrapport finns.

Navets samarbete med andra länder såväl europeiska som utomeuropeiska har utvecklats under året. De globala miljömålen är ett viktigt perspektiv och ofta en ingång när vi vill kommunicera kunskaper om naturvetenskap och teknik. Följande engagemang under 2017:

- EU-projektet om 3D-skrivare i undervisning har fått nya medel och går i en ny fas
- På den årliga ECSITE konferens i Lissabon höll Navet två sessions tillsammans med flera andra Science center. Grand Bazaar där vi visade BT-sidan/kontakt med allmänheten via andra kanaler än vanliga besök. Den andra session var kopplad till Navets pedagog Anna Gunnarssons utbildning i Arizona 2016 Rubriken var Sustainability challenges: sharing best practice. Anna föreläste tillsammans med Stacey Freeman Arizona State University, Tempe, United States, Paolo Degiovanni, MUSE – Museo delle Scienze, Trento, Italy, Chris Dunford, Sustainability At-Bristol, Bristol
- Science center World Summit, som anordnas var tredje år, var i Japan på Miraikan, Tokyo science center. Årets fokusområde var de Globala Målen för hållbar utveckling och olika ämnesområden som är kopplade till dessa. Navet genomförde, tillsammans med branschkollegor från Sydafrika och Japan, seminariet How Innovation and Partnerships are Reshaping Engagement. Navets del handlade om att använda digital teknik som innovativt hjälpmedel i pedagogiska samarbeten; främst ifråga om VR (Virtual reality) och AR (Augmented reality) kopplat till internationellt arbete med Hållbar utveckling.
- Vid Science on stage-konferensen i Berlin deltog Navet med en session
- Navet har, under flera år, samarbetat i ett projekt om Hållbar utveckling med staden Palu i Indonesien. Distansutbildningen med Kawatuna school i Palu Indonesien har tagit form och en av Navets pedagoger utbildade pedagoger under en två veckors vistelse i Palu. Vi har upplevt ett stort behov av digitala verktyg för att kunna arbeta närmare pedagoger och barn kontinuerligt när vi inte kan fysiskt vara i Palu och för att det inte är miljömässigt hållbart att resa så långt än vid få tillfällen. Under hösten 2017 fick en grupp pedagoger i Palu utbildning i VR- teknik. Under våren 2018 ska kommunikation ske mellan skolor i Sverige och Indonesien

Navets ambition att erbjuda nyanlända längre utbildningar har inte genomförts då alla medel i kommunerna redan var uppbokade. Istället har Navet tillsammans med fyra andra länder skrivit en EU-ansökan och fått medel till integrationsprojektet PISEA, Promoting intercultural science education for adults. Projektet startade i december 2017.

Övrigt övergripande ej i VP 2017

Navets engagemang i skolutveckling har tagit ett ytterligare steg i ett stort utvecklingsprojekt med Ulricehamns kommun, ELSA, En Likvärdig Skola för Alla. En analys av skolsystemet i Ulricehamn genomfördes hösten 2017. Rapport kommer mars 2018.

Navets verksamhetschef är ordförande i SSCF Svenska Science Center. Föreningen är en branschorganisation som arbetar med att göra Science center verksamheterna kända som en redan etablerad infrastruktur för framtida satsningar inom naturvetenskap, teknik och matematik.

Navet – huset

Den stora ombyggnationen startade april 2017 och matematik och människoteman har därför skett i provisoriska lokaler. Planläggning av ny matematik- och människoutställning har skett under hösten. Planen för ombyggnation av astronomiavdelningen är framflyttad till 2018, likaså lärarhandledning och översättning av Tunda och Triton

I den digitala avdelningen TESSET har Navet genomfört ca 2 500 temabesök. Totalt sett har 6 000 elever deltagit i programmeringsteman vilket utgör 26% av alla temabesök.

Under sommaren 2016 firade Navet 20 år med en stor Dinosaurieutställning vilket gjorde att vi ökade antal besökare under sommaren med 140%. Sommaren 2017 erbjöd vi besökare en utställning om Istidsdjur Mammutar och papputar. Stora håriga mammutar delade utrymme i Navets utställningslokal Kuben med modeller neandertalare, sabeltandade tigrar, ullhåriga noshörningar och andra. Fler program för allmänheten genomfördes under 2017 och besöksiffrorna hamnade på 21 653. Målet på 25 000 besökare nåddes ej.

Övrigt i Navet - huset ej i VP 2017

- Planeringen av en interaktiv scen, för Navets Tunda Triton figurer, med ett antal olika tekniska lösningar för projection mappingen har testats, både via appar och datorer och skall kunna visas för besökare hösten 2018
- Navet fortsatte satsningen som startade 2016 med sju öppna föreläsningar för totalt 1563 personer.
- 12 olika företag, organisationer och föreningar har genomfört konferenser på Navet, totalt 1424 personer.

Navet - kompetensutveckling

Totalt har Navet genomfört utbildningar för 6 881 pedagoger

De senaste fem åren har Navet arbetat med många kommuner kring entreprenöriellt lärande. Under året har Navet utbildat pedagoger i Härryda kommun, på Molekylverkstan i Stenungssund och på Balthazar i Skövde.

Navet har, under flera år, samarbetat i ett projekt om Hållbar utveckling med staden Palu i Indonesien. Vi har upplevt ett stort behov av digitala verktyg Detta för att kunna arbeta närmare pedagoger och barn kontinuerligt när vi inte kan fysiskt vara i Palu och för att det inte är miljömässigt hållbart att resa så långt än vid få tillfällen.

Under hösten 2017 fick en grupp pedagoger i Palu utbildning i VR- teknik. Under våren 2018 ska digital kommunikation ske mellan skolor i Sverige och Indonesien.

Navet har tillsammans med Ulricehamn sökt medel för att se på möjligheterna att vara med och starta en kommunal skola där erfarenheterna från STEPS, Strategiskt Entreprenörskap i Skolan och HELA,

Holistiskt engagerande lärande för alla omsätts. Finansiering till en förstudie erhöles från Västar Götalandsregionen.

Grön Flaggbildningar och nätverksträffar har genomförts vid åtta tillfällen.

Navet har deltagit med seminarier på tre NO-biennaler i Sverige

Två utbildningsdagar på Vetenskapens Hus i Stockholm

Två dagars utbildning på Karlstads Universitet

Endagsutbildning för pedagoger i Falköping kring skapande och digitala verktyg

29 pedagoger har utbildats i digitala verktyg och programmering.

Utbildning av pedagoger från Härryda kommun i entreprenöriellt lärande, finansierat av Skolverket.

Övrigt Navet kompetensutvecklar ej i VP 2017

Navet har sökt externa medel för att kunna bygga en plattform för distansutbildningar men inte lyckats få bidrag ännu. Tekniken skulle med fördel kunna användas inom Boråsregionen för att slippa många resor och för att upptäcka sin egen miljö.

Navet har fortsatt ingå i ett utvecklingsprojekt tillsammans med 23 andra organisationer kring digitala verktyg i skolan, Maker skola.

Navet har deltagit i arbetet med remissen ”Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2017-2020” tillsammans med Ekocentrum, Länsstyrelsen, RCE, Regional Centre of Expertice

Navets kompetensutveckling av den egna personalen

Digitaliseringen av skolan: Navet ingår i det nationella projektet Maker i skolan med 23 olika parter med bland annat en stor konferens på Interaktiva Institutet.

Utbildningen i programmering av pedagoger som startade 2016 fortsatte under våren 2017. Insatsen genomförd av Ingenjörshögskolan Borås

Utbildning i Virtual Reality verktyg genomförd för personalen.

I HELA-projektet har all pedagogisk personal på Navet under våren 2017 fått fyra halvdagars utbildningar för att kunna arbeta mer inkluderande och möta alla barn på ett för dem utvecklande sätt

Övrig kompetensutveckling av den egna personalen, ej i VP2017

Navet startade ett internt utvecklingsarbete hösten 2017 kring grupprocesser med en extern processledare.

Personalen har haft möjlighet att reflektera över sig själva i sin professionella roll på Navet samt identifierat kärnvärden och börjat på en definition av verksamheten Navet. Parallellt med detta har en mindre grupp arbetat med hur och genom vilka kanaler vi ska kommunicera med olika målgrupper.

Navet har börjat ett nytt sätt att utveckla temabesöken. En extern utvärderare har tittat på bl a vilka entreprenöriella kompetenser besökande elever använder vid olika temabesök samt elevers upplevda glädje.

Navet - pedagogiskt material

Navet har sedan 2015 en helsida i BT var 14e dag med fysik, kemi, biologi och matematik för alla. Publikationen har fortsatt under 2017.

Delar av Tunda Triton boken är översatta till engelska. Medel saknades under 2017 att trycka boken på engelska.

Övrigt Pedagogiskt material ej i VP 2017

Navet fick i uppdrag av Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien och Kungliga Vetenskapsakademien att ta fram ett underlag för en nationell kemiutställning/hands on upplevelse för barn 7-12 år. Huvudinriktningen är "Spännande kemi som berör och skapar intresse" och utställningen är tänkt att kunna visas på science center, museer med naturvetenskaplig inriktning och på orter med stora kemiföretag mm. Uppdraget, förstudien redovisades för IVA och KVA maj 2017.

Navet har skapat material, miljöer och utställningar

- Tidstypiska kläder till historiska personer har producerats till Härryda kommun
- Arbetsbord och bänkar till ett Science center
- Ett krim-labb samt matematikavdelning designat och handlett vid byggnation på Baltzar i Skövde
- En fritidsgård Marks kommun, Kultur- och fritidsförvaltningen har designats och byggare handletts av Navet. Invigning november 2017
- Navets matematikverkstad har utvecklats vidare och sålts till 49 skolor
- Teknik till fladdermusmatare till Upptech i Jönköping
- En talande toalett till Borås Energi och Miljö
- Vattnets kretslopp till Gjøvik, Norge

Elevteman ej med i VP 2017

Läsåret 2016/17 startade den nya temasatsningen Drömstaden. I ett samarbete med Borås Energi & Miljö AB fick 20 klasser åk 5 och 6 arbeta med fyra större teman, varje tema med tio olika uppdrag som redovisats till Navet. Temana är Kretslopp, Energi & Återvinning, Stadens system, Konsumtion och Transporter. Temasatsningen avslutades i maj 2017 med ett stort event där alla klasser visade upp olika tankar kring framtidens Drömstad. Under hösten 2017 startade 15 nya klasser temat som vidareutvecklats efter utvärdering.

Tre nya vattenteman har tagits fram för alla åldrar.

En mobil programmeringsverksamhet har turnerat runt bland skolorna under hela 2017.

Sammanlagt har vi besökt 32 skolor och ca 3500 elever från F-klass till åk 9.

En film om Draken Berta och berättande har spelats in på Navet. Filmen visar en speciell metodik i berättandet. Filmen publiceras mars 2018.

NYSATSNING! Navetklubben för 10-12 åringar och Digitala labbet, för 13-15 åringar startade hösten 2017.

Ett nytt samarbete med Fysikaliska leksaker, Fysiska institutionen Göteborgs Universitet har etablerats. Navet har deltagit i utveckling av nya utbildningslokaler och framtida teman. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2018

Resultatmål i VP 2017	Resultatmål 2017
Minst 30 000 elever på teman	Ej uppnått 22 418 elever på teman (jmf 17 245 2016)
Minst 25 000 besökare på helger och lov	Ej uppnått totalt 21 653
Minst 2 000 elever på teman i Matematikpalatset	Genomfört för 1 925 elever
Minst 1000 lärarutbildningsdagar i inkluderande arbetssätt	Genomfört 3 100 lärarutbildningsdagar
Minst 1 000 pedagoger utbildas inom naturvetenskap och teknik	Genomfört 1 474 pedagoger
Minst 500 pedagoger utbildas i matematik	Genomfört 563 för personer

Ärende 3

Minst motsvarande 300 lärarutbildningsdagar för personal i förskolan för att implementera den reviderade Läroplanen genomförs.	Ej genomfört, programmet startade inte
Minst 10 arrangemang, event för grupper utanför skolsystemet genomförs	Genomfört 10 evenemang Ulricehamns energidag, Stora torget 6 juni, Experiment SM-veckan, Föreläsningar under SM-veckan, Tre bibliotek med programmering, Skräpplockar avslutning, Kretsloppet
Navet bidrar till att minst tio nya skolor/förskolor erövrar utmärkelsen Grön Flagg	Statistik finns tillgänglig först i mars 2018 Navet har genomfört åtta inspirationsträffar och två nätverksträffar
Navet kommer att delta i minst fem nationella och internationella forum (Delta betyder ha en programpunkt)	Genomfört 11 <ul style="list-style-type: none"> • Tre No-biennaler • En världskonferens • Nobelmuseet • Karlstads Universitet • Vetenskapsfestivalen • ECSITE-konferensen • NSCF konferens • Skolverkeskonferens om programmering i Halmstad • Utbildning i entreprenöriellt lärande för 30 pedagoger i Science center Sverige på Tom Tits i Södertälje

Övrigt ej med i resultatmålen VP 2017:

Genomfört utbildning av 200 fritidspedagogutbildning från Svenljunga, Mark, Ulricehamn, Bollebygd, Vårgårda och Herrljunga kommun. En heldag plus en halvdags fördjupning kring hållbar utveckling, digitalisering samt naturvetenskap och teknik ute.

2016	Temabesök		Kompetens utveckling	Allmänhet		Konferens	
	Elever	Lärare		Barn	Vuxna		
Borås	12045	1355	3676	1220	420	3689	22405
Mark	450	51	1327	110	80		2018
Svenljunga	776	74	280				1130
Tranemo	1628	115	121				1864
Ulricehamn	609	31	1365	60	40		2105
Högskolan Borås			1597				1597
Övriga	1737	368	303	130	50		2588
Helger och lov				15323	13199		28522
Summa	17245	1994*	8669	16843	13789	3689	62229

Ärende 3

2017	Temabesök		Kompetens utveckling	Allmänhet		Konferens	Före- läsningar	Summa
	Elever	Lärare		Barn	Vuxna			
Bollebygd	36	5	18					59
Borås	13957	1667	2578	875	413	1424	1563	22477
Mark	1481	141	148	90	50			1910
Svenljunga	1603	147	153					1903
Tranemo	1894	204	157					2255
Ulricehamn	1620	186	781	40	30			2657
Vårgårda	84	6	20					110
Herrljunga			46					46
Övriga	1743	121	863					2727
Högskolan i Borås			2135					2135
Helger och lov				11636	10017			21653
Summa	22418	2477	6899	12641	10510	1424	1563	57932

Bilaga 2 Medarbetarcentrum

Medarbetarcentrum är en neutral resurs, som har verkat i elva år med syfte att stödja och utveckla alla tillsvidareanställda i de samverkande kommunerna Borås, Mark, Svenljunga och Tranemo. Syftet är att arbeta hälsofrämjande, förhindra inlåsning och aktivt verka för en lönsam rörlighet. Dessutom för att stödja chefer och deras arbetsgrupper för att öka hälsa, trivsel och prestation och för att bidra till att vara en attraktiv arbetsgivare med hälsosamma arbetsplatser. Utveckling i arbetssätt, modeller och strategier skall ske fortlöpande. Medarbetarcentrum drivs inom kommunalförbundet som en egen resultatenhet.

Vision och värdegrund

MEDARBETARCENTRUM inspirerar medarbetare som vill ha och behöver en positiv

”**Kraft till förändring**”.

Medarbetarcentrums värdegrund beskrivs med följande värdeord som genomsyrar hela verksamheten:

Ansvar - Initiativtagande - Samarbete - Öppenhet.

Verksamhetsidé

Medarbetarcentrums verksamhetsidé är att på ett effektivt sätt medverka till att stärka de samverkande kommunernas attraktivitet som arbetsgivare. Genom att stimulera till en ökad frivillig och sund personalrörlighet, kan trivsel och friskare arbetsplatser skapas. Målsättningen är att underlätta arbetsrotation i syfte att motverka konsekvenserna av så kallade inlåsningseffekter. Dessutom vara ett stöd för chefer och deras arbetsgrupper, där syftet är att stärka medarbetare, chef och arbetsgrupper för att öka hälsa, trivsel och prestation och för att bidra med att vara en attraktiv arbetsplats/arbetsgivare med hälsosamma arbetsplatser. Detta skapar goodwill och ett mervärde.

Ambitionen är att via kompetenshöjande insatser, som exempelvis reflekterande eller coachande samtal, ledarskaps- och arbetsgruppsutveckling ge förutsättningar för medarbetare att aktivt ta ansvar för sin egen och gruppens utveckling. Medarbetarcentrum ska vara ett etablerat hjälpverktyg och en neutral plats med stor tillgänglighet. Ett nav bestående av samlad erfarenhet och kompetens med fokus på möjligheter, att utmana, väcka mod och inspirera. Basen för verksamheten är i Borås men coacherna är på plats i medlemskommunerna på fasta tider efter överenskommelse. En öppen dialog sker med politiker, chefer, HR-/personalspecialister, fackliga representanter och medarbetare med en lyhördhet på efterfrågan av tjänster - en flexibilitet.

Uppgift

Medarbetares och chefers individuella utveckling, möjlighet till frivillig personalrörlighet internt eller externt samt frågor som rör kompetens och utveckling. Uppgiften är också att stödja förändringsarbete i arbetsgrupper för ökad hälsa, trivsel och prestation. Det unika samarbetet bidrar till ökad hälsa, god arbetsgivarepolitik och attraktiva arbetsplatser vilket skapar goodwill och mervärde. En väl fungerande verksamhetsuppföljning inom alla områden ska garantera kvalitet av det som levereras.

Medarbetarcentrum vill göra skillnad och se en positiv förändring och resultat av insatserna.

Precisering hur arbetet styrs mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv

Basverksamheten inom Medarbetarcentrum är alltid prioriterad; jobbmatchning och reflekterande samtal. Tilläggstjänster är coachande samtal (inklusive livs- & karriärvägledning och omställningsuppdrag) chef- och grupputvecklingsuppdrag och ledarskapsutbildning. För att stärka samverkan inom Boråsregionen och Medarbetarcentrum ytterligare är uppföljning och dialog med befintliga medlemskommuner av största vikt. Vid intresse hos övriga kommuner i Sjuhärad/Boråsregionen finns möjlighet att lämna information om Medarbetarcentrums verksamhet (tjänster och resultat).

Effektmål

Genom Dialogträffar med kommunernas personalenheter rikta insatser mot behov, utveckling och utbud.

Marknadsföra Medarbetarcentrums verksamhet för ett ökat användande av verksamheten i medlemskommunerna men också marknadsföring i icke medlemskommuner.

Utveckla och genomföra ledarskapsprogrammet - Hälsosamt och Effektivt Ledarskap för att stärka och utveckla chefernas ledarskap.

Vara ett stöd och verktyg för arbetsgivarna i arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö för att bidra till ökad hälsa hos medarbetarna i medlemskommunerna bland annat genom att jobba för och med chefer med grupputvecklingsinsatser.

Viktiga aktiviteter

- Medarbetarcentrums verksamhet finns tillgängliga alla arbetsdagar året runt.
- Regelbundet och på förfrågan eller vid behov marknadsföra Medarbetarcentrums tjänster och hur de kan användas på ett lönsamt sätt.
- Verka för ökad samverkan med medlemskommunerna men också verka för att rekrytera ytterligare medlemmar.
- Fortsätta driva och utveckla ledarskapsutbildningen.
- Tillföra kunskap och erfarenhetsutbyte genom kompetenshöjande insatser, omvärldsbevakning och nätverk.
- Kontinuerligt både på individ- och gruppnivå inhämta feedback för att utveckla våra tjänster.
- Fortsätta vara ett stöd för personalenheterna i deras behov som stödjer Medarbetarcentrums verksamhet och mål.

Måluppfyllelse

Basverksamheten med jobbmatchning och reflekterande samtal utförs enligt upparbetade rutiner och tillgänglighet. Under året har drygt hundra personer fått förändring och där 57 % av dessa förändringar är genom jobbmatchning.

Verksamheten arbetar kontinuerligt med dialog med kommunernas HR-avdelningar. Medarbetarcentrum har i oktober haft en dialogträff för HR där de flesta förvaltningarna i Borås Stad samt två representanter från Svenljunga och Tranemo kommun deltog. Vi har också träffat hela HR-teamet från Marks kommun i november. Information har också lämnats till vård och äldreförvaltningens HR-team samt för Marks kommuns CSG-grupp.

Under november månad har en dialogträff hållits med de fackliga organisationerna. Vi har också träffat enskilda fackliga förbund i dialog. I dessa dialoger ligger också att marknadsföra, informera och påminna om de fackliga medlemmars möjlighet att använda våra tjänster. Medarbetarcentrum har under året i övrigt deltagit i drygt 30 verksamhetspresentationer.

Medarbetarcentrum deltog också på Borås Stads inspirationsdag i oktober, där information gavs tillsammans med en skola i Borås Stad där gemensamt arbete skett under hela året.

Medarbetarcentrum har medverkat vid en chefsdag för en av kommunerna, där över 100 chefer var med. Verksamheten har träffat nya personalchefer, HR-specialister och förvaltningschefer.

Databasen Adcore, som bland annat används för jobbmatchningar har uppdaterats och utvecklats under året.

Vad gäller kompetenshöjande insatser, omvärldsbevakning och marknadsföring har verksamheten medverkat och presenterat verksamheten i Blekinge för fem kommuner och landstinget.

Kompetenshöjande insatser har genomförts med två evidensbaserade utbildningsverktyg; Orangino Work (OW) och Organizational Behaviour Management (OBM). Samtliga medarbetare har gått OW, som är ett dialogverktyg för att öka grupptillfredställelsen/gruppklimatet för ett ökat medarbetarengagemang. En medarbetare har också gått utbildning i OBM. En utbildning och inriktning på beteendeanalytisk organisationsutveckling och beteendeanalytiskt ledarskap. Verksamheten har också varit med på olika seminarium och föreläsningar för kompetenspåfyllnad.

En ny ledarskapsutbildning - Hälsosamt och Effektivt Ledarskap startade den 6 september, den sjätte i ordningen. Utbildningen har utvecklats efter erfarenheter av tidigare utbildningar där den första startade 2012 och den femte i ordningen avslutades under april månad. Verksamheten har kontinuerlig dialog med Universitetslektor Johan Larsson, Gävle Högskola, där certifiering och godkännande finns att använda Johan Larsons reflektionsverktyg "Ledarskapsbokslut".

Sedan starten har kontinuerliga styrgruppsmöten hållits, under året har fyra möten ägt rum. I styrgruppen ingår samtliga personalchefer för respektive medlemskommun.

Under året har fler gruppuppdrag med chef genomförts än det som budgeterat för 2017, vilket visar på ett stort intresse för verksamhetens gruppuppdrag. Då feedbacken från grupp och chef är positiva vid de grupputvecklingsinsatser som ansvarats för, bedömes att målet med att vara med att bidra till ökad hälsa hos medarbetare och chef uppnås. Gruppuppdrag har drivits i alla kommuner och inom flera olika verksamheter; skola förskola, vård, sociala blocket, i ledningsgrupper med flera. Verksamheten får positiv feedback för gruppinsatser av både medarbetare och chefer. Vid senaste uppföljningen, visar värdet av helhetsintrycket av gruppinsatserna på 5,5 av 6 möjliga från cheferna och 4,65 från medarbetarna. får vi nya insikter och därför har nya kunskaper införskaffats.

Vid andra uppföljningar med medarbetare, visar det sig att flera vill medverka som referens för verksamheten.

Medarbetarcentrum har ansvarat för flera tematräffar under ämnet Kommunikation för arbetsgrupper.

Medarbetarcentrum har medverkat under december månad med information till Svenljunga och Tranemos medarbetare genom kortfilm på kommunernas intranät.

Medarbetarcentrum har gett ut tre nyhetsbrev under året.

Bilaga 3 Närvårdskontoret Södra Älvsborg

Syfte och mål

Närvårdssamverkan syftar till att skapa förutsättningar för samverkan i gränssnittet region - kommun. Målet är att över huvudmannagränserna gemensamt ansvara för att säkerställa befolkningens behov av samordnade insatser.

Styrmodell

Offentliga organisationers styrmodeller utgår vanligtvis från en byråkratisk förvaltningsmodell med hierarkisk styrning och ledning. Strukturen är framgångsrik när det finns förutsägbara förutsättningar och vedertagna rutiner för beslutsfattande och implementering av beslut. Då människovårdande organisationers aktiviteter inte är lika förutsägbara är en annan styrmodell att föredra. I Inriktningsdokument "Närvårdssamverkan Södra Älvsborg 2016-2018" formuleras att det är de verksamhetsnära behoven som ska ligga till grund för åtgärder och beslut, vilket innebär en s.k. "Bottom Up-organisation". För en sådan struktur är nätverksstyrning en lämplig styrmodell.

Viktiga händelse under året

Områden som haft betydelse för Närvårdssamverkansarbetet under året har varit:

- Förberedelser och deltagande i delregionala samt regionala möten inför laginförandet av "Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård" som börjar gälla den 1 januari 2018.
- Implementering och fortsatt arbete av Mobil närsjukvård i hela Södra Älvsborg.
- Utveckling av ny IT-tjänst för Samordnad vård- och omsorgsplanering (SAMSA).
- Fortsatt arbete med Samsjuklighet.
- Medverkan i framtagandet av handlingsplan inom området psykisk hälsa på regional nivå samt påbörjat implementering av handlingsplanen på delregional nivå.
- Deltagande i regional grupp Vårdsamverkan Västra Götaland (VVG).
- Projektledare anställd för SIP (Samordnad individuell plan) t o m 2020 för att stötta verksamheterna vid behov av SIP.
- Fortsatta utbildningssessioner om läkemedel och äldre - Lär Ut.
- Påbörjat kontinuerlig dialog/samverkan kring målbild, vision och värdegrundsarbete i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg i samband samverkanskonferens den 17 oktober.
- Anordnat spridningskonferens i enlighet med rådande inriktningsdokument, den 21 april.
- Varit SKL behjälpliga i att anordna konferens den 13 september gällande strategi för hälsa.
- Anordnat konferens och mottagit uppdrag kring Hälso- och sjukvårdsavtalet, den 15 maj.
- Påbörjat kvalitetsarbete med avvikelser samt försökt koppla samman avvikelser med handlingsplan Äldre.
- Skapat en kvalitetssäkring och kontinuitet i samverkansarbetet i och med tillskapandet av uppdragsgruppen Samordnad vård- och omsorgsplanering (SVOP).
- Påbörjat arbete med nya webbplattformen.
- Påbörjat implementering av MiniMaria.
- Påbörjat implementering av tidig upptäckt, tidiga insatser för små barn.
- Inlett samarbete med brukarorganisationen NSPHiG (Nationell samverkan psykisk hälsa i Göteborg).

Mål och måluppfyllelse Närvårdssamverkan

Uppdragsgrupp Barn och unga vuxna

Fokus för gruppen har varit på planering och organisering kring MiniMaria och Tidig upptäckt och tidiga insatser för små barn, vilket resulterat i politiskt beslut om att fullgöra implementering 2018.

Uppdragsgrupp Psykisk hälsa

Fokus för gruppen har varit att ta fram ett förslag på plan för hantering av handlingsplanen psykisk hälsa liksom att planera för kommande kick-off kring handlingsplanen. De har också gjort en enkätundersökning i syfte att se varför inte SIP (Samordnad Individuell Plan) genomförs i den mån som den borde.

Uppdragsgrupp Äldre

Fokus för gruppen har varit att revidera dokumentet ”patienter med funktionsnedsättning - en överenskommelse vid sjukhusvistelse på akutmottagning och vid inläggning” samt att de har reviderat dokument ”Dödsfall-åtgärd inom hälso- och sjukvård”. Uppdrag har också tagits fram för arbetet med jämlik demensvård, som startar 1 januari 2018. Gruppen har utöver detta också fått i uppdrag att identifiera var det finns behov av åtgärder för att skapa en sammanhållen vårdkedja. Ett identifierat område är vårdrelaterade urinvägsinfektioner.

Uppdragsgrupp Samordnad vård och omsorgsplanering (SVOP)

- Utveckla och förbättra arbetet med avvikelser, den gamla avvikelshanteringen existerar så länge vi inte har någon annan eller bättre lösning. Uppdragsgruppen skall dock utarbeta ett bättre hanterande kring avvikelserna samt att vi behöver utveckla vår syn på avvikelser. Vi skall se avvikelserna som en del i ett förbättringsarbete.
- Gruppen ska utföra egengranskning, för att kvalitetssäkra verksamheten/verksamheterna. Detta ger underlag för bedömning av följsamhet till regiongemensam rutin och kvaliteten i de elektroniska meddelandena.
- Medverka vid införande av en ny IT-tjänst för Samordnad vård- och omsorgsplanering. Denna grupp är ”bollplanket” och stödet till våra regionala representanter i SAMSA.
- Följa följsamheten till de rutiner som skapats gällande den nya Samverkanslagen. Denna grupp skall genom detta uppdrag se till att ”vi håller i och håller ut” samt utveckla samverkan.
- Gruppen skall arbeta utifrån de uppdrag som kommer ifrån den tillfälliga uppdragsgruppen gällande den nya lagen. Dessa uppdrag kan te sig olika och ha olika ingångar och tidsbestämmelser. Härmed måste denna uppdragsgrupp och den tillfälliga uppdragsgruppen kring den nya lagen samverka.

Tillfällig uppdragsgrupp gällande ”Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård”

Uppdraget går ut på att definiera och beskriva ansvar och åtgärder. Resultatet ska beskrivas i en handlingsplan/rutiner. Handlingsplanen ska möta upp kraven i förslaget till överenskommelse och riktlinje för utskrivningar från slutet hälso- och sjukvård.

Bilaga 4 Antal anställda

Totalt 40,07 årsarbetare medelanställda

	Åa	Kommentar
Kansliet		
Förbundsdirektör	1,0	
Regionutvecklingschef	1,0	
Administrativ chef	1,0	From 20170201
Ekonomi	1,5	Vakant 20170701-20170806
Reception, konferens	0,5	
Välfärd	3,0	
Kompetens	3,0	Varav 0,5 under perioden 20170529-20170626 och 1,0 from 20170627
Regional utveckling	3,0	1,0 Vakant 20170401-20180823
eSamordnare	2,0	Vakant 1,0 20170720-20171231 Varav 1,0 genom tjänsteköp 20170101-20171208 Varav 0,6 genom tjänsteköp from 20171001
<i>Summa Kansliet</i>	<i>14,7 åa</i>	
Medarbetarcentrum		
Verksamhetschef	0,3	
Coach	2,7	
<i>Summa Medarbetarcentrum</i>	<i>3</i>	
Närvårdskontoret		
Koordinator	1,0	
Samordnare	1,0	Vakant under perioden 20170801-20171002
<i>Summa Närvårdskontoret</i>	<i>1,84</i>	
NAVET		
Verksamhetschef	1,0	
Administration	1,31	
Pedagoger	10,14	
Bibliotekarie	0,2	
Tekniker	2,58	
Designer	1,0	
Material och konferens	1,3	
Timanställd helgpersone	3,0	
<i>Summa Navet</i>	<i>20,53</i>	
Medelanställda totalt	40,07	

Bilaga 5 Intern kontroll

Identifierad risk	Resultat
IT- att inte komma åt den information som behövs	Beställning till IT-leverantör av Back-Up är genomförd. Arbetet med informationssäkerhet är påbörjat.
Tillgång till information och lokaler efter avslutad anställning	Checklista är framtagen för att säkerställa att ingen tillgång finns till information och lokal efter avslutad anställning Kod till entré ska bytas kontinuerligt.
Svårt att följa upp mål tillväxtmedel	Utvärdering av de strategiska tillväxtprojekten har genomförts och beslut har fattats att ta fram modell för målstyrning av tillväxtarbetet.
Felaktiga pensionsprognoser	Granskning av individlista har genomförts i samband med delårsbokslut och årsredovisning.
Att anställa person med brottslig bakgrund på Navet	Utdrag ur brottsregister sker i samband med ev. anställning.



Budget och verksamhetsplan år 2018 för Boråsregionen

Sammanfattning

Budget och verksamhetsplan år 2018 har inkommit från Boråsregionen. Medlemsavgiften för år 2018 är beslutad till 78 kr/invånare varav 41 kronor för finansiering av basverksamhet och 37 kronor är för finansiering av tillväxtmedel. Budgetomslutningen för förbundets basverksamhet år 2018 är 48 133 377 kr varav 8 000 000 är finansiering tillväxtmedel. I omslutningen ingår även projekt som finansieras på annat sätt, tex projektmedel via Länsstyrelsen. Målet med ca 4 000 tkr i eget kapital kvarstår. Anslag för tilldelning av tillväxtmedel ligger som tidigare år på 17,5 mkr varav medlemskommunerna skjuter till 8 mkr och Västra Götalandsregionen står för resterande belopp. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera projekt.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag 2017-12-08

Budget och verksamhetsplan 2018 för Boråsregionen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- Kommunfullmäktige godkänner budget och verksamhetsplan år 2018 samt medlemsavgift på 78 kr/invånare för Boråsregionen.

Linda Rudenwall
Ekonomichef

Expedieras till: Boråsregionen

2018-01-03

Till medlemskommunerna i
Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Budget och verksamhetsplan 2018

Direktionen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund beslutade den 8 december 2017 att för egen del anta budget- och verksamhetsplan för år 2018 samt att översända densamma till medlemskommunerna för godkännande.

Medlemskommunernas beslut meddelas Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund senast 2018-03-29 på

info@borasregionen.se

alternativt

Lena Brännmar
Boråsregionen - Sjuhärads kommunalförbund
Skaraborgsvägen 1A
506 30 Borås

BORÅSREGIONEN SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND

Lena Brännmar
Administrativ chef

Bilagor

1. Protokollsutdrag
2. Förslag till Budget och verksamhetsplan 2018



§ 92 **Budget och verksamhetsplan 2018**

Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är ett politiskt styrt samverkansorgan för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal. Förbundet är ett offentligrättsligt organ utifrån kommunallagen. Verksamheten grundar sig på förbundsordningen som beslutats av medlemskommunerna.

Förbundet bedriver basverksamhet, delregionala projekt samt fördelar tillväxtmedel. Förbundet bedriver också Medarbetarcentrum, Navet Science Center, Närvårdskontoret och Business Region Borås, BRB. Verksamheterna finansieras och nyttjas olika medlemskommunerna samt att Närvårdskontoret finansieras av både medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Direktionen ska under verksamhetsåret bl.a. ta fram en modell för att tydliggöra mätbara mål och rutiner för uppföljning av förbundets samlade verksamhet och resultat samt resultaten i tillväxtprojekt i relation till Boråsregionens prioriterade tillväxtmål.

Enligt förbundsordning ska Direktionens förslag till budget och verksamhetsplan föreläggas förbundsmedlemmarna för godkännande.

Direktionen beslutar

att för egen del anta budget och verksamhetsplan för år 2018 samt översända densamma till medlemskommunerna för godkännande

att budget och verksamhetsplan för Närvårdskontoret antas under förutsättning att den beslutas av Delregionalt politiskt samråd

Vid protokollet
Lena Brännmar
Administrativ chef

Justerat av

Crister Persson
Ordförande

Tony Willner

Justeringen tillkännagiven den 3 januari 2018 enligt anslag

Rätt utdraget betygar: Lena Brännmar



**Budget och
verksamhetsplan
år 2018 för
Boråsregionen, Sjuhärads
kommunalförbund**

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Kommentarer om budget 2018	3
Övergripande strategiska mål som styr verksamheten	5
Direktionens uppdrag och mål	5
Generella uppgifter.....	6
Arbetsformer	6
Delregional tillväxt- och utvecklingsstrategi	6
Kommunalförbundets verksamhetsplan på tre års sikt	6
Verksamhet 2018	7
Beredningen för hållbar regional utveckling Sjuhärad (BH7)	7
Beredningen för Valfärd och Kompetens.....	11
Medarbetarcentrum	14
NAVET science center.....	16
Närvårdskontoret	19
Bilaga 1 - Basverksamhet och tillväxtmedel 2018.....	21
Bilaga 2 Medarbetarcentrum 2018.....	23
Bilaga 3 NAVET 2018.....	25
Bilaga 4 Närvårdskontoret 2018	27
Bilaga 5 Business Region Borås, BRB 2018	28

Inledning

Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är ett politiskt styrt samverkansorgan för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal. Förbundet är ett offentligrättsligt organ utifrån kommunallagen. Verksamheten grundar sig på förbundsordningen som beslutats av medlemskommunerna.

Kommentarer om budget 2018

Hela koncernen

Förbundet bedriver basverksamhet, delregional projekt samt fördelar tillväxtmedel. Förbundet bedriver också Medarbetarcentrum, Navet Science Center, Närvårdskontoret och Business Region Borås, BRB. Verksamheterna finansieras och nyttjas olika medlemskommunerna samt att Närvårdskontoret finansieras av både medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

INTÄKTER	72 794 583
KOSTNADER	
PERSONAL	26 662 631
ÖVRIGA	15 382 602
TJÄNSTER	30 749 349
	72 794 582
RESULTAT	0

Basverksamhet och tillväxtmedel

Medlemsavgiften för år 2018 är beslutad till 78 kr/invånare varav 41 kronor för finansiering av basverksamhet och 37 kronor är för finansiering av tillväxtmedel. Medlemsavgiften för Varbergs kommun ligger oförändrad på 11 kr/invånare. Budgetomslutningen för förbundets basverksamhet år 2018 är 48 133 377 kr varav 8 000 000 är finansiering tillväxtmedel. I omslutningen ingår även projekt som finansieras på annat sätt, tex projektmedel via Länsstyrelsen. Målet med ca 4 000 tkr i eget kapital kvarstår. Anslag för tilldelning av tillväxtmedel ligger som tidigare år på 17,5 mkr varav medlemskommunerna skjuter till 8 mkr och Västra Götalandsregionen står för resterande belopp. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera projekt.

INTÄKTER	48 133 377
KOSTNADER	
PERSONAL	10 716 831
ÖVRIGA	9 501 540
TJÄNSTER	27 915 006
	48 133 377
RESULTAT	0

Medarbetarcentrum

De kommuner som har avtal med verksamheten är Borås, Mark, Tranemo och Svenljunga. Avgiften har enligt beslut räknats upp med 2,5%. Verksamheten får utöver intäkt enligt avtal intäkter för sålda tjänster till både avtalskommuner och andra.

INTÄKTER	3 169 093
KOSTNADER	
PERSONAL	2 456 157
ÖVRIGA	149 205
TJÄNSTER	563 731
	3 169 093
RESULTAT	0

NAVET Science center

Avtalskommuner är Bollebygd, Borås, Mark, Svenljunga och Tranemo. Avgiften har enligt beslut räknats upp med 2,5%. Verksamheten får utöver intäkt enligt avtal intäkter från skolverket, Västra götalandregionen och för sålda tjänster till både avtalskommuner och andra. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera projekt.

INTÄKTER	17 919 550
KOSTNADER	
PERSONAL	11 274 550
ÖVRIGA	5 250 000
TJÄNSTER	1 395 000
	17 919 550
RESULTAT	0

Närvårdskontoret

Medverkande kommuner i Närvårdssamverkan är Herrljunga, Vårgårda, Bollebygd, Borås Stad, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn. Medverkar gör också Södra hälso- och sjukvårdsnämnden och Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund som samordnar kommunernas arbete som föreningar på regional nivå inom hälso- och sjukvård.

Regionens parter står för 50 procent och kommunerna för 50 procent av kostnaderna. Regionen gör en intern fördelning av kostnaderna. Kommunens kostnader fördelas utifrån folkmängd föregående år. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera gemensamma utvecklingsprojekt inom ramen för Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.

INTÄKTER	2 242 825
KOSTNADER	
PERSONAL	1 553 430
ÖVRIGA	177 438
TJÄNSTER	511 956
	2 242 824
RESULTAT	0

Business Region Borås, BRB

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna med 6 kronor per invånare.

INTÄKTER	1 329 738
KOSTNADER	
PERSONAL	661 663
ÖVRIGA	304 419
TJÄNSTER	363 656
	1 329 738
RESULTAT	0

Övergripande strategiska mål som styr verksamheten

”Att aktivt arbeta för att Sjuhärad/Boråsregionen skall vara ett bra område att bo, arbeta och leva i”

Verksamheten når målet genom att:

”Med tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv skapa gränsöverskridande möten för att främja samverkan, innovation och nytänkande”

Direktionens uppdrag och mål

Förbundet leds av en Direktion som regleras i Kommunallagen och den av medlemmarna antagna förbundsordningen. I Direktionen företräds medlemskommunerna av politiskt tillsatta ledamöter och ersättare. Dessutom inbjuds som adjungerade samtliga partier vilka i hela förbundsområdet eller enskild kommun uppnått en viss röststyrka och som inte annars är företrädde.

Direktionen fastställer organisation för förbundets verksamhet samt delegering av beslut, förvaltning och administration. Direktionen beslutar om sina berednings- och andra arbetsformer. Direktionen har två beredningar:

- Beredningen för Hållbar regional utveckling Sjuhärad, BH7
- Beredningen för Valfärd och Kompetens

Varje beredning biträds av tjänstemän från förbundskansliet. Två utsedda kommunchefer ska medverka i respektive beredning för att knyta beredningarnas arbete närmare den ordinarie kommunala verksamheten.

I Sjuhärads kommunalförbund styrs även verksamheterna Medarbetarcentrum, Navets Science Center och Närvårdskontoret Södra Älvsborg utav Direktionen. Navet har en av Direktionen fastställd styrgrupp. Närvårdskontoret har ett politiskt samrådsorgan bestående av representanter från medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Direktionen ska under verksamhetsåret ta fram en modell för att tydliggöra mätbara mål och rutiner för uppföljning av förbundets samlade verksamhet och resultat samt resultaten i tillväxtprojekt i relation till Boråsregionens prioriterade tillväxtmål.

Generella uppgifter

Generella uppgifter är att företräda och samordna medlemskommunerna i arbetet med andra regionala myndigheter och organ exempelvis VGR och SKL samt Staten

- Förankra och informera våra kommuner samt föra deras krav och önskemål kring pågående utvecklingsaktiviteter såväl på lokal, regional och nationell nivå
- Att vara serviceorgan för beredningar och Direktionen.

Arbetsformer

Förbundets arbetsformer bygger på en generell strategi med politisk dialog och engagemang i Direktion och beredningar. Utgångspunkten är att den samverkan som beslutas görs bra och helhjärtat.

Kansliets uppgift inom beredningarna är att verkställa de uppdrag som ges politiskt till kansliet, samt förse förtroendevalda med nationell, regional och lokal information och kunskap inom uttalade ansvarsområden. Kansliet skall ansvara för och/eller stödja utvalda nätverk samt återkoppla till och från dessa. Därtill ansvara för praktisk hantering av beredningsmöten, vilket inkluderar samordning, förslag till dagordning och framtagandet av tillförlitliga underlag, som kan lyftas för beslut i Direktionen.

Förbundet utser också Sjuhäradrepresentanter i regionala beredningar samt nominerar ledamöter till styrelsen för VästKom. Förbundskansliet biträder de politiska organen, och har kontakt gentemot kommunala förvaltningar och andra myndigheter och organisationer. Utöver basorganisationen finns temporära resurs- och kompetensförstärkningar i särskilda projekt.

Delregional tillväxt- och utvecklingsstrategi

Utifrån Västra Götaland 2020 – strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland (VG2020) har en delregional strategi för tillväxt och utveckling i Boråsregionen tagits fram. Strategin beskriver vilka tillväxtområden som särskilt kommer att prioriteras under 2014 – 2020.

Dokumentet är antaget av Direktionen för Boråsregionen, Sjuhärad kommunalförbund, den 5 juni 2014. Tillväxt- och utvecklingsstrategin fungerar som ett ”instrument” för att styra resurser mot de prioriterade insatsområdena och även att fungera som ett komplement till övriga delregionala styrdokument såsom verksamhetsplan på ett och tre års sikt, delregional kulturplan, bland många andra.

Kommunalförbundets verksamhetsplan på tre års sikt

Direktionen verksamhetsplan på tre års sikt har fokus och fördjupning inom nedan beskrivna områden.

- Valfärd - det kommungemensamma arbetet med flyktingmottagande och integration ska stärkas.
- Kompetens – arbetet med kompetensförsörjning och matchning mellan utbildning och arbetsgivarnas behov ska stärkas.
- Infrastruktur - Kommunalförbundet ska även fortsättningsvis företräda medlemskommunerna inom området och stärka samverkan ytterligare med Västra Götalandsregionen och Trafikverket.

Direktionen har därutöver under 2017 beslutat att arbeta särskilt med att satsa på strategisk miljöutveckling, stärka besöksnäringen, att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag genom samarbete med Business Sweden och att ta fram en gemensam framtidsbild/strukturbild för Boråsregionen.

Delägarskap

Sjuhärads kommunalförbund är delägare till bolaget Gryning Vård AB – ett gemensamt bolag för de offentliga sociala institutionerna – hem för vård och boende. Förbundet är också delägare i Mediapoolen AB - ett bolag för den gemensamma läromedelsförsörjningen i Västra Götaland, exkl. Göteborgsregionen. Till detta finns även VästKom som är en sammanslutning av de delregionala kommunalförbunden i Västra Götaland och har som ändamål att på regional nivå företräda och samordna kommunernas intressen.

Verksamhet 2018

Beredningen för hållbar regional utveckling Sjuhärad (BH7)

Beskrivning

Boråsregionens verksamhetsområden inom hållbar utveckling innefattar följande uttalade ansvarsområden; eSamhälle, infrastruktur, kultur, tillväxtprogramområdet, samhällsbyggnad, kollektivtrafikfrågor samt samordning av näringslivs- och EU-frågor. Verksamheten Business Region Borås, BRB, startas upp i samband med årsskiftet med egen finansiering om 6 kr/invånare.

BH7 utgår i sitt arbete att prioritera och vägleda i utvecklingsfrågor från Boråsregionens beslutade fokusområden som är utvalda och prioriterade från strategin för tillväxt och utveckling i Västra Götaland (VG2020). De utvalda fokusområdena är verktyg för att styra mot den för Västra Götaland gemensamma visionen om *"Det goda livet"*.

Beredningen består av förtroendevalda från medlemskommunerna och arbetet understöds av tjänstemän från förbundskansliet samt av två representanter från kommunchefsgruppen. Tillsammans biträder beredningen medlemskommuner och förtroendevalda i regionalt och delregionalt utvecklingsarbete inom de uttalade ansvarsområdena. Dessutom bedrivs ett omfattande samverkans- och nätverksarbete med exempelvis Västra Götalandsregionen (VGR), Trafikverket och Länsstyrelse till stöd för kommunerna.

Precisering hur arbetet styrs mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv

Erfarenhetsutbyte och samordning som sker mellan medlemskommunerna skall gagna invånarna i Boråsregionen. Förhållningssättet är att se till delregionens bästa och att främja samverkan mellan kommunerna.

Gränsöverskridande möten och samverkan

Tjänstemännens arbete inom beredningen utgår till stor del i att samordna, delta i och stödja nya och etablerade nätverk och samverkansgrupper. Ett arbete som sker på såväl delregional, regional och nationell nivå. Befintliga nätverk och samverkansgrupper mellan medlemskommunerna skall bidra till att kommunernas gemensamma erfarenheter, utmaningar, resurser och synpunkter tillvaratas och används i möten med beredning och övriga förtroendevalda.

Främja innovation och nytänkande

Kommunalförbundets övergripande mål är att aktivt delta i arbetet för att delregionen skall vara ett bra område att bo, arbeta och leva i. Som ett led i arbetet är omvärldsbevakning en viktig del. Beredningen skall bidra till att kunskap och erfarenheter från nationell, regional och lokal nivå tillvaratas för att utveckla nya idéer och samverkan inom ansvarsområdena.

Effektmål

Beredningens arbete utgår ifrån att bidra till målet att Boråsregionen skall vara en bra plats att bo och leva i. Målen är hämtade från såväl Boråsregionens prioriteringar som strategi VG 2020 och söker effektmål såsom:

Framtidsbild Boråsregionen	Genom gemensam regional planering ge goda planeringsförutsättningar för markanvändning för ex. bostäder, service- och näringslivsverksamheter för hela Boråsregionen. Den förväntade effekten av den kommande struktur- och framtidsbild är att den ska fungera som vägvisare/kompass för att styra medel och resurser till de framtagna prioriterade fokusområdena.
Infrastruktur och kollektivtrafik	Att aktivt arbeta för en utbyggd infrastruktur förväntas underlätta pendlingsresor för arbete och studier i delregionen. Detta tillsammans med arbetet för en utökad arbetsmarknadsregion, främst mot Göteborg ger goda förutsättningar att uppnå målet med att Sjuhärad skall vara en bra plats att bo och leva i.
eSamhälle och eHälsa	Att genom eKontoret erbjuda kommunerna stöd inom digitaliseringsområdet ges möjlighet att dela resurser och kunskap och därigenom vara väl rustade för att nyttja digitaliseringens möjligheter. Allt i syfte att förbättra service till invånare och företag samt effektivisera informationshanteringen i den egna verksamheten.
Näringsliv - Business Region Borås, BRB	Arbetet med att stärka näringslivet sker i enlighet med antagen verksamhetsplan. Samordningen med kommunernas näringslivskontor ska förstärkas och fördjupas ytterligare under året. Effektmålet för 2018 är att genom BRB få minst en förfrågan av ett utländskt företag att etablera sig eller investera i Boråsregionen.

Viktiga aktiviteter/delmoment

Nedan redovisas kortfattat de områden som tillsammans med urval av tillhörande aktiviteter kommer fokuseras på under år 2018;

Område	Aktiviteter
Kollektivtrafik	Remisshantering av målen via ”Årlig avstämning” i det reviderade Trafikförsörjningsprogrammet. Aktiv roll i delregionala kollektivtrafikerådet på tjänstemannanivå. Hantering av remisser rörande kollektivtrafik.
Samhällsbyggnad	Fortsatt arbete med strategiska frågor som är viktiga för hela delregionen som exempel fortsatt arbete inom stråksamverkan Göteborg – Borås.
Infrastruktur	Utifrån beslut om nationell och regional infrastrukturplan bevaka och följa frågor som är relevanta för Boråsregionens intressen. Hantering av remisser inom området och genomföra ett flertal s.k. åtgärdsvalsstudier tillsammans med VGR och Trafikverket.
Tillväxtprogrammet	Genomföra en begränsad utlysning av tillväxtmedel för 2018 enligt samma principer som 2017 under första halvåret 2018. Måluppföljning och tilldelning av förstudier. Uppföljning och utvärdering av tillväxtprojektens resultat och måluppfyllelse för 2017. Formulera kriterier för den modell för fördelning av tillväxtmedel med uppdelning i olika dedikerade potter som enligt Direktionens beslut ska gälla från 2019-01-01. Ta fram en modell för att tydliggöra mätbara mål och rutiner för uppföljning av resultaten i tillväxtprojekt i relation till Boråsregionens prioriterade tillväxtmål.
Kultur	Genomföra och följa upp måluppfyllelsen i Kulturplan för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2016 - 2019. Arrangera ett dialogmöte om kulturutveckling i Boråsregionen med syftet att formera och bredda genomförandet av den delregionala kulturplanen samt utbyta erfarenheter för att effektivisera och utveckla kultursamverkan. Stödja regionalisering av Borås internationella skulpturbiennial samt stödja utvecklingen av nya och befintliga kultursystem. Stärka samverkan mellan kultur och övriga tillväxtområden.

Ärende 4

EU-samordning	Samordna nätverksträffar för Boråsregionens medlemmar för erfarenhetsutbyte och samordning av internationella frågor med anknytning till EU. Informera våra kommuner samt föra deras krav och önskemål kring pågående utvecklingsaktiviteter på lokal, regional och nationell nivå. Stödja samverkan och initiativ kring gemensamma EU-projekt.
eSamhället - eKontor	Att tillsammans med medlemskommunerna arbeta vidare enligt e-handlingsplanen 2017-2019 (fastställd av Direktionen). Genom eKontoret erbjuda kommunerna olika typer av stöd kopplat till handlingsplanen, bland annat inom områdena informationssäkerhet och e-tjänster.
Näringsliv - Business Region Borås (BRB)	Tillsammans med Business Sweden bygga upp en struktur för att samordna medlemskommunernas gemensamma arbete med etablering och nyinvesteringar av nya internationella företag.
Besöksnäring	Att bygga upp en organisation och samordningsstruktur för kommunerna som skall leda till att arbeta fram en strategi för samverkan inom turism och besöksnäring i Boråsregionen. Det vill säga skapa förutsättningar för erfarenhetsbyte för att arrangera internationella idrottsevenemang, utveckla samverkan inom natur/ outdoorturism med inriktning på cykel, vandring och vintersport samt integrera kultur som reseanledning med fokus på textil, design och offentlig konst.
Strategisk miljöutveckling	Att starta upp ett nätverk med kommunala tjänstemän med ansvar för miljö och där samordna de strategiska miljöfrågorna för Boråsregionen med utgångspunkt från de delregionalt prioriterade miljömålen. Vidare ska ett samarbete med Västra Götalandsregionens miljöenhet, Länsstyrelsen och Trafikverket byggas. Kansliets roll kommer att vara en länk mellan den lokala och den regionala nivån för Boråsregionen samt ansvara för handläggning och samordning av remisser.

Beredningen för Velfärd och Kompetens

Beskrivning

I beredningens ansvarsområde inom välfärdsområdet ingår äldreomsorg, funktionshinder, socialpsykiatri, hälso- och sjukvård samt individ- och familjeomsorg.

Inom kompetensområdet har fokus tidigare till största delen varit inriktad på arbetsmarknadsfrågor kopplat till gymnasie- och vuxenutbildningen. Under året kommer kompetensområdet även inbegripa grundskoleverksamheten då ett antal större ESF-projekt har påbörjats respektive ska startas under våren.

Kommunalförbundet är en part i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg. Ett omfattande kontakt- och nätverksarbete bedrivs till stöd för kommunerna. För länsgemensamma frågor samarbetar länets fyra kommunalförbund genom VästKom.

Precisering hur arbetet styrs mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv

Kunskaps-, erfarenhetsutbyte och samordning inom medlemskommunerna skall vara till gagn för invånarna inom kommunalförbundets ansvarsområde. Den sociala dimensionen är av vikt i planeringen av samhällsinsatser och samhällsplanering och kan stödjas genom att identifiera sociala indikatorer som är särskilt betydelsefulla för hållbar utveckling och tillväxt.

Samtliga insatser som sker i delregional samverkan kring kompetensförsörjningen har ett tydligt framtidsfokus. Inom ramen för de ESF-projekt som har startat och ska iscensättas blir det tydligt för fler aktörer inom utbildningssektorn, att även de yngre kommuninvånarna ska ges de bästa förutsättningar för att bli medvetna om och intresserade av den arbetsmarknad som erbjuds. Collegesamverkan och tvärprofessionella samarbeten ska tillse att kommuninvånarna vill utgöra en framtida arbetskraftsresurs i delregionen.

Gränsöverskridande möten och samverkan

Möten i nätverk och samverkansgrupper med andra vårdgivare medverkar till att medlemskommunernas gemensamma erfarenheter, problem, resurser och synpunkter tas tillvara och används i möten med beredning och övriga förtroendevalda.

Analysarbete utifrån resultat i öppna jämförelser inom olika verksamhetsområden skall kunna leda till gemensamma delregionala satsningar.

Liksom utbildnings- och kompetensinsatser måste ses ur ett långsiktigt perspektiv har det blivit allt tydligare att utbildningsanordnarna även måste arbeta tvärprofessionellt med omgivande aktörer i både Boråsregionen och hela Västra Götaland. Förbundskansliet ska bidra till att initiera, samordna och stötta samverkansaktörerna i detta arbete.

Främja innovation och nytänkande

Kommunalförbundets medverkan bidrar till att kunskap och erfarenheter från nationell, regional och lokal nivå tas till vara för att utveckla kvalitet och samverkan inom beredningens samtliga områden.

Under året kommer de insatser som ska drivas med ESF-medel att borge för nya idéer och innovativa lösningar för att tillse att våra unga och vuxna ges de bästa förutsättningar att leva och verka i Sjuhärad.

För att utveckla och utöka innovation, forskning och nytänkande ska samarbetet inom FoU Sjuhärad Velfärd utvecklas.

Effektmål

Beredningens arbete utgår ifrån att bidra till målet att Boråsregionen skall vara en bra plats att bo och leva i. Målen är hämtade från såväl Boråsregionens prioriteringar som strategi VG 2020 och söker effektmål såsom:

Kompetensförsörjning	Utbildningsutbudet ska breddas och innehållet ska utgå från den kompetens som efterfrågas så att matchningen leder till ökad tillväxt.
Skolavhopp	Antalet unga som väljer att avsluta sina gymnasiestudier i förtid ska minska.
Studie- och yrkesvägledning	Vägledning och arbetsmarknadskunskap ska vara ett högt prioriterat område inom utbildningssektorn. Som studerande och ung vuxen ska den regionala arbetsmarknaden vara känd och eftertraktad.
Kvalitetsutveckling	Utveckla och förbättra effektivitet och kvalitet inom kommunernas sociala verksamheter tex. genom kompetensförsörjning, nyckeltal och nätverksarbete.
Integration	En god struktur och en utvecklad samverkan för integration i Sjuhärad.

Viktiga aktiviteter/delmoment

Nedan redovisas kortfattat de områden som tillsammans med ett urval av tillhörande aktiviteter, kommer att fokuseras på under året.

Områden	Aktiviteter
Länsövergripande	Representera medlemskommunerna och bevaka deras intressen i länsgemensamma utredningar, förhandlingar och arbetsgrupper.
Hälso- och sjukvård	Stödja kommunerna i implementering och processer i samband med att ny lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård träder i kraft 2018.
Närvårdssamverkan	Fortsatt medverkan i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg. Översyn av organisationen ska genomföras.
Barn och unga	Fortsatt stöd för en bättre barn- och ungdomsvård.
Flyktingmottagning och integration	Länsstyrelsen har beviljat medel för ett projekt som syftar till att ge medlemskommunerna och andra aktörer inom integrationsområdet en plattform för att på ett strategiskt, strukturerat och verkningsfullt sätt arbeta i samverkan för att ge nyanlända goda och likvärdiga förutsättningar att ta del av samhällslivet.
Stödinsatser	Medverkan vid implementering av nya Nationella riktlinjer och utbildningsinsatser inom missbruk, demens och schizofreni. Fortsatt utvecklingsarbete inom psykisk hälsa, barn- och unga-, funktionshinder- och äldreområdet med kvarvarande stimulansmedel. Delta i utveckling av FoU Sjuhärad Valfärd. Stödja kommunerna i arbetet med nytt avtal gällande Utväg.

Ärende 4

Kompetensutveckling	Erbjuda kompetensutveckling och metodstöd inom det sociala området.
En skola för alla	ESF-projektet ”En skola för alla” sker i samverkan med kommunalförbunden Fyrbodal och Skaraborg. Projektet ska stötta unga som befinner sig i riskzonen för att vilja lämna gymnasiestudierna eller som redan valt att avsluta sina skoltid innan avslutad examen. Genom att rikta insatser och aktiviteter till dessa unga ska skolnärvaron öka. Den psykiska ohälsan ska minska och motivationen att studera eller arbeta ska öka. Förutom riktade insatser ska projektet bidra till strukturella förändringar på organisationsnivå.
Vägledning för livet	ESF-projektet ”Vägledning för livet” kommer genom formella nätverk för studie- och yrkesvägledare, pilotskolor och transnationellt utbyte med Frankrike att bidra till en uppdaterad vägledningsfunktion. Vägledning och arbetsmarknadsfrågor ska bli ”hela skolans ansvar”.
Collegesamverkan	ESF-projektet ”Collegesamverkan västra Götaland” kommer att avslutas under året och ska då ha bidragit till att collegeformerna Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege utvecklats utifrån mål i projektplan.
In Väst	ESF-projektet In Väst bedrivs i kommunerna Mark, Herrljunga och Vårgårda i samverkan med GR, Skaraborg och Region Halland. Under året ska kvaliteten inom SFI-verksamheterna ha stärkts genom att pedagogerna fått bättre förutsättningar att ta emot nyanlända studerande
Kompetensplattformensarbete	Den gemensamma översyn och samsyn som krävs för att tillgodose Boråsregionens arbetsmarknad med kompetent arbetskraft, ska finnas inom ramen för den tvärprofessionella grupp som formerats, Kompetensforum Boråsregionen. Gruppen ska ses som en definierad ansvarsbärare såväl som en arena för information och diskussion
Vård- och omsorgscollege Sjuhärad	Processarbetet som under året blivit lokalt certifierat i två områden, ska nu intensifieras för att skapa ökat intresse hos fler unga och vuxna för studier och arbete inom vård- och omsorgssektorn.
Vuxenutbildning i samverkan (BRVux)	I samverkan kommer kommunerna genom BRVux-avtalet att söka de riktade statsbidrag som erbjuds för de yrkesinriktade skolformerna. YH-anordnarna kommer att utveckla fler branschansökningar för att söka tillgodose det uppdämda behovet av eftergymnasial yrkesutbildning

Medarbetarcentrum

”Kraft till förändring”

Beskrivning

Medarbetarcentrum är en neutral resurs, som har verkat i elva år med att stödja och utveckla medarbetare, chefer och grupper i medlemskommunerna. Syftet är att arbeta hälsofrämjande, förhindra inlåsning och aktivt verka för en lönsam personalrörlighet. Målet är också att stödja och stärka chefer och deras arbetsgrupper för att öka hälsa, trivsel och prestation, och på det viset bidra till att medlemskommunerna är en attraktiv arbetsgivare med hälsosamma och attraktiva arbetsplatser.

Uppgift

Medarbetarcentrums ska vara ett stöd för medarbetares och chefers individuella utveckling, möjlighet till frivillig personalrörlighet internt eller externt samt frågor som rör kompetens och utveckling. Uppgiften är också att stödja förändringsarbete i arbetsgrupper för ökad hälsa, trivsel och prestation. Det unika samarbetet bidrar till ökad hälsa, god arbetsgivarepolitik och attraktiva arbetsplatser vilket skapar goodwill och mervärde. En väl fungerande verksamhetsuppföljning inom alla områden ska garantera kvalitet av det som levereras. Medarbetarcentrum vill göra skillnad och se en positiv förändring och resultat av insatserna. Utveckling i arbetssätt, modeller och strategier sker fortlöpande.

Precisering hur arbetet styrs mot de strategiska målen

Tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv.

Basverksamheten inom Medarbetarcentrum är prioriterad; jobbmatchning och reflekterande samtal. Tilläggstjänster är coachande samtal, chef- och grupputvecklingsuppdrag och ledarskapsutbildning. För att stärka samverkan inom Boråsregionen och Medarbetarcentrum ytterligare är målet att vårda befintliga medlemmar och med förhoppning att rekrytera fler medlemmar. På grund av förändring och omställning ses organisationen och arbetssätt över för att finna en ekonomisk effektiv struktur.

Effekt mål

Marknadsföra Medarbetarcentrums verksamhet för ett ökat användande av verksamheten i medlemskommunerna men också marknadsföring i icke medlemskommuner.

Genom dialog med kommunernas personalenheter, rikta insatser mot behov, utveckling och utbud.

Utveckla och genomföra Ledarskapsprogrammet (hälsosamt och effektivt ledarskap) för att stärka och utveckla chefernas ledarskap.

Vara ett stöd och verktyg för arbetsgivarna i arbetet med Organisatorisk och social arbetsmiljö för att bidra till ökad hälsa hos medarbetarna och bidra med att öka attraktiviteten hos medlemskommunerna. Det skall göras genom att på uppdrag medverka i chef- och grupputvecklingsuppdrag.

Viktiga aktiviteter

Strategisk inriktning

Medarbetarcentrum är tillgängliga alla arbetsdagar året runt.

Regelbundet och på förfrågan och behov marknadsföra Medarbetarcentrums tjänster och hur de kan användas på ett lönsamt sätt.

Ha full tillgänglighet för att utföra basverksamheten med reflekterande samtal och jobbmatchning.

Fortsätta vara ett stöd för chefer med grupputvecklingsinsatser på uppdrag från medlemskommunerna.

Fortsätta driva och utveckla Ledarskapsutbildningen.

Tillföra kunskap och erfarenhetsutbyte genom omvärldsbevakning, genom nätverk och kompetensutvecklingsinsatser.

Kontinuerligt både på individ- och gruppnivå inhämta feedback för att utveckla våra tjänster.

Fortsätta vara ett stöd för personalenheterna i medlemskommunerna.

Tidplan för aktiviteter

Marknadsföring av verksamheten kontinuerligt.

Genomföra nytt ledarskapsprogram med introduktion under våren 2018.

Fortsätta dialogerna med Personalansvariga och HR-personal under året.

Kontinuerlig uppföljning av medarbetare och chefer både individuellt och för grupp.

Regelbundna möten i Styrgrupp.

Hur mäta för att visa på lyckat resultat

Följa upp aktiviteter och redovisa statistik både på individ- och gruppnivå.

NAVET science center

Övergripande uppdrag

Navet skall vara med och utveckla Boråsregionen till en attraktiv och konkurrenskraftig region med hög utbildningsnivå samt en befolkning med stort intresse för teknik, naturvetenskap och matematik.

Navets vision:

Alla vill veta mer, alla vill vara med och utveckla vårt samhälle

Navets kärnvärde är

Lusten till lärande

Verksamhetsidé

Navets främsta verktyg är mötet och i kombination med interaktiva utställningar och entreprenöriellt lärande skall Navet ge kunskaper och skapa intresse för naturvetenskap, teknik och matematik. Hållbar utveckling, alla tre perspektiven, är grunden i all Navets verksamhet.

Ombyggnation av NAVET

Navets fastighetsägare tog kontakt med Navet december 2016 och beskrev möjlig förändring av Navets lokalyta under förutsättning att Kulturskolan flyttade in till Navet angränsande lokaler. Beslut om Kulturskolan inflyttning togs i februari 2017.

Den ursprungliga planen för 2017 var att maximera driftverksamheten. Hela huset, förutom Astronomiavdelningen och konferensavdelning var väl fungerande. Planen var att öka antalet besökare såväl på teman som allmänheten. Navet anställde tre nya pedagoger hösten 2016 för att öka driften 2017. Ingreppen i Navets lokaler har betytt stora förändringar och ombyggnationer av flera utställningar och den planerade maximeringen av driften flyttas fram till hösten 2018 då större delar av huset är färdigställt.

Ny matematikavdelning mars 2018

Bagdad och oändligheten erbjuder besökare som tidigare mycket praktisk matematik och nu även med digitala inslag.

Ny människoavdelning hösten 2018

Utställningen utvecklas utifrån den tidigare utställningen med fokus människan. Nu med nya delar om träning-mat och vård kopplat till teknik. Samverkan med Högskolan Borås kommer att ske vid framtagning av utställningen.

Projekt

ELSA- En likvärdig skola för alla syftar till att skapa en likvärdig skola för alla. Målet är att ta fram en helt ny skolstruktur och en helt ny skola. Navet ska projektleda detta i Ulricehamns kommun under förutsättning att sökt extern finansiering erhålls.

Tillsammans med Science park utvecklar Navet en plattform för digital kommunikation.

Teman

Den stora satsningen på programmering för elever och pedagoger som startade 2015 fortsätter och utvecklas. Digitala verktyg integreras i flera av Navets utställningar.

Fortsatt utveckling av Hållbar utveckling speciellt i det ämnesövergripande års-temat Drömstaden. Temat berör mål i teknik, fysik, kemien geografi och religion, samhällskunskap och biologi

Teknikteman

För åk 3 startar Navet ett fågelholksprojekt i skolor med ett digitalt uppföljningsprojekt Eleverna ska kunna följa livet i holken digitalt.

Tema för åk 7 tillsammans med Teknikföretagen i Borås regionen genomförs

Ett odlingstema utvecklas under 2017 och startar våren 2018

Konferenser

Konferens, utbildningar och teman kopplade till de globala miljömålen tas fram tillsammans med bland andra Den Globala Skolan

Under 2018 erbjuder Navet konferensdagar på temat

Genus

Världsbildsuppfattningar

Globala miljömålen

Programmering

Internationella projekt

Ett nytt EU-projekt med fokus på integration startar dec 2017 och pågår till och med 2019

EU-projektet att använda 3D-skrivare i undervisningen som startade 2015 fortsatte i fas 2 under 2017 och avslutas under 2018.

Navet fortsätter utvecklingen av utbildningsmaterial och utbildningsverktyg till distansutbildningar i staden Palu i Indonesien. Två nya geografiska områden planeras att starta under 2018.

Övrigt

Helsidan i Borås Tidning, BT fortsätter för 3e året med ca 22 publiceringar, alla med kunskaper och många experiment

Navet inleder utbildningar hösten 2017 i entreprenöriellt lärande för andra Science center och fortsätter under 2018

Navets egen bok Tunda Triton ska översättas till engelska.

Fritidspedagogsatsning med utbildning av ca 300 fritidsledare inleds hösten 2017 och fortsätter under 2018

Navet fortsätter eftermiddagsverksamhet för 11- till 15-åringar på temat skapande med digitala verktyg

Resultatmål 2018

Minst 20 000 elever på teman

Minst 25 000 besökare på helger och lov

Minst 2 000 elever på teman i NYA BAGDAD

Minst 800 pedagoger på utbildning inom naturvetenskap och teknik

Minst 500 pedagoger på utbildning i matematik

Minst 300 fritidspedagoger på utbildning i NO och teknik

Minst 800 pedagoger utbildas på programmering och digitala verktyg

Minst 1500 elever i teman om programmering

Minst 200 förskolelärare på utbildning inom NO och teknik

Minst 200 personer får utbildningen Kunskap och Känsla

Minst 10 arrangemang, event för grupper utanför skolsystemet genomförs

Navet kommer att delta i minst fem nationella och internationella forum

Navet ska ingå i minst två EU-projekt under året

Närvårdskontoret

Som stöd för Närvårdssamverkan finns ett kontor med uppdrag att koordinera, stödja, omvärldsbevaka, bereda ärenden och följa upp samverkan inom olika grupper. Kontoret består av en koordinator och en samordnare anställda på 100 % vardera och de arbetar bland annat på uppdrag av Delregionalt politiskt samråd och Styrgruppen för Närvårdssamverkan. Närvårdskontoret ska ha ett opartiskt förhållningssätt gentemot huvudmännen och är organisatoriskt knutet till Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund som är huvudman för verksamheten.

Mål och syfte

Närvårdskontorets mål för 2018 är att främja samverkan och ge stöd till alla ingående parter, utifrån behov.

Syfte med Närvårdssamverkan är att

- Skapa förtroende vårdgivarna emellan
- Skapa bättre och effektivare samarbeten via möten
- Skapa en jämlik vård
- Göra skillnad
- Sprida inspiration och glädje för samverkan

Styrning och struktur

Grunden för respektive huvudmans uppdrag finns reglerat i lagar, författningar, avtal, överenskommelser och politiska beslut.

Regionen och kommunerna har var för sig, och tillsammans, ett eget ansvar för hela befolkningen. Samverkansarbetet ska säkra och leda till att gemensamt ansvar tas för invånarna både på regional, delregional och lokal nivå. Närvårdssamverkan i Södra Älvsborg omfattas av:

- Regionernas verksamheter för tandvård, primärvård, specialistvård och rehabilitering.
- Kommunal hälso- och sjukvård, socialtjänst, förskola, skola och elevhälsa i följande kommuner: Herrljunga, Vårgårda, Bollebygd, Borås Stad, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn.

Medverkar gör också Södra hälso- och sjukvårdsnämnden som ansvarar för beställning och uppföljning inom ovanstående områden och Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund som samordnar kommunernas arbete som förenar på regional nivå inom hälso- och sjukvård.

Inriktning

Samverkan ska ske kring patienter och grupper i befolkningen som har behov av vård- och omsorgsinsatser från både kommun och region. Närvårdssamverkan ska möjliggöra utveckling av gemensamma handlingsplaner som resulterar i samordning av de olika insatserna som ges.

Samverkan mellan huvudmännen är nödvändig för:

- Barn och unga vuxna med utsatt situation
- Äldre multisjuka och multisviktande
- Personer med psykisk ohälsa/missbruk
- Personer med funktionsnedsättning
- Personer med behov av vård i livets slutskede

Närvårdssamverkan ska leda till effektiva vårdprocesser utförda på rätt vårdnivå.

Organisation

Närvårdssamverkan i Södra Älvsborg sker på politisk-, förvaltnings- och verksamhetsnivå. Målet med samverkan är att över huvudmannagränserna gemensamt ansvara för att säkerställa befolkningens behov av samordnade insatser. I styrning och struktur ingår arbete med förtydligande och ansvarsfördelning utifrån ändrad lagstiftning, överenskommelser, strategier och rekommendationer som påverkar båda huvudmännen. Interna frågor inom kommunen och mellan olika vårdgivare inom regionen hanteras i andra möteskonstellationer.

I det Delregionala politiska samrådet (DPS) tas visionen för Närvårdssamverkan och strategin för arbetet fram. De lokala ledningsgrupperna har ansvar för samverkan på lokal nivå. Avvikelsehantering, handlingsplaner, utvärdering och genomförandeplaner är exempel på arbetsätt för att komma till rätta med brister i vårdsamverkan. Framgångsfaktorer i samverkansarbetet är fungerande implementering, spridning och delaktighet vilket i första hand sker i respektive linjeorganisation. Närvårdsområdena utgör grunden för vårdsamverkansarbetet. De lokala ledningsgrupperna utgör därför en stor del av det praktiska samverkansarbetet och ledningsgrupperna är en framgångsfaktor om de fungerar.

Styrgruppen för Närvårdssamverkan arbetar på generellt uppdrag från det Delregionala politiska samrådet (DPS) men kan också få specifika uppdrag. Styrgruppen för Närvårdssamverkan hanterar av Närvårdskontoret anmälda och beredda ärenden och fattar beslut. Styrgruppen kan vid behov starta uppdragsgrupper och besluta om specifika tidsbestämda uppdrag. De uppdragsgrupper som idag existerar med tidsbestämda uppdrag är:

- Uppdragsgrupp Äldre
- Uppdragsgrupp Barn och unga
- Uppdragsgrupp Psykisk hälsa
- Tillfälliga uppdragsgrupp Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- Uppdragsgrupp Samordnad vård- och omsorgsplanering (SVOP)

Bilaga 1 - Basverksamhet och tillväxtmedel 2018

KONTO	PERSONALKOST	ÅRSKOSTNAD 2018
7020	BRUTTOLÖN	5 595 888
7321	RESETILLÄGG BESKATTAD DEL	5 000
7322	RESETILLÄGG OBESKATTAD DEL	10 000
7331	BILERSÄTTNING BESKATTAD DEL	20 000
7332	BILERSÄTTNING OBESKATTAD DEL	25 000
7390	ÖVRIGA KOST.ERSÄTTNING EGNA UTLÄGG	10 000
7460	PENSIONS KOST 3,89%	1 372 000
7510	ARB.GIV.AVG 31,42%	1 758 228
7519	SOC.SEM.LÖN 3,26%	182 426
7530	LÖNESKATT PÅ PENSION 24,26%	454 000
7571	PERSONALFÖRSÄKRING FORA	3 000
7572	PERSONALFÖRSÄKRING KFA	25 000
7575	PERSONALFÖRSÄKRING ÖVR	35 000
7610	KURS/UTBILDNING	40 000
7611	KOMPETENSUTVECK	50 000
7621	FRISK- & FÖRETAGSHÄLSOVÅRD	50 000
7690	REKRYTERINGSKOSTNADER	50 000
7699	ÖVRIGT	35 261
	SEMESTERLÖNETILLÄGG 0,8%	118 907
2903	PENSIONSSKULD IND.VALET	500 000
	SUMMA PERSONALKOSTNADER	10 339 710
	LÖNER POLITIKEN	
7010	BRUTTOLÖN	255 000
7321	RESETILLÄGG BESKATTAD DEL	0
7322	RESETILLÄGG OBESKATTAD DEL	0
7331	BILERSÄTTNING BESKATTAD DEL	15 000
7332	BILERSÄTTNING OBESKATTAD DEL	25 000
7390	ÖVRIGA KOST.ERSÄTTNING EGNA UTLÄGG	2 000
7460	PENSIONS KOST 3,89%	0
7510	ARB.GIV.AVG 31,42%	80 121
7519	SOC.SEM.LÖN 3,26%	0
7530	LÖNESKATT PÅ PENSION 24,26%	0
	SUMMA LÖNER POLITIKEN	377 121
	BIDRAG TILL PROJEKT, TILLVÄXT, MILJÖ, KULTUR	
2971	TILLVÄXTMEDEL	8 000 000
	SUMMA BIDRAG TILL PROJEKT	8 000 000
5010	LOKALHYRA	870 000
5014	PARKERINGSPLATS HYRA	10 320
5020	ELEKTRICITET	24 480
5061	STÄDKOSTNADER	84 000
5191	FASTIGHETSSKATT	6 840
5210	HYRA MASKINER	39 600
5410	FÖRBRUKNINGSSINVENT	35 000

Ärende 4

5420	PROGRAMVAROR	99 600
5430	DATORER	20 000
5440	TELEFONER (INKÖP)	20 000
5460	FÖRBRUKNINGSVAROR	20 000
5612	PERSONBIL FÖRSÄKRINGAR / SKATT	17 400
5613	PERSONBIL REPERATIONER	10 000
5615	PERSONBIL LEASE	120 000
5616	PERSONBIL TRÄNGSELSKATT	2 400
5619	PERSONBIL ÖVRIGT	36 000
5710	FRAKT OCH TRANSPORTER	3 900
5800	RESEKOSTNADER	30 000
5830	HOTELL	20 000
5890	ÖVRIGA RESEKOSTNADER	2 000
5900	REKLAM O ANNAN INFORMATION	10 000
5910	ANNONSERING	10 000
5930	REKLAMTRYCKSAKER	10 000
5990	ÖVR REKLAM	0
6071	INTERN REPRESENTATION	20 000
6075	FÖRTÄRING	60 000
6077	KONFERENSKOSTNADER	75 000
6110	KONTORSMATERIAL	10 000
6150	TRYCKNING OCH BINDNING	7 800
6212	TELEKOMMUNIKATION	12 000
6230	DATAKOMM.	62 400
6250	PORTO	7 560
6310	FÖRETAGSFÖRSÄKRINGAR	11 000
6370	LARMKOSTNADER, BEVAKNING	7 000
6530	REDOVISNINGSTJÄNSTER	67 000
6560	AVGIFT VÄSTKOM	443 246
6570	BANKKOSTNADER	2 000
6590	TJÄNSTEKÖP	275 000
6970	BÖCKER O TIDNINGAR	10 000
6971	KURSLITRATUR	0
6990	ÖVRIGA AVGIFTER	5 000
	KOSTNADER INTERNA PROJEKT	26 840 000
	SUMMA KOSTNADER	29 416 546
	SUMMA KOSTNADER TOTAL	48 133 377
	INTÄKTER	
3210	Avgift från förbundsmedlemmar	9 772 294
3210	Avgift från förbundsmedlemmar	8 200 051
	Fördelningsnyckel Medarbetarcentrum	410 436
	Fördelningsnyckel Närvårdssamverkan	376 660
	Fördelningsnyckel interna projekt	2 325 312
	Såld tjänst Navet	138 624
	Stråksamverkan	70 000
	Intäkter interna projekt	26 840 000
	SUMMA INTÄKTER	48 133 377
	RESULTAT	0

Bilaga 2 Medarbetarcentrum 2018

KONTO	PERSONALKOST	ÅRSKOST
7020	BRUTTOLÖN	1 506 996
7331	BIL.ERS SK.F	10 000
7332	BIL.ERS SK	20 000
7390	ÖVRIGA KOST	0
7460	PENSIONS KOST 4,5%	58 622
7510	ARB.GIV.AVG 31,42%	761 303
7519	SOC.SEM.LÖN 3,26%	49 128
7530	LÖNESKATT PÅ PENSION 24,26%	14 222
7571	PERSONALFÖRSÄKRING FORA	301
7572	PERSONALFÖRSÄKRING KFA	1 959
7575	PERSONALFÖRSÄKRING ÖVR	3 767
7610	KURS/UTBILDNING	20 000
7611	KOMPETENSUTVECK	5 000
7620	SJUK- OCH HÄLSOVÅRD	0
7699	ÖVRIGT	4 858
	SUMMA PERSONALKOSTNADER	2 456 157
	NYCKEL	
5010	HYRA	124 405
6230	DATAKOMM.	27 375
6520	KONTORSARBETE	108 470
6520	KONTORSARBETE	108 855
6990	ÖVRIGA AVGIFTER	41 331
	SUMMA KOSTNADER NYCKEL	410 436
	ÖVRIGA KOSTNADER	
5410	FÖRBRUKNING SINVENT	3 600
5420	PROGRAMVAROR	3 000
5430	DATORER	0
5440	TELEFONER (INKÖP)	8 000
5460	FÖRBRUKNINGSVAROR	0
5616	TRÄNGSELSKATT	200
5710	FRAKT OCH TRANSPORT	0
5800	RESEKOSTNADER	2 000
5830	HOTELL	3 000
5930	REKLAMTRYCKSAKER	5 000
5990	ÖVR REKLAM	0
6071	INTERN REPRESENTATION	0
6072	OMKOST FÖR KONFERENS	2 000
6075	FÖRTÄRING	0
6077	KONFERENSKOSTNADER	10 000
6110	KONTORS MATERIAL	2 500
6212	MOBILTELEFON	5 000
6250	PORTO	0

Ärende 4

6570	BANKKOSTNADER	0
6590	TJÄNSTEKÖP	258 000
6971	KURSLITTRATUR	200
	SUMMA KOSTNADER ÖVRIGT	302 500
	SUMMA KOSTNADER TOTAL	3 169 093
	INTÄKTER	
3212	MEDLEMSAVGIFTER	2 309 930
3260	ERS UTFÖRDA ARB O TJÄNSTER	859 163
3550	FAKT RESEKOSTNADER	
	SUMMA INTÄKTER	3 169 093
	RESULTAT	0

Bilaga 3 NAVET 2018

KONTO	INTÄKTER	
	DRIFTSBIDRAG KOMMUNER	7 304 550
	VGR (verksamhetsstöd)	1 950 000
	PERMANENT VERKSAMHETSSTÖD SKOLVERKET	2 800 000
	HÖGSKOLAN BORÅS	500 000
	BIOLOGISKA - NATURSKOLAN	715 000
	KULTURSKOLAN	100 000
	ENTRÉ OCH BUTIK	1 500 000
	PROJEKT OCH TJÄNSTER	
	KONFERENSER	200 000
	KOMPETENSUTVECKLING	
	UTBILDNINGSEKTORN	350 000
3260	KOMPETENSUTVECKLING ÖVRIGA - 3260	200 000
	FSG LÄROMEDEL	100 000
	VANDRING, INTERAKT SPEL, BERTA PREN	900 000
	PROJEKT OCH TJÄNSTER	200 000
	ÖVRIGA POSTER	300 000
	EU-PROJEKT	100 000
	LÖNER FRÅN KANICO	700 000
	SUMMA INTÄKTER	17 919 550
	KOSTNADER	
	PERSONALKOSTNADER	
	LÖNER	7 700 000
	SEMESTERSKULD	50 000
	ARBETSGIVARAVGIFT	2 310 000
	PERNSIONSKOSTNADER 4,5% GENERELL	350 000
	LÖNESKATT 24,26%	84 910
	PENSIONS KOSTNAD	300 000
	LÖNESKATT 24,26%	74 640
	KPA + FORA (1,64+0,37%)	35 000
	KOMPETENSUTVECKLING	100 000
	FRISKVÅRD	100 000
	ARBETSKLÄDER	20 000
	RESOR	150 000
	PROJEKT/SOMMARUTSTÄLLNING	
	UTSTÄLLNING	200 000
	UNDERHÅLL (DRIFT VERKSAMHET)	
	MATERIAL	150 000
	TRANSPORTER / BILEN	100 000

Ärende 4

LOKALKOSTNADER HYRA	3 450 000
EL, STÄD, LARM, FÖRSÄKRING	700 000
ADMINISTRATION/KONTOR	
MATERIAL	200 000
INKÖPTA TJÄNSTER	130 000
KONSULTER	100 000
VÄRDSKAP OMKOSTNADER	200 000
DATA/TELE INKL DATATJÄNSTER	250 000
INFOBANKEN	50 000
BUTIKEN	100 000
MARKNADSFÖRING	300 000
HYRA UBN (NAT.SKOLAN)	365 000
AVSKRIVNINGAR/RÄNTA PROJEKT 2013	350 000
SUMMA KOSTNADER	17 919 550
RESULTAT	0

Bilaga 4 Närvårdskontoret 2018

7020	BRUTTOLÖN	1 092 210
7321	RESETILLÄGG BESKATTAD DEL	0
7322	RESETILLÄGG OBESKATTAD DEL	0
7331	BILERSÄTTNING BESKATTAD DEL	0
7332	BILERSÄTTNING OBESKATTAD DEL	0
7390	ÖVRIGA KOST.ERSÄTTNING EGNA UTLÄGG	0
7460	PENSIONS KOST 4,5%	49 149
7510	ARB.GIV.AVG 31,42%	343 172
7519	SOC.SEM.LÖN 3,26%	35 606
7530	LÖNESKATT PÅ PENSION 24,26%	11 924
7571	PERSONALFÖRSÄKRING FORA	218
7572	PERSONALFÖRSÄKRING KFA	1 420
7575	PERSONALFÖRSÄKRING ÖVR	2 731
7610	KURS/UTBILDNING	0
7611	KOMPETENSUTVECK	0
7621	FRISK- & FÖRETAGSHÄLSOVÅRD	0
7690	REKRYTERINGSKOSTNADER	0
7699	ÖVRIGT	0
	SEMESTERLÖNETILLÄGG 0,8%	17 000
2903	PENSIONSSKULD IND.VALET	0
	SUMMA PERSONALKOSTNADER	1 553 430
5010	LOKALHYRA	82 938
5010	LOKALHYRA Externt	35 000
5440	TELEFONER (INKÖP)	17 500
5800	RESEKOSTNADER	12 000
5900	REKLAM O ANNAN INFORMATION	30 000
6077	KONFERENSKOSTNADER	80 000
6230	DATAKOMM.	5 673
6520	KONTORSARBETEN	262 908
6540	IT-TJÄNSTER	100 000
6980	FÖRENINGSAVGIFTER	
6990	ÖVRIGA AVGIFTER	63 375
	SUMMA KOSTNADER	689 394
	SUMMA KOSTNADER TOTAL	2 242 824
	INTÄKTER	
	Kommun	1 121 412
	Region	1 121 412
	SUMMA INTÄKTER	2 242 825
	RESULTAT	0

Bilaga 5 Business Region Borås, BRB 2018

KONTO	PERSONALKOSTNADER	ÅRSKOST 2018
7020	BRUTTOLÖN	479 700
7460	PENSIONSOST 3,89%	18 660
7510	ARB.GIV.AVG 31,42%	150 722
7519	SOC.SEM.LÖN 3,26%	254
7530	LÖNESKATT PÅ PENSION 24,26%	4 527
7020	SEMESTERLÖNETILLÄGG 0,8%	7 800
	SUMMA PERSONALKOSTNADER	661 663
5010	LOKALHYRA	41 472
5800	RESEKOSTNADER	25 000
5830	HOTELL	40 000
5900	REKLAM O ANNAN INFORMATION	32 099
5900	REKLAM O ANNAN INFORMATION	80 000
5900	REKLAM O ANNAN INFORMATION	27 048
6540	IT-TJÄNSTER	58 800
6077	KONFERENSKOSTNADER	140 000
6230	DATAKOMM.	9 132
6520	KONTORSARBETEN	213 024
6540	IT-TJÄNSTER	1 500
	SUMMA KOSTNADER	668 075
	SUMMA KOSTNADER TOTAL	1 329 738
	INTÄKTER	
3210	Avgift från förbundsmedlemmar	1 329 738
	SUMMA INTÄKTER	1 329 738
	RESULTAT	0



Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2018-03-31

Sammanfattning

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Denna rapporteringsskyldighet regleras i 16 kap 6 h § SOL och 28h § LSS. Anledning till ej verkställda beslut är oftast bristande resurser.

Två rapporterade ärenden gällande ej verkställt beslut särskilt boende för äldre varav det ena är verkställt vid rapporteringstillfället. Rapporterat ärende som gäller kontaktperson har avslutats utan verkställighet då person har avlidit.

Av Individ och familjeomsorgens rapporterade ärende gällande jourplacering har den enskilde tackat nej till tidigare erbjuden insats. Beslutet är nu verkställt efter ca 8 månader från datum för beslutet. Två rapporterade ärenden gällande kontaktfamilj, båda är verkställda efter ca 3,5 månader från datum för besluten

Fem rapporterade ärenden enligt LSS, samtliga gäller kontaktperson och orsaken är svårigheten att finna lämpliga personer för uppdraget. Ingen av insatserna är vid rapporteringstillfället verkställda. Väntetiden har uppgått till mellan 3,5 till 13 månader i de olika ärendena. Ett av dessa rapporterade ärenden är också föremål hos tillsynsmyndigheten, IVO för eventuell ansökan till förvaltningsrätten om särskild avgift.

Beslutsunderlag

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2018-03-31

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att lägga rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2018-03-31 till handlingarna.

Heléne Backman Carlsson
SAS/Kvalitetssamordnare

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom
till: Revisorerna



SN § 58

DNR SN 37/2018

Rapportering av ej verkställda beslut kvartal 1**Sammanfattning**

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SOL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Denna rapporteringsskyldighet regleras i 16 kap 6 h § SOL och 28h § LSS. Anledning till ej verkställda beslut är oftast bristande resurser.

Två rapporterade ärenden gällande ej verkställt beslut särskilt boende för äldre varav det ena är verkställt vid rapporteringstillfället. Rapporterat ärende som gäller kontaktperson har avslutats utan verkställighet då person har avlidit.

Av Individ och familjeomsorgens rapporterade ärende gällande jourplacering har den enskilde tackat nej till tidigare erbjuden insats. Beslutet är nu verkställt efter ca 8 månader från datum för beslutet. Två rapporterade ärenden gällande kontaktfamilj, båda är verkställda efter ca 3,5 månader från datum för besluten

Fem rapporterade ärenden enligt LSS, samtliga gäller kontaktperson och orsaken är svårigheten att finna lämpliga personer för uppdraget. Ingen av insatserna är vid rapporteringstillfället verkställda. Väntetiden har uppgått till mellan 3,5 till 13 månader i de olika ärendena. Ett av dessa rapporterade ärenden är också föremål hos tillsynsmyndigheten, IVO för eventuell ansökan till förvaltningsrätten om särskild avgift.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad den 2018-04-13

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS 2018-03-31

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att lägga rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2018-03-31 till handlingarna.



Fortsättning SN § 58

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att lägga rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2018-03-31 till handlingarna.

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom till: Revisorerna

K.S.

ma



Tillägg till "Riktlinjer för handläggning av taxor och avgifter" - Boendeavgift för korttidsplatserna

Sammanfattning

Utifrån beläggningen på Furuhagen och det ekonomiska läget i kommunen ser förvaltningen ett behov av att införa en boendeavgift på Furuhagen. Socialnämnden skulle på ett helår kunna få in intäkter på ca 200 tkr/år vid en beläggning på 8 brukare under förutsättning att alla brukare har ett avgiftsutrymme.

Förvaltningen föreslår därför följande komplettering till "Riktlinje för handläggning av taxor och avgifter":

Avgiften per månad för bostad på korttiden fastställs till en tolftedel av 0,5539 av prisbasbeloppet.

Beslutsunderlag

Riktlinje handläggning av taxor och avgifter

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att revidera "Riktlinjer handläggning av taxor och avgifter" enligt förslag.

Linnea Holm
Stabschef

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom till:



Bakgrund

Korttidsboende är en tillfällig insats som ingår i det vidare begreppet särskilt boende¹. Korttidsplatserna är idag främst till för tre huvudgrupper: personer som inte kan åka hem direkt efter en sjukhusvistelse, personer som väntar på särskilt boende och personer som har växelvård.

En del andra kommuner tar ut en kostnad för själva boendet när en brukare bor på korttidsverksamheten. Denna boendeavgift är utöver avgiften för vård och kost.

2018 tar Herrljunga kommunen ut en kostavgift på 137 kr/dygn och en omsorgsavgift på 68 kr/dygn. Omsorgsavgiften ingår i maxtaxan som 2018 uppgår till 2044 kr. Socialnämnden har beslutat att det ska finnas 8 korttidsplatser i kommunen.

2017 gjorde korttidsverksamheten ett nettoresultat på -870 tkr. Underskottet hade varit större om inte nämnden hade fått statsbidrag för ökad bemanning vilket har använts till nattbemanning på korttiden.

Undersökning

Korttidsverksamheten i siffror 2018

Under 2017 så var det totalt 3439 vård dygn, vilket innebär en beläggningsgrad på 118 %. Korttidsplatserna hade en topp i oktober-november med ca 350 vård dygn det innebär att den genomsnittliga beläggningen var 11,7 brukare/dygn. I januari var det 200 vård dygn, vilket innebär en genomsnittlig beläggning på 6,5 brukare/dygn. Av de 3439 vård dyggen så var 667 dygn väntan på särskilt boende och 264 växelvård.

¹ Bostad i särskilt boende är den enskildes hem, Socialstyrelsen, s. 13



Ekonomisk bedömning

Skulle kommunen införa en avgift på 70 kr per dygn för boende på korttidsverksamheten, för alla typer av korttidsbiståndsbeslut, samt ha full beläggning på korttidsplatserna, skulle intäkterna uppgå till ca 200 tkr per år. Intäkt per boendeplats skulle uppgå till ca 25 tkr/år. Förutsättning för att kommunen ska få in hela avgiften är att de som bor på korttiden inte bor en hel månad och har tillräckligt stort avgiftsutrymme². I mars 2018 hade intäkten varit ca 15 tkr för de som bodde där. Skulle beläggningen vara samma hela året och avgiftsutrymmet samma som i mars skulle det innebära en intäkt på helår på 180 tkr.

Administration

Ett införande av boendeavgift skulle innebära ökad administration vid införandet i form av programmering i Viva utöver det innebär det ingen ökad administration.

Juridisk bedömning

De avgifter som kommunen kan ta ut för insatser enligt socialtjänstlagen regleras i kapitel 8, *Avgifter*, i socialtjänstlagen.

Kommuner får ta ut en avgift för hemtjänst, dagverksamhet och hälso- och sjukvård. Denna avgift får inte överstiga en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet. Denna avgift kallas högkostnadsskydd eller maxtaxa. Utöver maxtaxan får kommuner ta ut en avgift för bostad i särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen. Denna kostnad får högst uppgå till en tolftedel av 0,5539 gånger prisbasbeloppet.³ Boendeavgiften ingår i avgiftsutrymmet som den enskilde har. Detta innebär att den enskilde ska ha tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp)(§ 6).

² Avgiftsutrymmet utgörs av individens inkomst minus minimibeloppet och hyra

³ Socialstyrelsens meddelandeblad: *Uppgifter om beräkning av avgifter inom äldre- och handikappomsorgen år 2015, Nr 8/2014*

Ärende 6

Röstningsbilaga, SN § 60/2018-05-02	Tjänstgörande	§ 60/2018 Om tillägg till "Riktlinjer för handläggning av taxor och avgifter" - Boendeavgift för korttidsplatserna		
		JA	NEJ	Avstår
Lennart Ottosson (KV), ordf.	X	X		
Andreas Johansson (M), vice ordf.	X	X		
Pia Bondesson (C)	X	X		
Ragnar Emanuelsson (C)	X	X		
Kerstin Zetterberg (KD)	X	X		
Inger Gustavsson (L)	X		X	
Anette Rundström (S)	X		X	
Magnus Fredriksen (S)				
Armina Dzananovic (S)				
Carina Fredriksen (S)				
Auli Karnehed (SD)				
Margareta Yngvesson (C)				
Åke Henningsson (KD)	X	X		
Börje Aronsson (KV)				
Helene Sandqvist Benjaminsson (L)				
Magnus Lennartsson (M)				
Gudrun Gustavsson (M)				
Kjell Johansson (MP)	X		X	
Cecilia Domeier (S)				
Kari Hellstadius (S)	X		X	
Kitty Andersson (S)	X		X	
Lilian Fritzby (SD)				
Summa		6	5	0

KS MG



Framtagande av kommunal va-plan

Sammanfattning

Att planera för vatten är ett sätt för kommunen att uppfylla en rad av de krav som ställs i lagstiftning, myndighetsbeslut och nationella mål. I den översiktsplan som antogs i kommunfullmäktige under hösten 2017 anges att ett fortsatt arbete inom översiktlig planering behövs och behovet av en va-plan lyfts särskilt. Syftet med en va-plan är att säkerställa vatten- och avloppsförsörjning på lång sikt.

Förslag på upplägg diskuterades med konsult vid uppstartsmöte 4 maj där personal från tekniska förvaltningen, KS förvaltning, bygg- och miljöförvaltningen och från Herrljunga Vatten AB deltog. Enligt förslaget ska planen som minimum innehålla va-översikt, beskrivning av potentiella framtida dricksvattenresurser och identifiering av områden med behov av kommunalt va.

Då kommunens översiktsplan anger arbete med va-plan som en viktig fortsättning och då det finns tillgängliga resurser för arbetet är bedömningen att en va-plan bör tas fram.

Beslutsunderlag

Kommunens Översiktsplan. Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2018.04.30.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ta fram en va-plan i samarbete med Herrljunga vatten AB.

Elaine Larsson
Samhällsutvecklare och miljöchef

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom Herrljunga Vatten AB
till:



Bakgrund

I den översiktsplan som antogs i kommunfullmäktige under hösten 2017 anges att ett fortsatt arbete inom översiktlig planering behövs och behovet av en va-plan lyfts särskilt. Syftet med en va-plan är att säkerställa vatten- och avloppsförsörjning på lång sikt.

Att planera för vatten är ett sätt för kommunen att uppfylla en rad av de krav som ställs i lagstiftning, myndighetsbeslut och nationella mål. Den viktigaste lagstiftningen som påverkar kommunen inom området är vattentjänstlagen, dricksvattenföreskrifterna, plan- och bygglagen och miljöbalken med nationella miljökvalitetsmål. Behov av en kommunal va-plan beskrivs i kommunens översiktsplan, sidan 84.

Förslag på upplägg diskuterades med konsult vid uppstartsmöte 4 maj där personal från tekniska förvaltningen, KS förvaltning, bygg- och miljöförvaltningen och från Herrljunga vatten deltog. Enligt förslaget ska planen som minimum innehålla va-översikt, beskrivning av potentiella framtida dricksvattenresurser och identifiering av områden med behov av kommunalt va. I mån av resursutrymme kan planen även innefatta kartering av områden med översvämningsrisker, dagvattenpolicy m.m. Enligt förslaget är va-bolaget är beställare.

Ekonomisk bedömning

Enligt anbud som Herrljunga vatten har tagit in kommer kostnaderna för konsultinsats för framtagande av va-plan att vara omkring 266 000 kr. Enligt överenskommelse med Herrljunga vatten AB är det rimligt kostnadsfördelningen mellan kommunen och det kommunala va-bolaget är 50 % vardera, eftersom det motsvarar nyttofördelningen.

Då kommunen tidigare haft en tjänstemannaresurs på 100% inom översiktlig planering, men numera har en resurs på 50% finns pengar över på kontot för strategisk planering. Förslaget är att kostnaderna för konsultinsatsen vid framtagande av va-plan dras från det kontot med en uppskattad kostnad på 133 000 kr. Kostnader för arbetstid nedlagd av kommunala tjänstemän uppskattas kunna rymmas inom befintlig arbetstid.

Miljökonsekvensbeskrivning

Att långsiktigt planera för vatten och avlopp ger i regel bättre miljömässiga lösningar jämfört med ett läge där ingen långsiktig planering finns.

Samverkan

Medarbetare på kommunens miljöenhet och på Herrljunga vatten är informerade om att arbete en va-plan är under uppstart. Personal från tekniska förvaltningen, KS förvaltning, bygg- och miljöförvaltningen och från Herrljunga vatten deltog vid ett första projektmöte i början av maj.

Motivering av förslag till beslut

Då kommunens översiktsplan pekar ut arbete med va-plan som en viktig fortsättning och då det finns tillgängliga resurser för arbetet är bedömningen att en va-plan bör tas fram.



HERRLJUNGA KOMMUN

KOMMUNSTYRELSENS
FÖRVALTNING
Elaine Larsson

Ärende 7

Tjänsteskrivelse
2018-04-24
DNR KS 99/2018 545
Sid 3 av 3

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet

**För kännedom
till:** Tord Ottergrenn, VA-chef, Herrljunga vatten AB



Gäsene Café

Sammanfattning

Gäsene café ska erbjuda en träffpunkt med möjlighet till gemenskap genom caféverksamhet och aktiviteter. Verksamheten är inte vinstdrivande utan ska drivas enligt självkostnadsprincipen. Verksamheten är diakonal/social. Gäsene café har öppen verksamhet tre dagar per vecka. Övriga dagar sker förberedelser, arbetssökning och utbildning. Målsättningen med Gäsene café är att erbjuda personer som står utanför arbetsmarknaden social träning, en fortsatt karriär inom arbetslivet, en plattform att växa i självförtroende och som människa. En mötesplats för alla som bor i Ljung med omnejd. En mötesplats med möjlighet till social gemenskap och aktiviteter som motverkar de höga ohälsotalen.

Herrljunga pastorat har verksamhetsansvaret, står för anställningar, arbetsledning, handledning och kontakter med arbetsförmedlingen. Pastoratet står för administrationskostnader. Herrljunga kommun ställer lokaler till förfogande på Gäsenegården och bidrar med ekonomiskt stöd. Arbetsförmedlingen anvisar personer som är i behov av åtgärdsprogram som jobb och utvecklingsgaranti, m.fl. där anordnarbidrag utgår. Projektid 2018-01-01 – 2018-12-31.

Ett samarbete mellan Herrljunga kommun och Herrljunga pastorat. Vi skapar härmed arbetstillfällen och ger möjlighet att fortsätta driften av Gäsene café till en mycket låg kostnad. Caféverksamheten har gett och ger en betydelsefull och social gemenskap med ökad livskvalité för boende på Stationsvägen i Ljung, samt pensionärer och daglediga i Ljung med omnejd.

Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut

- Bevilja ett verksamhetsbidrag i form av lönebidrag samt verksamhetskostnader för en arbetsledare på Gäsene Café med 150 000 kr under 2018.
- Projektet belastar kommunstyrelsens konto för tillväxt och utveckling med 150 000 kr.

Johnny Carlsson
Kommunstyrelsens ordförande

Expedieras till Förslagsställaren, kommunfullmäktige



Riktlinjer för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun

Sammanfattning

Den 25 maj börjar EU:s dataskyddsförordning(GDPR) att gälla, dataskyddsförordningen ersätter tidigare gällande lagstiftning PUL.

Herrljunga kommun har tidigare antagit Policy för informationssäkerhet och personuppgiftshantering vilken anger kommunens viljeinriktning och övergripande principer gällande arbetet med informationssäkerhet och personuppgiftshantering. Hur arbetet ska bedrivas i verksamheten konkretiseras i Riktlinjer för informationssäkerhet och Riktlinjer för personuppgiftshantering.

Riktlinjer för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun ska fungera som ett stöd för verksamheten, att arbeta med personuppgifter i enlighet med bestämmelser i dataskyddsförordningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2018-05-02

Riktlinjer för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun

Förslag till beslut

Riktlinjer för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun antas.

Emelie Cergic-Boberg
Kanslichef

Expedieras till: Samtliga nämnder och förvaltningar
För kännedom
till:



Bakgrund

En förstudie genomfördes i samverkan mellan Herrljunga och Vårgårda kommun hösten 2016, ”*Informationssäkerhet i allmänhet och Dataskyddsförordningen i synnerhet*”. Av förstudien framgick att arbetet med personuppgiftshantering i kommunerna var bristfälligt; avsaknad av strukturerat arbetssätt, avsaknad av organisation och en otydlighet i organisationen.

De befintliga underlag, dokument, riktlinjer och rutiner som ska stödja processen, är i behov av revidering och aktualisering, samt göras kända i en strukturerad modell. EU:s Dataskyddsförordning träder i kraft maj 2018 och ersätter PUL. Individens rättigheter stärks och kraven på behandling och hantering av personuppgifter ökar, samt att en ny tillsynsfunktion inrättas i form av ett dataskyddsbud som ska vara oberoende i organisationen. Till detta kommer tillsynsmyndighetens möjlighet till vitesföreläggande om inte efterlevnad sker. En omställning för att tillmötesgå och uppfylla förordningens intentioner måste göras i hela organisationen.

För att möta ovan krav på bättre hantering av informationssäkerhetsarbetet samt en anpassning av organisationen inför dataskyddsförordningens ikraftträdande startades det kommungemensamma projektet ”*Infosäk 2018*”. Projektet består av styrgrupp, projektgrupp samt ett flertal arbetsgrupper. Projektgruppen har tagit fram förslag till Riktlinje för personuppgiftshantering i Herrljunga kommun.

Ekonomisk bedömning

Ärendet utgör ingen ekonomisk påverkan för verksamheten.

Ärende 9

DIARIENUMMER: KS 110/2018
FASTSTÄLLD: åååå-mm-dd
VERSION: 1
SENAS T REVIDERAD: -
GILTIG TILL: Tillsvidare
DOKUMENTANSVAR: Kanslichef

Riktlinje

Personuppgiftshantering

Dessa riktlinjer vid personuppgiftshantering i Herrljunga kommuns verksamheter gäller för alla förvaltningar och medarbetare efter beslut av kommunstyrelsen. Dokumentet ägs av Administrations- och kommunikationsenheten.



HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!



Innehåll

Inledning.....	3
Riktlinjens omfattning.....	3
Struktur och läsanvisningar.....	4
Bedömning och behandling.....	5
Introduktion till Dataskyddsförordningen och personuppgiftshantering.....	5
Dataskyddsförordningens syfte.....	5
Vanliga begrepp och definitioner.....	5
Block A: Behandling, personuppgifter, principer för behandling, register, medvetenhet, utbildning och kunskap.....	8
A.1 Behandling.....	9
A.2 Personuppgifter.....	10
A.3 Principer för behandling i Dataskyddsförordningen.....	12
A.4 Register.....	14
A.5 Registerutdrag.....	16
A.6 Medvetenhet, utbildning och kunskap.....	18
Block B: Ansvar och fördelning av ansvar.....	19
B.1 Personuppgiftsansvar.....	20
Block C: Ändamål och rättslig grund för behandling samt undantag och kompletterande ändamål.....	22
C.1 Ändamål.....	23
C.2 Rättslig grund.....	23
C.3 Undantag och kompletterande ändamål.....	27
Block D: Informationskrav.....	30
D.1 Inledning.....	31
D.2 Vilken information ska man lämna?.....	31
D.3 Lättbegripligt innehåll.....	32
D.4 Språk som mottagaren förstår.....	33
Block E: Personuppgiftsincident, hantering och rapportering.....	35
E.1 Personuppgiftsincidenter.....	36
E.2 Dokumentera och rapportera.....	37
Block F: Personuppgiftsbiträde, underleverantör, tredje part, utanför EU/EES, personuppgiftsbiträdesavtal.....	42
F.1 Personuppgiftsbiträde.....	43
F.2 Överföring till tredjeland.....	46
F.3 Biträdesavtal.....	47
Block G: Risk- och sårbarhetsanalys, konsekvensanalys - Privacy impact Assessment (PIA) och förhandssamråd.....	49
G.1 Konsekvensbedömningar och förhandssamråd.....	50

Ärende 9

G.2 Förhandssamråd	55
Block H: Tillsyn, Dataskyddsombud, tillsynsmyndighet	56
H.1 Tillsynsmyndighet	57
H.2 Dataskyddsombud	59
Block I: Registrerades rättigheter	62
I.1 Rätt till rättelse	63
I.2 Rätt till radering	64
I.3 Rätt till begränsning av behandling	65
I.4 Rätten till dataportabilitet	66
I.5 Rätten att göra invändningar	66
I.6 Automatiskt beslutsfattande, inbegripet profilering	67

Inledning

Herrljunga kommuns riktlinjer för personuppgiftshantering är ett övergripande dokument som redovisar kommunens arbetssätt och inriktning med personuppgiftshantering. Detta dokument konkretiserar och förklarar hur Herrljunga kommun ska arbeta med personuppgifter utifrån gällande Dataskyddsförordning och kompletterande nationell lagstiftning.

Riktlinjens omfattning

Dessa riktlinjer innehåller information och vägledning gällande hantering av personuppgifter i Herrljunga kommun.

Riktlinjerna gäller för alla verksamheter i Herrljunga kommun, vilket medför att det inte finns utrymme att besluta om lokala regler som avviker från dessa.

Riktlinjerna gäller inte för kommunens bolag, utan dessa beslutar om hur de ska arbeta med personuppgiftshantering inom egen verksamhet.

Dessa riktlinjer utgår från och ska följa Dataskyddsförordningen. Riktlinjerna anger hur verksamheten ska förhålla sig till Dataskyddsförordningen och hur den ska tillämpas för att säkerställa följdriktigheten av dess innehåll.

Struktur och läsanvisningar

För att ge god läsbarhet är dokumentet uppdelat i block som förklarar hur kommunen ska förhålla sig till och arbeta utifrån gällande lagstiftning. Varje central del av Dataskyddsförordningen är ett eget block som redogör för hur Herrljunga kommun ska arbeta inom just det området.

Block	Innehåll	Sidor	
A	Personuppgifter, behandling, principer för behandling och register	Vad är en behandling? Vad är en personuppgift? Vad är register? Vilka principer ska gälla för behandling?	8-18
B	Ansvar och fördelning av ansvar	Vem ansvarar för personuppgifter i Herrljunga kommun?	19-21
C	Ändamål och rättslig grund för behandling samt undantag och kompletterande ändamål.	Centrala delar om varför vi hanterar personuppgifter och de krav som ställs.	22-29
D	Informationskrav	Vad ska vi förmedla och vad ska de registrerade känna till inför, under och efter personuppgiftsbehandling?	30-34
E	Personuppgiftsincident, hantering och rapportering	Hur agerar vi om något sker med våra uppgifter p g a misstag eller medvetenhet.	35-41
F	Biträden, underleverantör, tredje part, utanför EU/EES	Vilka utanför organisationen hanterar/tar del av våra personuppgifter och vad krävs.	42-48
G	Risk- och sårbarhetsanalys, konsekvensanalys - Privacy impact Assessment (PIA) och förhandssamråd	Om att skapa en teknisk och organisatorisk säkerhet. Hantera risker, se konsekvenser, begära samråd med tillsynsmyndighet.	49-55
H	Tillsyn, Dataskyddsombud, tillsynsmyndighet	Om kontrollfunktionerna för att vi följer Dataskyddsförordningen	56-61
I	Registrerades rättigheter	Vilka grundläggande rättigheter har de registrerade när vi behandlar deras personuppgifter.	62-68

Varje kapitel består både av informativa avsnitt och av riktlinjer som är obligatoriska. En förutsättning för att tillämpa riktlinjer för personuppgiftshantering är att ha en grundläggande kunskap om begrepp och förståelse för vad de innebär. Riktlinjerna är utformade som ett stöd för att erhålla kunskap och förståelse. Samtliga riktlinjer är numrerade och i tabellform med blått huvud.

Dataskyddsförordningen omfattar all hantering av personuppgifter. Dessa riktlinjer anger hur Herrljunga kommun ska arbeta för att följa förordningen och vad som bör tas hänsyn till i befintlig hantering såväl som ny hantering av personuppgifter.

De främsta skälen för Dataskyddsförordningen är framför allt hänsyn till medborgarens friheter och rättigheter. Det är två värden som alltid ska beaktas utifrån riktlinjerna. Det innebär att det ska finnas en riskmedvetenhet när all behandling sker. Finns det risker eller sårbarhet för att en behandling innebär skada för en persons friheter eller rättigheter enligt Europakonventionen ska det tas särskild hänsyn till och särskild vård enligt förordningen och dessa riktlinjer.

Bedömning och behandling

Om det finns osäkerhet gällande hantering av personuppgifter, behov av stöd, behov av att genomföra åtgärder andra än det som rutiner och dokumentation anger ska frågan ställas till ansvarig chef som ska rådgöra med kommunens Dataskyddsombud.

Introduktion till Dataskyddsförordningen och personuppgiftshantering

Namnet på förordningen är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Ofta talar man om den som Dataskyddsförordningen eller GDPR (som är en förkortning av General Data Protection Regulation).

Dataskyddsförordningens syfte

Förordningen fastställer bestämmelser om skydd för fysiska personer när det gäller behandlingen av personuppgifter och det fria flödet av personuppgifter. Förordningen skyddar fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av personuppgifter.

Vanliga begrepp och definitioner

Begrepp	Definition
Personuppgift	Varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person, där en identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en identifierare som ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringssuppgift eller online-identifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.
Direkta personuppgifter	Direkta personuppgifter är framför allt namn och personnummer, alltså sådan information som direkt pekar ut en individ utan att man behöver tillföra ytterligare information. Det är lätt att förstå att de är personuppgifter.
Indirekta personuppgifter	De indirekta personuppgifterna är lite mer komplicerade. Det rör sig om uppgifter som pekar ut en individ om man kompletterar dem med annan information. Ett kundnummer i sig ger exempelvis ingen information om vem en individ är, men det går lätt att ta reda på vem kunden är genom att titta i kundregistret. Således är kundnumret en personuppgift även utanför kundregistret.
Behandling	En åtgärd eller kombination av åtgärder för personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller inte.
Profilerings	Varje form av automatisk behandling av personuppgifter som består i att dessa personuppgifter används för att bedöma vissa personliga egenskaper hos en fysisk person, i synnerhet för att analysera eller förutsäga denna fysiska persons arbetsprestationer, ekonomiska situation, hälsa, personliga preferenser, intressen, pålitlighet, beteende, vistelseort eller förflyttningar.
Pseudonymisering	Behandling av personuppgifter på ett sätt som innebär att personuppgifterna inte längre kan tillskrivas en specifik registrerad utan att kompletterande uppgifter

	används, under förutsättning att dessa kompletterande uppgifter förvaras separat och är föremål för tekniska och organisatoriska åtgärder som säkerställer att personuppgifterna inte tillskrivs en identifierad eller identifierbar fysisk person
Register	En strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden.
Personuppgiftsansvarig:	En fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandling av personuppgifter.
Personuppgiftsbiträde	En fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
Mottagare	En fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ till vilket personuppgifterna utlämnas, vare sig det är en tredje part eller inte; offentliga myndigheter som kan komma att motta personuppgifter inom ramen för ett särskilt uppdrag i enlighet med unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska dock inte betraktas som mottagare.
Tredje part	En fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller organ som inte är den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsbiträdet eller de personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar är behöriga att behandla personuppgifterna.
Företrädare	En i unionen etablerad fysisk eller juridisk person som skriftligen har utsetts av den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet i enlighet med artikel 27 och företräder denne i frågor som gäller dennes skyldigheter enligt denna förordning.
Bindande företagsbestämmelser	Strategier för skydd av personuppgifter som en personuppgiftsansvarig eller ett personuppgiftsbiträde som är etablerad på en medlemsstats territorium använder sig av vid överföringar eller en uppsättning av överföringar av personuppgifter till en personuppgiftsansvarig eller personuppgiftsbiträde i ett eller flera tredjeländer inom en koncern eller en grupp företag som deltar i gemensam ekonomisk verksamhet.
Tillsynsmyndighet	En oberoende offentlig myndighet som är utsedd av en medlemsstat i enlighet med artikel 51, i Sverige Integritetsskyddsmyndigheten
Gränsöverskridande behandling	<ul style="list-style-type: none"> a) behandling av personuppgifter som äger rum inom ramen för verksamhet vid verksamhetsställen i mer än en medlemsstat tillhörande en personuppgiftsansvarig eller ett personuppgiftsbiträde i unionen, när den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet är etablerad i mer än en medlemsstat, eller b) behandling av personuppgifter som äger rum inom ramen för verksamhet vid ett enda verksamhetsställe tillhörande en personuppgiftsansvarig eller ett personuppgiftsbiträde i unionen men som i väsentlig grad påverkar eller sannolikt i väsentlig

Ärende 9

	grad kommer att påverka registrerade i mer än en medlemsstat.
--	---



**Block A: Behandling, personuppgifter, principer för
behandling, register, medvetenhet, utbildning och
kunskap**

A.1 Behandling

För att förstå och inse vad som menas med behandling behöver begreppet vidgas och förtydligas för att skapa förståelse för den omfattande och diversifierade behandling en kommun ansvarar för. Behandling där personuppgifter ingår innebär att Dataskyddsförordningen gäller. Därför behöver det redogöras för olika behandlingar eftersom dessa endast får göras med angivet och informerat ändamål och en gällande rättslig grund (Se block C).

Vad är en behandling?

En åtgärd eller kombination av åtgärder för personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat, delvis automatiserat eller om de hanteras manuellt genom flera variabler av uppgifter.

- Insamling
- Registrering
- Organisering
- Strukturering
- Lagring
- Bearbetning eller ändring
- Framtagning
- Läsning
- Användning
- Utlämning genom överföring
- Spridning eller tillhandahållande på annat sätt
- Justering eller sammanförande
- Begränsning
- Radering eller förstöring.

Ny behandling

När du för ett ändamål samlar in personuppgifter följer en del skyldigheter. Informationsskyldighet innebär att vid varje ny behandling, registrering av personuppgifter ska grundläggande information ges.

Befintlig behandling

Enligt Förordningen är vi skyldiga att veta vilka behandlingar vi utför och varför. Det ska ingå i en registerförteckning. Samtliga behandlingar som innehåller personuppgifter ska föras till ett sådant register.

Avslutad behandling

Det är viktigt att känna till hur länge personuppgifter ska bevaras eller om de ska gallras, arkiveras eller användas för annat berättigat ändamål. Läs om det i Block I.

Riktlinjer för behandling	
A.1.1	Vid ny behandling ska följande information ges: <ul style="list-style-type: none">• Vilka personuppgifter som ska behandlas

	<ul style="list-style-type: none"> • Ändamål med behandlingen (Block C) • Varifrån och/eller hur uppgifterna samlas in • Rättslig grund (Block C) • Hur länge uppgifterna kommer att sparas • Vilka vi delar information med (Block F) • Om vi för över uppgifter till tredje land • Vem som är personuppgiftsansvarig och kontaktinformation (Block B) • Kontaktuppgifter för registerutdrag, radering, rättelse, överföring, begränsning m. m. • Kontaktuppgifter till dataskyddsbud
A.1.2	Befintliga behandlingar av personuppgifter ska vara inventerade och registrerade i kommunens registerförteckning för personuppgiftsbehandlingar.
A.1.3	Personuppgifter ska raderas (gallras) när ändamålet/anledningen till behandlingen upphör såvida de inte ska bevaras av andra skäl som anges i gällande nationell eller Europeisk lagstiftning (Block I)

A.2 Personuppgifter

Förordningen ska gälla för behandling av personuppgifter som helt eller delvis görs på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register.

Vad är en personuppgift?

Personuppgifter är all information som direkt eller indirekt kan knytas till en person som är i livet. Typiska personuppgifter är personnummer, namn och adress. Även foton på personer klassas som personuppgifter.

Ett organisationsnummer är en personuppgift om det handlar om en enskild firma.

Registreringsnumret på en bil är en personuppgift om det går att knyta till en person, medan registreringsnumret på en firmabil som används av flera anställda, inte är en personuppgift.

I vissa fall räknas även olika slags elektroniska identiteter, som exempelvis IP-nummer, som personuppgifter om de kan kopplas till en viss person.

Känsliga personuppgifter

I dataskyddsförordningen skiljer man mellan vanliga personuppgifter och känsliga personuppgifter. Med känsliga personuppgifter menas:

- ras eller etniskt ursprung
- politiska åsikter
- religiös eller filosofisk övertygelse
- medlemskap i en fackförening
- hälsa
- en persons sexualliv eller sexuella läggning
- genetiska uppgifter och
- biometriska uppgifter som entydigt identifierar en person.

Känsliga uppgifter är förbjudet att registrera såvida de inte omfattas av undantag för sådan registrering.

Undantag för känsliga personuppgifter

Förbudet ska inte tillämpas om något av följande gäller:

- a) Den registrerade har uttryckligen lämnat sitt samtycke till behandlingen av dessa personuppgifter för ett eller flera specifika ändamål, utom då unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt föreskriver att förbudet inte kan upphävas av den registrerade.
- b) Behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd, i den omfattning detta är tillåtet enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller ett kollektivavtal som antagits med stöd av medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen fastställs.
- c) Behandlingen är nödvändig för att skydda den registrerades eller någon annan fysisk persons grundläggande intressen när den registrerade är fysiskt eller rättsligt förhindrad att ge sitt samtycke.
- d) Behandlingen utförs inom ramen för berättigad verksamhet med lämpliga skyddsåtgärder hos en stiftelse, en förening eller ett annat icke vinstdrivande organ, som har ett politiskt, filosofiskt, religiöst eller fackligt syfte, förutsatt att behandlingen enbart rör sådana organs medlemmar eller tidigare medlemmar eller personer som på grund av organets ändamål har regelbunden kontakt med detta och personuppgifterna inte lämnas ut utanför det organet utan den registrerades samtycke.
- e) Behandlingen rör personuppgifter som på ett tydligt sätt har offentliggjorts av den registrerade.
- f) Behandlingen är nödvändig för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk eller som en del av domstolarnas dömande verksamhet.
- g) Behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.
- h) Behandlingen är nödvändig av skäl som hör samman med förebyggande hälso- och sjukvård och yrkesmedicin, bedömningen av en arbetstagares arbetskapacitet, medicinska diagnoser, tillhandahållande av hälso- och sjukvård, behandling, social omsorg eller förvaltning av hälso- och sjukvårdstjänster och social omsorg och av deras system, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller enligt avtal med yrkesverksamma på hälsoområdet.
- i) Behandlingen är nödvändig av skäl av allmänt intresse på folkhälsoområdet, såsom behovet av att säkerställa ett skydd mot allvarliga gränsöverskridande hot mot hälsan eller säkerställa höga kvalitets- och säkerhetsnormer för vård och läkemedel eller medicintekniska produkter, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga och specifika åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter fastställs, särskilt tystnadsplikt.
- j) Behandlingen är nödvändig för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla

bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Känsliga personuppgifter som anges ovan får behandlas för de ändamål som avses i h, när uppgifterna behandlas av eller under ansvar av en yrkesutövare som omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ eller av en annan person som också omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ.

Medlemsstaterna får behålla eller införa ytterligare villkor, även begränsningar, för behandlingen av genetiska eller biometriska uppgifter eller uppgifter om hälsa.

Skyddsvärda personuppgifter

Det finns även en ytterligare bedömning och det är särskilt skyddsvärda personuppgifter. För behandling av skyddsvärda personuppgifter behöver de ha utökat tekniskt skydd och motivering för att registrera. Det kan vara omdömen, värderande information så som kamratrelationer, inlärningsförmåga, social utveckling, provresultat m.m. Sekretessbelagd information, personnummer, viss ekonomisk information eller annat som ligger nära privatlivet.

Direkta personuppgifter

Direkta personuppgifter är framför allt namn och personnummer, alltså sådan information som direkt pekar ut en individ utan att man behöver tillföra ytterligare information. Det är lätt att förstå att de är personuppgifter.

Indirekta personuppgifter

De indirekta personuppgifterna är lite mer komplicerade. Det rör sig om uppgifter som pekar ut en individ om man kompletterar dem med annan information. Ett kundnummer i sig ger exempelvis ingen information om vem en individ är, men det går lätt att ta reda på vem kunden är genom att titta i kundregistret. Således är kundnumret en personuppgift även utanför kundregistret.

Riktlinjer för personuppgifter	
A.2.1	Varje verksamhet ska känna till vilka personuppgifter de hanterar var.
A.2.2	Det ska vara identifierat vilken typ av personuppgifter det är. Är det "vanliga" personuppgifter, känsliga personuppgifter eller skyddsvärda personuppgifter
A.2.3	Känsliga uppgifter ska identifieras och motiveras enligt undantagen för behandling av känsliga personuppgifter
A.2.4	Särskilt skyddsvärda uppgifter ska identifieras och de ska motiveras för behandling
A.2.5	Vid behandling av känsliga personuppgifter ska lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen fastställas. PIA, läs mer Block G

A.3 Principer för behandling i Dataskyddsförordningen

Vid behandling av personuppgifter ska följande gälla:

Laglighet, korrekthet och öppenhet

Uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade. Personuppgifter ska alltid hanteras på ett sådant sätt att de registrerade förstår hur deras uppgifter behandlas och varför. Att en behandling ska vara laglig och korrekt betyder att den inte får strida mot andra bestämmelser i förordningen, och då framförallt gällande rättslig grund. Att behandlingen ska vara öppen betyder att det ställs krav på att man tillhandahåller information om all personuppgiftsbehandling samt att all kommunikation ska vara lättillgänglig och begriplig.

Ändamålsbegränsning

Uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Ytterligare behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska anses inte vara oförenligt med de ursprungliga ändamålen.

Man får bara behandla personuppgifter för specifika ändamål som är väl förankrade i verksamheten. Man kan inte utan vidare övergå till att behandla personuppgifterna för något annat syfte i ett senare skede.

Uppgiftsminimering

Alla personuppgifter som behandlas ska vara relevanta i förhållande till ändamålet med behandlingen, det vill säga det ska finnas en direkt poäng med att man samlar in dem. Man får inte registrera fler personuppgifter än vad som är nödvändigt. Att samla in och spara uppgifter "för att de kan vara bra att ha" eller "ifall vi behöver dem senare" är inte förenligt med lagstiftningen. Personuppgifterna ska vara relevanta i sammanhanget och inte onödigt många.

Korrekthet

Uppgifterna ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Värt att notera är att korrekthet också nämns i första punkten *Laglighet, korrekthet och öppenhet* men då handlar det främst om att behandlingen ska vara korrekt, medan man med denna punkt syftar på att personuppgifterna i sig ska vara korrekta.

Lagringsminimering

Uppgifterna får inte förvaras i en form som gör det möjligt att identifiera den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Personuppgifter får lagras längre perioder i den mån som personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål under förutsättning att de lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som krävs enligt förordningen genomförs för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter. Personuppgifter ska typiskt sett tas bort när de inte längre behövs med hänsyn till det ändamål som de samlades in för. Det finns undantag från denna princip för bland annat arkivändamål och statistiska ändamål, och man kan också tänka sig att uppgifter sparas i en form där de helt har avidentifierats och alltså inte längre är personuppgifter i lagens mening, men grundregeln är att ingenting får sparas i onödan.

Integritet och konfidentialitet

Uppgifterna ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inräknat skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder.

Ansvarsskyldighet

Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för och kunna visa att laglighet, korrekthet och öppenhet efterlevs. Alla organisationer som behandlar personuppgifter ska kunna visa att de följer dataskyddslagstiftningen och hur de förhåller sig till alla de ovan nämnda principerna. Detta kräver bl.a. internkontroll, dokumentation, analys, avtal, strategidokument och styrande dokument.

Riktlinjer för Dataskyddsförordningens principer	
A.3.1	Chef ska säkerställa att Dataskyddsförordningens principer följs inom sitt ansvarsområde.
A.3.2	Personuppgiftsbehandlingsåtgärder som sker utan stöd, utanför verksamhetens kontroll och därmed inte följer Dataskyddsförordningen är inte tillåtet.
A.3.3	Finns det osäkerhet med vad det innebär att följa Dataskyddsförordningen ska man söka stöd av verksamhet, IT eller Dataskyddsombud.
A.3.4	Varje medarbetare och chef ska ha klart för sig varför (vilket ändamål) personuppgifter behandlas i arbetet. (Se Block B)

A.4 Register

Ett register och därmed föremål för behandling av personuppgifter måste följa Dataskyddsförordningens bestämmelser. Herrljunga kommun använder begreppet register även över den sammanställning av behandlingar som enligt förordningen måste finnas.

Vad är ett register?

Dataskyddsförordningen gäller för helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter. Det är varje enskild uppgift som behandlas eller har behandlats genom någon form av teknisk lösning, t ex system, applikationer, program, databaser, webbsida, mobil, dator, kamera, med mera.

Det gäller också för manuell behandling av personuppgifter om personuppgifterna ingår eller är avsedda att ingå i ett manuellt register som är sökbart enligt särskilda kriterier. Enskilda uppgifter som inte vid något tillfälle har varit innehåll i en teknisk lösning anses inte vara ett register. Men om det finns två faktorer (uppgifter) om en individ ska det anses vara ett register även i enbart manuell behandling.

Ex. 1. För en E-tjänst där det förekommer personuppgifter gäller Dataskyddsförordningen.

Ex. 2: En excelfil som man skrivit ut är ett register, en personuppgiftsbehandling där Dataskyddsförordningen gäller.

Ex 3: Nedskrivna information i ett kollegieblock är inte ett register om det endast förekommer en uppgift om person (namn). Men om man skriver namn och personnummer är det två faktorer och blir därmed ett register och då gäller Dataskyddsförordningen.

Register över behandlingar

Både personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden är skyldiga att föra ett register eller en förteckning över behandlingar av personuppgifter. Dessa register ska upprättas skriftligen, vara tillgängliga i elektronisk format och hållas uppdaterade. På begäran ska registret göras tillgängligt för Dataskyddsombudet och tillsynsmyndigheten.

Vad som ska finnas med i förteckningen

- Namn och kontaktuppgifter för den personuppgiftsansvarige
- I tillämpliga fall gemensamt personuppgiftsansvariga
- Dataskyddsombudet.
- Ändamålen med behandlingen.
- En beskrivning av kategorierna av registrerade och av kategorierna av personuppgifter.
- De kategorier av mottagare till vilka personuppgifterna har lämnats eller ska lämnas ut, inbegripet mottagare i tredjeländer eller i internationella organisationer.
- I tillämpliga fall, överföringar av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation, inbegripet identifiering av tredjelandet eller den internationella organisationen.
- Dokumentation av lämpliga skyddsåtgärder.
- Om möjligt, de förutsedda tidsfristerna för radering av de olika kategorierna av uppgifter.
- Om möjligt, en allmän beskrivning av tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder.

På begäran ska den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet samt, i tillämpliga fall, den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets företrädare göra registret tillgängligt för tillsynsmyndighet.

Riktlinjer för register	
A.4.1	Varje verksamhet ska ha en registeransvarig för det centrala registret.
A.4.2	Varje medarbetare ska känna till sina egna behandlingar och därmed register.
A.4.2	Varje register ska godkännas av chef.
A.4.3	Varje register ska registreras i en förteckning (centralt register). Detta anmäls till verksamhetens registeransvarige.
A.4.4	Som anställd och chef ska du löpande inventera om det finns objekt som inte finns med i centrala registret. Nya objekt ska anmälas till registeransvarige för verksamheten.
A.4.5	Registeransvarige ska stötta och hjälpa verksamheten med att registrera befintliga och nya behandlingar (register)
A.4.6	Registeransvarige ska bistå Dataskyddsombudet och tillsynsmyndigheten i deras arbete och tillsyn.
A.4.7	Begäran om att föra in en behandling (register) till det centrala registret ska prioriteras i det löpande arbetet.
A.4.8	Att vara registeransvarig innebär: <ul style="list-style-type: none"> • Ansvar för att hantera och uppdatera register/förteckning med de informationsobjekt som behandlar personuppgifter. Till exempel, hålla register uppdaterade så att informationen är riktig och tillgänglig. • Kommunera åtgärdsförslag för respektive register. • Medarbetaren får en licens i Draft IT "Dataskydd" vilket innebär tillgång till en kunskapsbank och juridiskt stöd i systemet.

A.5 Registerutdrag

Rätten till tillgång handlar om att de registrerade själva ska ha rätt att få ta del av den information om dem som finns sparad i Herrljunga kommun. En person kan be att få ut ett så kallat registerutdrag, det vill säga en kopia på alla de uppgifter som Herrljunga kommun har samlat på sig om hen. En begäran om registerutdrag kan komma in till kommunen när som helst. Det är därför viktigt att ha en klar process för hur det ska gå till när man tar fram information om en registrerad och lämnar ut den.

Innehållet i ett registerutdrag

Att göra ett registerutdrag handlar om att plocka ut de faktiska uppgifterna, inte bara information om dem, och leverera dem till den registrerade. Det är viktigt att registerutdragen blir korrekta. Att lämna felaktiga uppgifter till en person som begär ut information kan leda till sanktionsavgifter på den högre skalan.

Utdraget ska lämnas inom en månad

All information om en person ska kunna plockas fram och lämnas ut så snabbt det bara går. Man har enligt dataskyddsförordningen högst en månad (30 dagar) på sig att lämna ut ett registerutdrag när en förfrågan kommit in. Det finns dock möjlighet att förlänga den tiden med ytterligare två månader under vissa omständigheter.

Det kan vara svårt att förutse hur många förfrågningar som kommer att komma, och likaså när. Arbetsbelastningen kan plötsligt bli ovanligt hög, om organisationen exempelvis av någon anledning får extra uppmärksamhet riktad mot sig.

Utdraget ska lämnas kostnadsfritt

Ett registerutdrag ska vara kostnadsfritt. Organisationen får alltså inte ta ut en avgift från de registrerade som begär att få ta del av sina egna personuppgifter. Skulle en person återkomma med samma begäran flera gånger på ett sätt som kan uppfattas som oskäligt, kan den personuppgiftsansvarige dock ta ut en administrativ avgift eller vägra att lämna fler utdrag.

Utdraget kan behöva skickas elektroniskt

De registrerade har också rätt att få registerutdraget i digitalt format om begäran skickades in digitalt, exempelvis via en webbportal med en stark autentisering vid inloggningen så att man vet att registerutdraget verkligen når rätt person.

Viktigt att säkerställa mottagarens identitet

Tänk på att det är mycket viktigt att säkerställa mottagarens identitet, särskilt om informationen skickas elektroniskt. En enskild individs personuppgifter ska absolut inte skickas till fel person. Det är också viktigt att den information som skickas ut bara innehåller uppgifter om just den person som efterfrågar registerutdraget, alltså inga personuppgifter om några andra registrerade personer.

Vårdnadshavare eller förvaltare kan begära ut vissa uppgifter

Det finns en möjlighet för vårdnadshavare och förvaltare/god man att begära registerutdrag. Men det kan bero på vilket slags information det rör sig om och vilket uppdrag den gode mannen har. Om man får en sådan förfrågan måste man som personuppgiftsansvarig vara mycket noga med att kontrollera att de påstådda förhållandena är korrekta och att absolut inte lämna ut någon information som kan vara sekretessbelagd till exempel mellan förälder och tonåring.

Blanda inte ihop registerutdrag med offentlighetsprincipen

Blanda inte ihop skyldigheten enligt dataskyddslagstiftningen att lämna registerutdrag, med skyldigheten enligt offentlighetsprincipen att lämna ut allmänna och offentliga handlingar. En handling behöver inte vara vare sig offentlig eller allmän för att den ska ingå i ett registerutdrag.

Innehåll i registerutdraget

Utdraget kan levereras i form av utskrifter, textfiler, skärmdumpar eller annat, beroende på vad som passar i det aktuella fallet.

All information ska vara begriplig på så sätt att koder och liknande förklaras eller skrivs ut i klartext. Däremot behöver man inte göra översättningar till andra språk eller förklara vedertagna facktermer.

Hur mycket måste man leta?

Det kan krävas stora ansträngningar, särskilt av en organisation som behandlar många personuppgifter i många olika sammanhang. Som personuppgiftsansvarig förväntas man använda alla möjligheter som finns till sökning och sammanställning. Den som samlar på sig stora mängder personuppgifter får som regel finna sig i att också behöva göra stora ansträngningar för att kunna tillgodose de registrerades grundläggande rättigheter.

Rätten till tillgång även omfattar sådan information som finns i fritextfält och i löpande text, exempelvis i dokument. En text ska till exempel tas med i registerutdraget om det framgår, till exempel av rubriken, att texten handlar om den person som begärt utdraget. Men om det däremot är omöjligt söka reda på uppgifterna så kan de normalt sett inte användas för att identifiera en person, och då behöver de inte heller ingå i registerutdraget.

Information i följebrev

Dataskyddsförordningen ställer dessutom krav på klar och tydlig information också i samband med registerutdrag. Den personuppgiftsansvariga ska i ett följebrev ange följande:

- varför personuppgifterna behandlas (ändamålen)
- vilka kategorier av personuppgifter man har behandlat
- om man har lämnat ut personuppgifterna och i sådana fall till vilka kategorier av mottagare
- hur länge man avser att behandla uppgifterna
- om uppgifterna förs över till tredjeland eller en internationell organisation, i sådana fall vart och vilka skyddsåtgärder som vidtagits med anledning av det
- att individen kan ha rätt att rätta, begränsa eller invända mot behandlingen av dennes personuppgifter samt rätt att radera sina personuppgifter och inge klagomål till tillsynsmyndigheten
- källan som uppgifterna hämtats ifrån (om man inte har samlat in informationen själv)
- om man använder sig av automatisk beslutfattande som har rättslig konsekvens eller likande

Riktlinjer för registerutdrag	
A.5.1	Använd framtagna rutiner för att tillgodose begäran om registerutdrag

A.5.2	En begäran om registerutdrag ska prioriteras i arbetet
A.5.2	Verksamheten ska registrera sina register i det centrala registret för att underlätta framtagandet av registerutdrag
A.5.3	Säkerställ att det är den registrerade som begär utdrag genom någon form av identifikation
A.5.4	Kontakta din chef eller registeransvarig vid begäran av registerutdrag
A.5.5	Fråga den som begär utdrag om det är en specifik uppgift eller alla uppgifter som personuppgiftsansvarig ansvarar för som eftersöks. Begär alltså specificering om det räcker (för att underlätta för den registrerade och för hanteringen av begäran)

A.6 Medvetenhet, utbildning och kunskap

För att ha möjlighet att följa förordningen är det avgörande att Dataskyddsförordningens bestämmelser, kompletterande lagstiftning, praxis och rättsliga prejudikat är kända i organisationen.

Medvetenhet

För de som arbetar i verksamheter där det förekommer personuppgiftsbehandlingar ska alla vara medvetna om grunderna i Dataskyddsförordningen. Det innebär att känna till vad som rör sig i samtiden. Att ta ett medvetet beslut betyder att man tänkt igenom vad beslutet innebär och vilka konsekvenser det kan ha.

Riktlinjer medvetenhet	
A.6.1	Chef ska regelbundet informera personal om Dataskyddsförordningen utifrån policy, riktlinjer och lagstiftning.
A.6.2	Medarbetare ska vara medvetna om vad som gäller för deras område i relation till Dataskyddsförordningen.
A.6.3	Herrljunga kommun ska bevaka utvecklingen i området och tillämpa och anpassa styrande dokument, arbetssätt och rutiner om nödvändigt.

Utbildning

Utbildning innebär att vi utvecklas och skaffar oss kunskap, bildning och färdighet. Det är viktigt att chefer och nyckelroller får möjlighet till utbildning i Dataskyddsförordningen för att kunna säkra kompetensen inom området i den egna organisationen.

Riktlinjer för utbildning	
A.6.4	Informationssäkerhetsansvarig och Dataskyddsombud ansvarar för att verksamheten får nödvändig utbildning, råd och stöd.
A.6.5	En gång varje år ska chefer ges möjlighet till utbildning i personuppgiftshantering.
A.6.6	Personuppgiftshantering ska ingå i introduktion av nyanställda.

B

Block B: Ansvar och fördelning av ansvar

Inledning

Detta block beskriver hur ansvarsfördelningen ser ut i stort.

Den primära målgruppen för detta kapitel är chefer samt de som leder arbete där personuppgiftshantering är betydande.

Kapitlet kan även vara informativt för andra som är intresserade av hur arbetet med personuppgifter bedrivs i Herrljunga kommun.

B.1 Personuppgiftsansvar

Ansvar för personuppgiftshantering är alltid personuppgiftsansvarig. I en kommun är normalt både kommunstyrelsen och de kommunala nämnderna om de är så självständiga att de är förvaltningsmyndigheter – personuppgiftsansvariga, var och en i sin verksamhet. Vilket organ i kommunen som är personuppgiftsansvarig kan variera; de faktiska omständigheterna måste prövas i varje enskilt fall, till exempel om nämnden självständigt förfogar över de personuppgifter som behandlas.

Det finns alltid någon som är personuppgiftsansvarig för en behandling av personuppgifter. Enligt dataskyddsförordningen är den organisation personuppgiftsansvarig som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter.

Det går inte att delegera personuppgiftsansvaret till en fysisk person. Chef eller andra enskilda tjänstepersoner är aldrig personuppgiftsansvariga.

Den personuppgiftsansvariges ansvar

Personuppgiftsansvaret innebär att man bestämmer över och därmed också ansvarar för all behandling av personuppgifter som sker inom ramen för en viss verksamhet. Den personuppgiftsansvariga organisationen har en direkt skyldighet att vidta åtgärder för att skydda de registrerades personliga integritet, och att kunna visa att man har gjort så.

Den personuppgiftsansvarige kan överlåta den faktiska behandlingen av personuppgifter men personuppgiftsansvaret kan aldrig överlåtas. Det är alltid den personuppgiftsansvarige som ytterst svarar för att lagen följs och att de registrerade behandlas korrekt.

Verkställdhet av kommunens tjänster följer verksamhetsansvaret, från kommunledningen till den enskilde medarbetaren. Detta innebär att den som är ansvarig för en verkställdhet också följer lagen för korrekt personuppgiftshantering.

Den personuppgiftsansvarige har ansvar för all behandling av personuppgifter som sker inom verksamheten. Observera att detta inkluderar sådant som enskilda individer registrerar i sin yrkesroll. Även om organisationen som sådan inte har bett om en viss behandling av personuppgifter eller inte känner till en behandling som någon utför, så är man som personuppgiftsansvarig ansvarig för den, så länge den inte sker för helt privat bruk. Är det exempelvis någon anställd som på eget initiativ samlar in eller lämnar ut information i strid med lagstiftningen, så är det den personuppgiftsansvariges ansvar.

Riktlinjer för personuppgiftsansvariga	
B.1.1	Kommunstyrelsen/nämnder ska utse dataskyddsombud.
B.1.2	Kommunstyrelsen/nämnder ska ange det operativa ansvaret i delegationsordning och/eller reglemente

Riktlinjer för kommunchef	
B.1.2	Har det yttersta förvaltningsansvaret för att personuppgiftshantering bedrivs i linje med Dataskyddsförordningen och den av kommunfullmäktiges fastställda policy för informationssäkerhet och personuppgiftshantering samt kompletterande styrdokument.
B.1.3	Ska utse centralt registeransvarig

Riktlinjer för chef	
B.1.4	Ansvarar för att personuppgiftshantering inom verksamheten följer Dataskyddsförordningen
B.1.5	Ansvarar för att medarbetare inom den egna verksamheten har tillräcklig kunskap, medvetenhet och förståelse för att erforderlig personuppgiftshantering i verksamheten uppnås.

Riktlinjer för medarbetare	
B.1.6	Ansvarar för att följa Dataskyddsförordningen samt Herrljunga kommuns policy för informationssäkerhet och personuppgiftshantering, riktlinjer personuppgiftshantering samt övriga styrdokument.

Riktlinjer för Centralt registeransvarig	
B.1.7	Ansvarar för kommunens centrala register över personuppgiftsbehandlingar
B.1.8	Är kontaktperson gentemot tillsynsmyndighet och Dataskyddsombud
B.1.9	Ansvarar för att utbilda organisationen, samordna och administrera hanteringen av den centrala registerförteckningen.

Riktlinjer för registeransvarig	
B.1.10	Ansvarar för att hantera, förvalta och uppdatera register/förteckning med förvaltningens/verksamhetens samlade informationsobjekt som behandlar personuppgifter.
B.1.11	Sköter kontakten med verksamhetens objektsägare, säkerställer att registrerade objekt är fullständigt ifyllda.

Riktlinjer för objektsägare	
B.1.12	Ansvarar för att objekt som innehåller personuppgifter följer Dataskyddsförordningen.
B.1.13	Registrera behandlingar av personuppgifter i centrala registret.



Block C: Ändamål och rättslig grund för behandling samt undantag och kompletterande ändamål.

Inledning

Detta block beskriver ändamål, rättslig grund, undantagsbestämmelser och kompletterande ändamål.

C.1 Ändamål

Personuppgifter ska bara samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Det gäller att ha klart för sig varför personuppgifterna behövs. Det innebär att den som ska behandla personuppgifter måste ha ändamålen klara för sig redan innan insamlingen av personuppgifter börjar. Personuppgifterna får sedan inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. De på förhand fastställda ändamålen är med andra ord det som sätter ramarna för behandlingen. Ändamålen ska dokumenteras skriftligt i den centrala registerförteckningen och den registrerade ska få information om ändamålen både när uppgifterna samlas in och annars när denne begär det. Om de insamlade personuppgifterna senare ska behandlas för andra ändamål som är oförenliga med de ursprungliga ändamålen måste de registrerade informeras om detta.

Ändamålet för att behandla en personuppgift kan till exempel vara:

- Fakturering barnomsorg
- Tillsyn av enskilda avlopp
- Bedömning om utbetalning av ekonomiskt bistånd
- Närvarokontroll av elever i skolan
- Tillagning av specialkost

Riktlinjer för ändamål	
C.1.1	Ändamålen ska dokumenteras skriftligt i den centrala registerförteckningen och den registrerade ska få information om ändamålen både när uppgifterna samlas in och annars när denne begär det.
C.1.2	En personuppgift får inte användas för annat ändamål än det som dokumenterats och informerats
C.1.3	När objekt/system innehåller flera olika ändamål ska dessa separeras och förtydligas.

De insamlade personuppgifterna får behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål utan att det anses oförenligt med de ursprungliga ändamålen om det finns lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter (se block I).

C.2 Rättslig grund

För att det ska vara tillåtet att behandla personuppgifter måste det alltid finnas ett stöd i dataskyddsförordningen, en så kallad rättslig grund. De rättsliga grunderna är:

- Nödvändig för att fullgöra ett **Avtal**
- Fullgöra en **rättslig förpliktelse**
- Skydda den registrerades **grundläggande intressen**
- Fullgöra en uppgift av **allmänt intresse**

- För **myndighetsutövning**
- **Samtycke** från den registrerade
- Samt efter en **intresseavvägning**. Obs! Gäller inte för offentlig verksamhet!

Förutom kravet på rättslig grund måste behandlingen också uppfylla övriga bestämmelser i förordningen. Kom ihåg att möjligheten att behandla personuppgifter begränsas av de grundläggande principerna (Se block A.3) för behandling av personuppgifter och de ytterligare krav som tillkommer för vissa typer av personuppgifter, till exempel känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser.

Riktlinjer för rättslig grund	
C.2.1	För att behandla en personuppgift ska det finnas en giltig rättslig grund.
C.2.2	Rättslig grund ska anges i centrala registret tillsammans med ändamålet.
C.2.3	Rättslig grund ska alltid informeras om till den registrerade.

C.2.1 Avtal som rättslig grund

Att ha avtal som rättslig grund innebär att behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal i vilket den registrerade är part eller för att vidta åtgärder på begäran av den registrerade innan ett sådant avtal ingås. Det gäller bara sådana avtal i vilka den registrerade är eller avser att bli part.

Grunderna i ett avtal är:

När två parter är bundna av ett avtal har de ett inomobligatoriskt förhållande (*obligatorium* = skyldighet, avtalet gör att parterna har skyldigheter gentemot varandra).

Den allmänna avtalsrätten omfattar:

- Avtals uppkomst
- Bestämmande av avtalets innehåll
- Förändringar av avtalets innehåll
- Regler för om inte avtalet följs

Viktiga frågor inom den allmänna avtalsrätten:

- Har det ingåtts ett avtal?
- Har part varit beträdd av behörig?
- Hur ska avtalet tolkas?
- Oförutsedda omständigheter

I Sverige är ett muntligt avtal lika giltigt som ett skriftligt. Det viktigaste är att ni kan säkerställa att personen fått ta del av villkoren innan avtalet ingås. Då gäller även alla obligatoriska delar som följer av Dataskyddsförordningen. Se Block D om informationskrav.

Riktlinjer för avtal	
C.2.1.1	Varje verksamhet ska känna till vilka personuppgiftsbehandlingar som använder avtal som rättslig grund och det ska anges i centrala registret.
C.2.1.2	Vid avtal som rättslig grund ska inte fler personuppgifter behandlas än vad som krävs för fullgörandet av avtalet.

C.2.2 Rättslig förpliktelse som rättslig grund

Personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att uppfylla en rättslig förpliktelse. Den rättsliga förpliktelsen ska åligga den personuppgiftsansvarige och följa av EU-rätt eller svensk rätt. Exempel på en rättslig förpliktelse är bland andra bokföringslagen, arkivlagen, skollagen, rapportereringar enligt skatteregler, registreringskyldighet m.m.

Det är viktigt att ha kännedom om speciallagstiftning (andra lagar som anger att personuppgifter ska behandlas) för respektive verksamheter för att identifiera behandlingar som har rättslig förpliktelse som grund. För offentlig verksamhet och myndighetsutövning kan de vara många.

Riktlinjer för rättslig förpliktelse	
C.2.2.1.	Varje verksamhet ska känna till vilka personuppgiftsbehandlingar som använder rättslig förpliktelse som rättslig grund och det ska anges i centrala registret.
C.2.2.2	Använd rättslig förpliktelse som rättslig grund om det framgår krav på personuppgiftsbehandlingar i annan lagstiftning.

C.2.3 Allmänt intresse/myndighetsutövning som rättslig grund

Med allmänt intresse/myndighetsutövning menas att personuppgiftsbehandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Det betyder inte att det är tillåtet att behandla personuppgifter i en verksamhet som många är intresserade av, utan det ska vara en verksamhet som är viktig för samhället, det vill säga i det allmännas intresse. Det är alltså syftet med verksamheten som är det väsentliga.

Försiktighet ska råda innan man använder sig av den här bestämmelsen som grund för att en behandling av personuppgifter. Det ställs stora krav på verksamheten innan den kan anses vara av allmänt intresse (eller mer logiskt uttryckt; i det allmännas intresse). För att det ska vara fråga om allmänt intresse ska det allmänna intresset följa av lag eller annan författning (till exempel förordning), av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag (till exempel myndigheters föreskrifter).

Riktlinjer för rättslig förpliktelse	
C.2.3.1	Varje verksamhet ska känna till vilka personuppgiftsbehandlingar som använder allmänt intresse/myndighetsutövning som rättslig grund och det ska anges i centrala registret.
C.2.3.2	Om personuppgiftsbehandling använder sig av allmänt intresse som rättslig grund ska det baseras på objektiv bedömning utifrån vad som är det allmännas intresse. Det ska finnas stöd i lag, praxis eller utlåtande av tillsynsmyndighet.

C.2.4 Samtycke som rättslig grund

I princip alla behandlingar av personuppgifter är tillåtna med den registrerades samtycke. Samtycke används när en behandling inte kan användas av de andra skälen, till exempel att uppfylla avtal eller följa andra lagar.

Ett samtycke ska enligt dataskyddsförordningen vara en frivillig, specifik, informerad och otvetydig viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller en entydig bekräftande handling, godtar behandling av personuppgifter som rör hen. En

förutsättning för ett giltigt samtycke är med andra ord att man som personuppgiftsansvarig kan visa att den registrerade har fått tydlig information och har gjort ett fritt, aktivt val att samtycka.

Samtyckestexten ska vara lätt att förstå och lätt att hitta

Den registrerade har rätt till information i en begriplig och lätt tillgänglig form, med användning av klart och tydligt språk. Denna öppenhetsprincip innebär i praktiken att texten ska vara skriven på ett sätt som gör att de registrerade förstår innebörden av sitt samtycke, alltså att det inte är beskrivet i för generella termer.

Öppenhetsprincipen innebär också att samtyckestexten ska vara lätt att hitta. Man ska förstå att man har samtyckt till någonting, och vad man har samtyckt till. Den personuppgiftsansvarige ska inte kunna gömma samtycken i långa villkorstexter.

När det inte går att använda samtycke som rättslig grund

Det finns situationer där det inte går att lämna ett giltigt samtycke, på grund av förhållandet mellan den personuppgiftsansvarige och den registrerade. Om det föreligger en betydande ojämlikhet mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige, så kan samtycket bedömas som ogiltigt. Detta eftersom det kan hända att den registrerade trots allt inte har upplevt situationen som frivillig.

Det är inte omöjligt för en myndighet eller en arbetsgivare att använda samtycke, men det måste stå helt klart för den registrerade att valet är fritt och att det inte kommer att få framtida konsekvenser vad gäller hans förhållande till myndigheten/arbetsgivaren.

Den registrerade ska få valmöjligheter

För att samtycket ska vara giltigt, ska den registrerade ha fått valmöjligheter om så behövs. Om det är flera ändamål som den personuppgiftsansvarige ber om samtycke för, ska det finnas möjlighet att ge separata samtycken för de olika behandlingarna. Det ska alltså vara möjligt att acceptera vissa ändamål men inte andra. Detta gäller inte i alla situationer, men när det är lämpligt.

Uppgifter för att kunna inhämta samtycke

Ofta behöver den personuppgiftsansvarige inledningsvis registrera personuppgifter för att över huvud taget kunna ta kontakt för att inhämta samtycke. Denna speciella behandling av uppgifter är oftast tillåten med stöd av ett berättigat intresse under förutsättning att uppgifterna sedan tas bort för personer som inte lämnar sitt samtycke.

Information ska alltid lämnas

Observera att man som registrerad normalt sett alltid har rätt till information om behandling av personuppgifter som rör en själv. Detta gäller även när behandlingen inte grundar sig på samtycke.

Exempel på när samtycke ska inhämtas:

- När du vill använda bilder där man kan identifiera personen på bilden (om det inte är bilder med avtal).
- Om du vill spara platsangivelser från användare för att kunna anpassa innehåll eller marknadsföring
- Om vårdgivare vill skicka en patientjournal till en annan vårdgivare
- Befintliga e-postlistor för nyhetsbrev och liknande

- När du vill spara uppgifter om webbplatsbesökare för att kunna personalisera innehållet
- När du vill spara uppgifter om tidigare köp för att kunna erbjuda riktade erbjudanden
- När du ber om fler uppgifter än direkt nödvändigt, till exempel namn och företag när någon ska prenumerera på nyhetsbrev

När du vill spara uppgifter om tidigare deltagare på kurser eller evenemang för att kunna skicka nyheter eller liknande till dem

Rätten att dra tillbaka samtycke

Den registrerade har rätt att återkalla sitt samtycke. Däremot kan man inte återkalla samtycket retroaktivt, utan det påverkar bara framtida behandlingar. Den registrerade ska informeras om sin rätt att återkalla samtycket i den text som föregår samtycket. Det ska vara lika lätt att återkalla samtycket som att ge det.

Riktlinjer för samtycke	
C.2.4.1	Varje verksamhet ska känna till vilka personuppgiftsbehandlingar som använder samtycke som rättslig grund och det ska anges i centrala registret
C.2.4.2	Värdera i alla situationer om samtycke ska användas som rättslig grund
C.2.4.3	Särskilj mellan olika ändamål vid inhämtande av samtycke
C.2.4.4	Vid inhämtande av samtycke ska den registrerade alltid få möjligheten att svara nej (framför allt i formulär eller e-tjänster)
C.2.4.5	Dokumentera alltid samtycken.

C.3 Undantag och kompletterande ändamål

Det är bra att känna till några områden där det finns undantag för hanteringen av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Undantagen innebär att viss hantering kan ske utifrån annan hänsyn där således kraven i dataskyddsförordningen inte gäller. Det är ändå viktigt att sådan hantering finns med i kommunens dokumenthanteringsplan eller liknande, framför allt när det gäller bevarande och gallring(arkiv) eller statistik och forskning.

Privat behandling

Fysiska personers behandling av personuppgifter som görs i ett led i verksamhet av rent privat natur eller som har samband med hans eller hennes hushåll omfattas inte av förordningens regler. Det handlar således om behandling som är helt och hållet privat, utan koppling till yrkes- eller affärsmässig verksamhet.

Yttrande- eller informationsfrihet

Dataskyddsförordningen gäller inte då någon behandlar personuppgifter i samband med utövande av sin yttrande- eller informationsfrihet. Enligt förordningen ska undantag för yttrande- och informationsfrihet göras i nationell rätt. I Sverige innebär det bland annat att sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av grundlagsskyddet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen undantas om tillämpningen av förordningen skulle komma i konflikt med grundlagarna.

Journalistiska, akademiska, konstnärliga eller litterärt skapande ändamål

Behandling av personuppgifter som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande undantas från de flesta av bestämmelserna i dataskyddsförordningen.

Offentlighetsprincipen

Dataskyddsförordningen hindrar inte myndigheter och andra organ att lämna ut allmänna handlingar enligt offentlighetsprincipen. Skyldigheten att lämna ut allmänna handlingar omfattar dock inte elektronisk utlämning varför dataskyddsförordningen gäller för sådant utlämnade via till exempel epost eller via internet.

Arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål

Behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål ska omfattas av lämpliga skyddsåtgärder i enlighet med denna förordning för den registrerades rättigheter och friheter. Skyddsåtgärderna ska säkerställa att tekniska och organisatoriska åtgärder har införts för att se till att särskilt principen om uppgiftsminimering iakttas. Dessa åtgärder får inbegripa pseudonymisering, under förutsättning att dessa ändamål kan uppfyllas på det sättet. När dessa ändamål kan uppfyllas genom vidare behandling av uppgifter som inte medger eller inte längre medger identifiering av de registrerade ska dessa ändamål uppfyllas på det sättet.

Om personuppgifter behandlas för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål får det i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt föreskrivas undantag från vissa av registrerades rättigheter; rätt till tillgång, rätt till rättelse, rätt till begränsning av handling, rätt att göra invändningar (Block I). Undantag för den registrerades rättigheter finns även för arkivändamål av allmänt intresse.

Brott

Dataskyddsförordningen gäller inte för personuppgiftsbehandling som myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder. I det ingår att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten.

Dataskyddsförordningen gäller inte heller personuppgiftsbehandling som utgör ett led i en verksamhet som inte omfattas av unionsrätten, till exempel verksamhet som rör nationell säkerhet. Sådan personuppgiftsbehandling regleras i stället av nationella bestämmelser.

Endast levande personer

Uppgifter om avlidna personer är inte personuppgifter i dataskyddslagstiftningens mening. Man kan alltså registrera uppgifter om sådana personer utan att dataskyddslagstiftningen blir tillämplig. Men uppgifter om levande släktingar till den avlidne/ofödde är förstas personuppgifter.

Riktlinjer för undantag	
C.3.1	Herrljunga kommun ska följa rutiner för bedömning utifrån undantagen.
C.3.2	Används behandling utifrån undantagen ska dataminimering alltid beaktas; pseudonymisering, anonymisering osv.

C.3.5	Beakta sammansatt information när det gäller personer som är i livet samt är avlidna. Genomför åtgärder för att bibehålla de som ska finnas kvar i register, i övrigt ska de följa rutiner för bevarande och gallring.
-------	--



Block D: Informationskrav

D.1 Inledning

Den som vill använda sig av personuppgifter i sin verksamhet är skyldig att informera de registrerade om det. Detta gäller oavsett om man måste invänta ett samtycke eller inte. De registrerade har alltid rätt att veta om att de är registrerade, varför och under vilka förutsättningar. Informationen ska vara uttömmande och förmedlas på ett lättbegripligt sätt.

Grunden i dataskyddsförordningen är att uppgifterna om en individ endast kan lånas av organisationer. Personuppgifterna ses som en del av en individs privatliv, och skyddas därmed av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Denna rättighet kombinerad med principen om öppenhet gör att man som organisation tydligt måste informera registrerade personer om vad man avser att göra med personuppgifterna som man samlar in. Om man som organisation behandlar personuppgifter på sätt som de registrerade inte är medvetna om, kan det vara skäl till att man tilldöms en sanktionsavgift på den högre skalan.

Tanken är att den registrerade ska känna till alla behandlingar av personuppgifter som innehåller information om hen, för att kunna ta ställning till om man vill vara registrerad, veta att och hur man kan begära registerutdrag och så vidare. Ingenting ska ske utan den registrerades vetskap (med undantag för eventuella polisutredningar och liknande).

Riktlinjer för informationsplikt	
D.1.1	Används personuppgifter i en verksamhet ska den registrerade informeras om det

D.2 Vilken information ska man lämna?

I dataskyddsförordningen skiljer man på om information samlas in direkt från en individ eller om den kommer från tredje part. Skillnaden är att om informationen kommer från tredje part, måste man uppge för den registrerade varifrån uppgifterna är hämtade. Detta måste ske vid första kommunikationstillfället eller inom en månad från att uppgifterna samlades in. Enligt dataskyddsförordningen måste man bland annat informera den registrerade om på vilken rättslig grund man kommer att behandla personuppgifterna.

I artiklarna 13-14 i dataskyddsförordningen listas ett antal saker som man måste informera de personer om vars uppgifter man samlar in.

När personuppgifterna samlas in direkt från den registrerade måste man minst informera om följande:

- Den personuppgiftsansvariges identitet och kontaktuppgifter
- Kontaktuppgifter till dataskyddsombudet
- Ändamålen med behandlingen av personuppgifter
- Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter
- Den personuppgiftsansvariges (eller tredje parts) berättigade intresse, om man använder det som rättslig grund
- Vilka som kan komma att ta del av personuppgifterna, antingen inom "koncernen" eller vid överföring till andra externa parter

- Om personuppgifterna ska överföras till tredjeland eller internationell organisation samt information om ifall en adekvat skyddsnivå finns där eller inte
- Kriterierna för hur länge de insamlade uppgifterna kommer att lagras
- Vilka rättigheter den registrerade har, exempelvis rätten till registerutdrag, rätten till radering, rätten att återkalla ett samtycke, rätten att göra invändningar, rätten att klaga till en tillsynsmyndighet etc.
- Om den registrerade är skyldig att tillhandahålla personuppgifterna och vilka följder det kan få att inte göra det
- Om det föreligger något automatiskt beslutsfattande/profilering (i så fall ska logiken bakom den förklaras på ett begripligt sätt).

När personuppgifterna samlas in från någon annan än den registrerade måste man dessutom upplysa om vilka personuppgifter som samlas in och varifrån de kommer, och särskilt ange att de kommer från allmänt tillgängliga källor om så är fallet.

I sektorsspecifika lagstiftningar och branschöverenskommelser/uppförandekoder kan det finnas speciella regler om vilken information som ska lämnas, exempelvis i patientdatalagen.

Riktlinjer för vilken information som ska lämnas den registrerade	
D.2.1	När personuppgifter samlas in direkt från den registrerade ska information lämnas enligt kraven ovan
D.2.2	När personuppgifter samlas in från någon annan än den registrerade ska information lämnas enligt kraven ovan tillsammans med vilka personuppgifter som samlas in och varifrån personuppgifterna kommer ifrån

Skapa en strategi för att informera

Det är viktigt för den personuppgiftsansvarige att ha en strategi för att informera på ett korrekt sätt, men också på ett effektivt sätt som inte är onödigt krångligt eller dyrt.

Rent generellt gäller det förstås att i möjligaste mån använda existerande informationskanaler för att lämna information enligt dataskyddsförordningen.

Att den registrerade får tydlig information om hur hans personuppgifter kommer att hanteras, är en av de grundläggande dataskyddsprinciperna (principen om öppenhet) och är dessutom ett ofta återkommande ämne i dataskyddsmyndigheternas tillsynsverksamhet. Det är mycket väsentligt att kunna visa att man har gjort vad som kan förväntas, när man har informerat de registrerade om sin behandling av deras personuppgifter.

Därför är det extra viktigt att arbeta med texterna så att de verkligen upplevs som tydliga och begripliga. Kommunikationsvägarna är också viktiga att tänka över, alltså hur man når ut med informationen till de som berörs.

D.3 Lättbegripligt innehåll

Samtidigt som det är mycket information som ska förmedlas, så ska informationen vara kort och lättbegriplig. Undvik långa och krångliga meningar och använd ord som folk normalt förstår. Ändamålet med behandlingen av personuppgifter ska vara presenterat på ett sätt som gör att den registrerade faktiskt förstår vad personuppgifterna ska användas till.

Exempel: Skriv inte "Detta gör vi för att förhöja din upplevelse av vår hemsida", när syftet egentligen är marknadsföring. Det är inte konkret och inte begripligt för allmänheten.

Det är alltså viktigt att anpassa texten så att mottagaren förstår den, speciellt om mottagaren är ett barn (i den mån texten verkligen bör riktas till barnet och inte till vårdnadshavaren) eller har någon funktionsvariation som kan ha betydelse i sammanhanget.

Riktlinjer för lättbegripligt innehåll

D.3.1	Informationen ska vara kort och lättbegriplig, anpassa texten så att mottagaren förstår den.
-------	--

D.4 Språk som mottagaren förstår

I vissa fall kan man behöva översätta en informationstext till andra språk. Det finns ingenting uttalat om hur många av de registrerade som ska ha svårt att förstå svenska för att man ska vara tvungen att översätta texten, det måste man avgöra själv. Det kan röra sig om många föräldrar på en skola eller många boende i ett bostadsområde, för att detta ska bli aktuellt.

Riktlinjer för språk

D.4.1	Informationstexter ska skrivas på de språk som bedöms nödvändigt.
-------	---

D.5 Tillgängliggörandet av information

Det är viktigt att informationen presenteras på ett tydligt sätt, alltså att den är lätt att hitta. Det finns däremot inget krav på att den personuppgiftsansvarige ska kunna visa att den registrerade faktiskt har läst texten, utan det räcker med att man har gjort det möjligt på ett enkelt sätt.

Texten får till exempel inte "gömmas" i andra texter så att den blir svår att upptäcka och ta del av. Den kan visserligen vara en del av en avtalstext eller tjänstevillkor, men då ska man på något sätt ha uppmärksammat läsaren särskilt på var i dokumentet just denna text finns att läsa. Det kan man göra i inledningen av avtalet genom en hänvisning till den rubrik som handlar om behandlingen av personuppgifter, eller via en länk som går direkt till den aktuella rubriken. Självklart måste texten vara skriven i en normalt läslig storlek.

Det är en stark rekommendation att alltid se till att informationen lämnas skriftligt, inte bara muntligt. En muntlig informationsinsats är väldigt svår att bevisa i efterhand, både att den faktiskt genomförts men också vilken information som framförts och hur.

Fundera noga på den bästa kommunikationsvägen till de registrerade. Utgångspunkten är att det ofta är fullt tillräckligt att skriva en kortare informationstext i exempelvis en ansökningshandling eller på en blankett, där framförallt ändamålet med behandlingen av personuppgifter framgår tydligt, och sedan hänvisa till en fullständig informationstext på hemsidan. Men det får inte vara några långa krångliga webbadresser utan en tydlig länk direkt synlig på startsidan, i sådana fall. Hur mycket av informationen som ska finnas med omedelbart synlig, beror helt på omständigheterna i det enskilda fallet. Fundera på vad som är det viktigaste att veta, förutom ändamålet kan det vara att uppgifterna kommer att lämnas vidare till en tredje part, sparas under en lång tid eller hämtas in från offentliga källor.

Det är inte alltid en hänvisning till hemsidan är tillräckligt, utan det beror på kategorin av registrerade. Kan man förutsätta att det kommer att vara äldre personer eller invandrade

personer i ganska stor utsträckning, är hemsidan inte den bästa kommunikationsvägen då deras erfarenhet av datorer och internet fortfarande inte sällan är begränsad. Välj då en annan kommunikationsväg, så som att sätta upp anslag i väntrum på en vårdcentral eller på anslagstavlor i bostadshus.

Var alltid beredd att skriva ut eller skicka informationen till den som vill det. Det ska vara enkelt att begära det.

Riktlinjer för tillgängliggörandet av information	
D.5.1	Information ska tillgängliggöras för den registrerade på ett enkelt och tydligt sätt
D.5.2	Utgångspunkten är att all information lämnas skriftligt

E

Block E: Personuppgiftsincident, hantering och rapportering

Inledning

En säkerhetsincident som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats kallas för personuppgiftsincident. Dataskyddsförordningen ställer särskilda krav på hantering vid en sådan.

Grunden för arbetet är att använda och ha tillgängligt lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder så att personuppgifter är behandlade på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet.

Detta avsnitt gäller personuppgifter. Skilj mellan säkerhetsincident och personuppgiftsincident. Alla personuppgiftsincidenter är säkerhetsincidenter, men inte alla säkerhetsincidenter är personuppgiftsincidenter.

E.1 Personuppgiftsincidenter

En personuppgiftsincident är en säkerhetsincident som kan innebära risker för människors friheter och rättigheter. Riskerna kan innebära att någon förlorar kontrollen över sina uppgifter eller att rättigheterna inskränks. Exempel:

- diskriminering, identitetsstöld, bedrägeri, skadlig ryktesspridning
- finansiell förlust
- brott mot sekretess eller tystnadsplikt.

En personuppgiftsincident har till exempel inträffat om uppgifter om en eller flera registrerade personer har

- blivit förstörda
- gått förlorade på annat sätt
- kommit i orätta händer.

Det spelar ingen roll om det har skett oavsiktligt eller med avsikt. I båda fallen är det personuppgiftsincidenter.

Vidare har medarbetare ansvar att uppmärksamma brister och incidenter och rapportera dessa till närmaste chef. Om anställd medvetet eller av betydande oaktsamhet avviker från detta i sitt arbete kan arbetsrättsliga åtgärder vidtas.

En personuppgiftsincident kan få allvarliga konsekvenser för registrerade personer. De kan råka ut för till exempel ekonomisk skada eller kränkning av sina friheter och rättigheter.

En personuppgiftsincident som inte hanteras på ett lämpligt sätt kan också påverka tilltron till den organisation som behandlar personuppgifter. Det kan dessutom leda till sanktionsavgifter.

En incident ska anmälas till nationell ansvarig myndighet. Det är obligatoriskt om incidenten ger det sannolikt att det resulterar en risk för frihet och rättigheter för individer.

I vissa fall meddelas berörda registrerade. Vid en anmälan kan man få stöd i bedömningen om registrerade ska informeras.

E.2 Dokumentera och rapportera

Tillfälliga brister i olika typer av incidenter bör oavsett tid och påverkan dokumenteras, för senare bedömning. Sedan ska det bedömas från fall till fall om det ska rapporteras till tillsynsmyndigheten.

Om inte en rapportering sker kan tillsynsmyndighet utdöma sanktionsavgift för bristande rapportering. Samt eventuellt en anmälan till för att man inte vidtagit rätt tekniska eller organisatoriska åtgärder för att förhindra att det har skett. Alltså kan en incident innebära två böter om man slarvar med rapporteringen.

Dokumentera

När ansvarig har en rimlig grad av övertygelse att en säkerhetsincident har inträffat som har lett till att personuppgifter äventyras ska det dokumenteras. Omständigheterna för den specifika händelsen kan variera och det är inte alltid självklart huruvida det rör sig om en incident. I vissa fall är det relativt klart från början att det handlar om en incident, medan det i andra fall kan det kan ta lite tid att fastställa om personuppgifter har äventyrats. Men betoningen borde ligga vid snabba åtgärder för att utreda en incident för att avgöra om personuppgifter verkligen har påverkats, och i så fall, vidta korrigerande åtgärder och rapportera om det behövs. Påbörja dokumentation så tidigt som möjligt.

Det bör redan finnas nedtecknat i en risk- och sårbarhetsanalys (Privacy Impact Assessment, PIA, Block G) om hur incident kan upptäckas och vad det innebär. Men omständigheter i enskilda incidenter kanske inte alltid överensstämmer med PIA och bör då kompletteras och åtgärdas vid nya erfarenheter.

Åtgärdsprocessen, dokumentation och rapportering hur man ska agera vid incidenter är väsentlig.

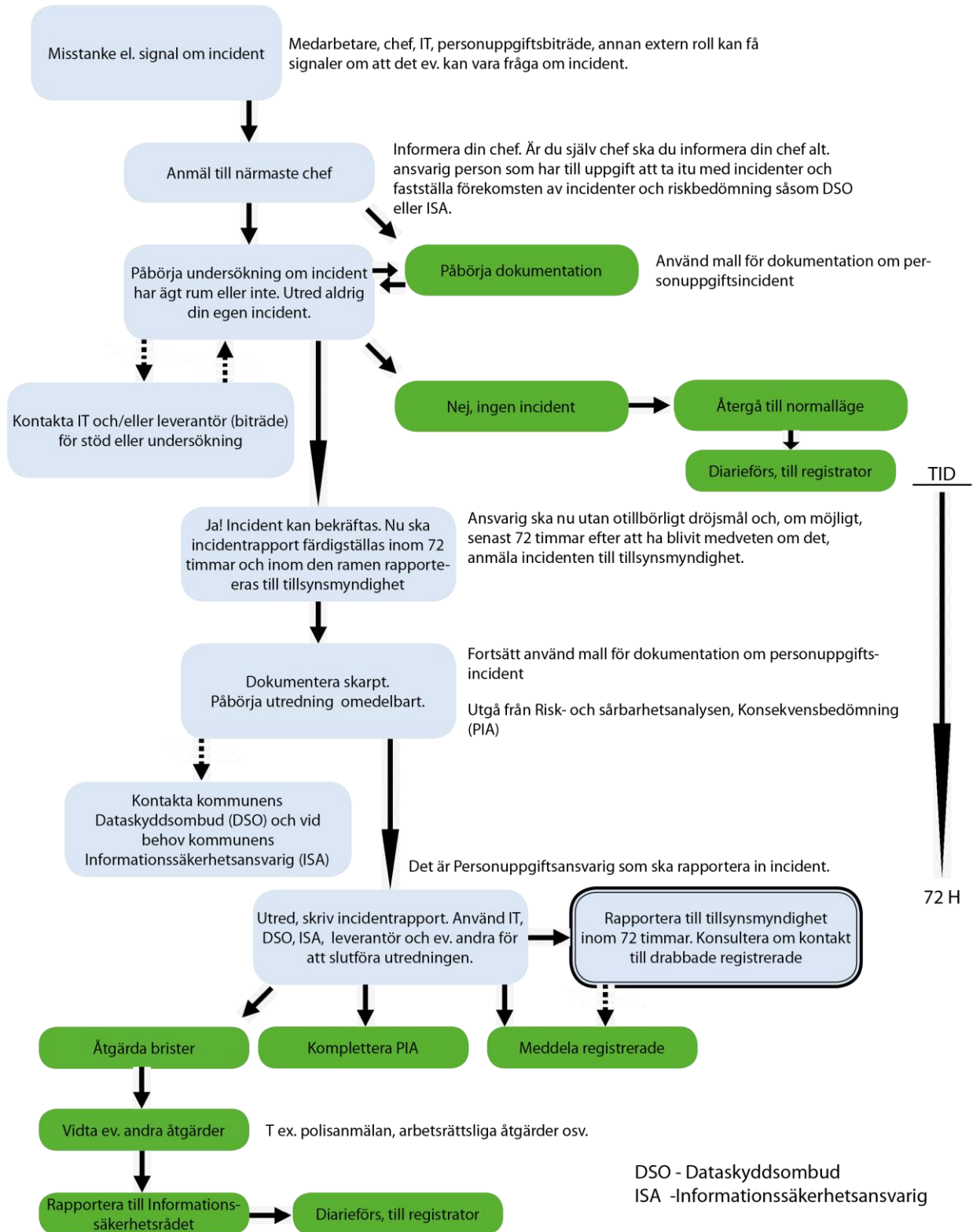
Exempel 1.

Ett borttappat USB (Universal Serial Bus) med krypterad information. Vet inte var den är eller om den hamnat i orätta händer, men vi har förlorat kontrollen och då är ansvarig medveten om incident när man inser att den är borta.

Exempel 2.

Efter att först ha informerats om en potentiell incident av en individ, en mediaorganisation eller en annan källa, eller när den själv har upptäckt en säkerhetsincident, kan ansvarig genomföra en kort tids utredning för att fastställa huruvida in incident faktiskt har inträffat eller inte. Under denna period kan kontrollanten inte anses vara "medveten".

Process vid en personuppgiftsincident



Figur 1: Process vid incident

Rapportering till tillsynsmyndighet

Vid personuppgiftsincident ska ansvarig utan otillbörligt dröjsmål och, om möjligt, senast 72 timmar efter att ha blivit medveten om det, anmäla incidenten till tillsynsmyndighet som är

behörig, om inte personuppgifterna som bryts är osannolikt att det medför risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Om anmälan till tillsynsmyndighet inte görs inom 72 timmar, ska den åtföljas av skälen till förseningen.

Ändra eller komplettera

Tillsynsmyndigheten tar hänsyn till att det inte alltid är möjligt att utreda en personuppgiftsincident fullt ut inom 72 timmar. Kommunen har därför rätt att komma in med ändringar, kompletteringar och information om att den tidigare anmälan var felaktig i efterhand. Det är dock mycket viktigt att kompletteringarna kommer in så fort som möjligt.

Kommunen är själv ansvarig för att skicka in kompletteringar. Utan kompletteringarna kan följden bli att anmälan inte anses vara komplett. Detta kan i så fall vara en anledning till att tillsynsmyndigheten inleder tillsyn.

Vad händer om inte all information finns tillgänglig?

Om kommunen inte kan lämna in all nödvändig information inom 72 timmar bör det förklaras varför i anmälan. Lämna in den information som finns och komplettera i ett senare skede. Informationen kan lämnas i faser så länge detta sker utan otillbörlig försening, dock **senast inom två veckor efter anmälan**.

Ansvar, resurser och prioritet

Tillsynsmyndigheten förväntar sig att ansvariga chefer prioriterar undersökningen av personuppgiftsincidenterna och ger alla som är involverade i undersökningen tillräckliga resurser för att snabbt kunna utreda dessa.

Meddela registrerade

När ska de registrerade informeras?

I vissa fall ska kommunen berätta om personuppgiftsincidenten för de registrerade, alltså för de personer som kan drabbas av händelsen. Detta gäller om personuppgiftsincidenten kan leda till en hög risk för deras rättigheter och friheter.

Enligt förordningen måste de informeras direkt och utan onödigt dröjsmål om en personuppgiftsincident sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter.

Bedöm risken

Ni måste bedöma både allvarligheten av den potentiella eller faktiska påverkan på personer som ett resultat av en personuppgiftsincident kan ha och sannolikheten för att detta inträffar.

- Hur allvarliga kan konsekvenserna bli?
- Hur sannolikt är det att enskilda personer drabbas?

Mildra risken för skador

När risken är hög måste kommunen genast informera de personer som har drabbats, särskilt om det finns ett behov av att mildra en omedelbar risk för skador. En av huvudorsakerna är att kommunen ska kunna hjälpa dem att vidta åtgärder för att skydda sig mot effekterna av en personuppgiftsincident.

Exempel 1: Informera patienterna

Ett sjukhus drabbas av en personuppgiftsincident som leder till obehörigt röjande av patientjournaler. Personuppgiftsincidenten kan sannolikt få betydande inverkan på individerna, på grund av att uppgifterna är känsliga och att patienternas konfidentiella medicinska detaljer blir kända för andra. Detta kan medföra en hög risk för patienternas rättigheter och friheter. Informera dem därför om personuppgiftsincidenten.

Exempel 2: Informera kunderna

Om en kunddatabas blir stulen bör ni antagligen informera kunderna. Kunddatabasens personuppgifter kan användas för att begå identitetsbedrägeri, vilket kan leda till ekonomisk förlust eller andra konsekvenser för de drabbade. Personuppgiftsincidenten kan alltså leda till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter.

Exempel 3: Informera *inte* de anställda

Ett universitet drabbas av en personuppgiftsincident när en anställd av misstag raderar ett register med kontaktuppgifter till de anställda. Detaljerna återskapas senare från en säkerhetskopia. Det är osannolikt att detta medför en hög risk för de anställdas rättigheter och friheter. De behöver därför inte informeras, men dokumentera ändå alltid beslutet.

Exempel 4: Informera *inte* de anställda

Om en telefonlista för personalen har försvunnit, eller om någon har ändrat i den utan tillåtelse, behöver ni normalt sett inte anmäla det till Datainspektionen, och då behöver ni inte heller informera de anställda. Händelsen kommer troligen inte att leda till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Motivera beslutet och dokumentera det.

Obs! Tillsynsmyndighet har befogenhet att tvinga ansvarig att informera berörda personer om den anser att det finns en hög risk. Under alla omständigheter bör beslutsprocessen dokumenteras.

Vilken information ska lämnas till de registrerade?

Följande punkter är ett minimikrav:

- Beskriv orsaken till personuppgiftsincidenten klart och tydligt.
- Ge namn och kontaktuppgifter till dataskyddsombudet, om er organisation har ett, eller till en annan kontakt som är insatt i frågan och kan svara på frågor.
- Beskriv de sannolika konsekvenserna av personuppgiftsincidenten.
- Beskriv vad ni har gjort, eller tänker göra, för att hantera personuppgiftsincidenten.
- I förkommande fall: Beskriv vad ni har gjort för att mildra eventuella negativa effekter.

Personuppgiftsbiträdets skyldigheter

Personuppgiftsbiträden har eget ansvar och egna skyldigheter när det gäller att anmäla personuppgiftsincidenter.

Den personuppgiftsansvarige har alltid det huvudsakliga ansvaret för att personuppgiftsincidenter anmäls till tillsynsmyndigheten och till de registrerade personer som kan drabbas av händelsen.

Personuppgiftsbiträde är dock skyldigt att rapportera till den personuppgiftsansvarige om denne upptäcker en personuppgiftsincident. Detta för att den personuppgiftsansvarige ska kunna uppfylla sina skyldigheter i förordningen.

Rapportera snarast möjligt

Personuppgiftsbiträde ska rapportera till den personuppgiftsansvarige så snart de fått vetskap om en personuppgiftsincident. Finns inte all information tillgänglig från början kan den lämnas stegvis.

Avtalet ska vara tydligt

Det ska framgå av personuppgiftsbiträdesavtalet hur biträdet ska agera om de upptäcker en personuppgiftsincident och till vem hos den personuppgiftsansvarige ni ska rapportera.

Obs! Det juridiska ansvaret att anmäla personuppgiftsincidenten ligger kvar hos den personuppgiftsansvarige.

Riktlinjer för incidenthantering	
E.1.1	Vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder så att personuppgifter är behandlade på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet.
E.1.2	Meddela drabbade om nödvändigt. Konsultera tillsynsmyndighet om det råder osäkerhet i bedömningen.
E.1.3	Rapportera dokumenterad incident till tillsynsmyndighet
E.1.4	Åtgärda brister som inneburit en incident
E.1.5	Dokumentera alla personuppgiftsincidenter, även dem som inte måste anmälas till Datainspektionen.
E.1.6	Komplettera nya incidenter i Risk- och sårbarhetsanalys (PIA)
E.1.7	Ändra och komplettera till tillsynsmyndighet om det uppkommer ny information, ändrad information eller om första rapporteringen inte är komplett.
E.1.8	Chef ska informera sin personal om incidenthanteringen och hur rutinen ser ut.
E.1.9	Formulera kraven för incidentrapportering i verksamhetens personuppgiftsbiträdesavtal
E.1.10	Rapportera incident till kommunens Informationssäkerhetsråd

F

Block F: Personuppgiftsbiträde, underleverantör, tredje part, utanför EU/EES, personuppgiftsbiträdesavtal

Inledning

Ganska ofta använder Herrljunga kommun externa aktörer för att leverera system, tjänster och/eller verktyg för att administrera och behandla data för våra verksamheter, inte sällan innehåller data personuppgifter. När externa aktörer behandlar personuppgifter gäller Dataskyddsförordningen och Herrljunga kommun är ansvariga för den behandlingen.

F.1 Personuppgiftsbiträde

Personuppgiftsbiträde är den som behandlar personuppgifter för en personuppgiftsansvarigs räkning. Ett personuppgiftsbiträde finns alltid utanför den personuppgiftsansvariges organisation. Ett personuppgiftsbiträde kan vara en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ.

Ofta är det en IT-systemleverantör som är personuppgiftsbiträde, när denna driftar ett system och lagrar personuppgifter åt en kund på sina servrar. Men observera att det inte alls behöver handla om lagring av personuppgifter, utan det är också en biträdessituation när en extern part har åtkomst till den personuppgiftsansvariges data genom sitt uppdrag för service, support, underhåll, utveckling och liknande.

De biträden som den personuppgiftsansvarige anlitar ska kunna ge tillräckliga garantier för att behandlingen uppfyller kraven i dataskyddsförordningen och säkerställer att den registrerades rättigheter skyddas.

Ett personuppgiftsbiträde och dess personal får enbart behandla personuppgifter enligt instruktion från den personuppgiftsansvarige. Biträdet får inte anlita ett annat biträde utan att i förhand få ett skriftligt tillstånd av den personuppgiftsansvarige.

Även personuppgiftsbiträdet kan bli föremål för tillsyn eller administrativa sanktionsavgifter och bli skadeståndsansvarig. Den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet måste upprätta ett så kallat biträdesavtal. Dataskyddsförordningen räknar upp vad ett sådant biträdesavtal ska innehålla.

Ansvarsförhållande mellan biträde och den ansvarige

Det är alltid den personuppgiftsansvarige som ansvarar för att en behandling av personuppgifter är laglig. Den registrerade kan dessutom bara kräva sina rättigheter av den personuppgiftsansvarige. Man kan till exempel inte begära registerutdrag direkt från ett personuppgiftsbiträde.

Riktlinjer för personuppgiftsbiträde	
F.1.1	Chefer ska identifiera och känna till de personuppgiftsbiträden som de ansvarar för.
F.1.2	Personuppgiftsbiträden ska redovisas för i Herrljunga kommuns centrala register
F.1.3	Det ska finnas personuppgiftsbiträdesavtal när så krävs
F.1.4	Det är Herrljunga kommun som är ansvarig och bör som utgångspunkt formulera innehållet i personuppgiftsbiträdesavtalet, inte biträdet
F.1.5	I förekommande fall kan biträdet ge förslag på biträdesavtal. Då ska det göras en ordentlig bedömning om det är tillämpligt för de krav Herrljunga kommun bör ställa vid personuppgiftsbehandlingen

Sanktioner och skadestånd även för biträden

Bestämmelserna om ekonomiska sanktionsavgifter och krav på skadestånd gäller även för personuppgiftsbiträden. Det finns alltså ett starkt incitament för exempelvis IT-systemleverantörer att se till att deras IT-system lever upp till Dataskyddsförordningens krav.

Om ett personuppgiftsbiträde använder kundens personuppgifter på ett sätt som denne inte har fått instruktioner om, och alltså själv bestämmer ändamålet och medlen med behandlingen av personuppgifter, så övergår biträdet till att bli personuppgiftsansvarig för behandlingen med allt vad det innebär i ansvar för att det finns en rättslig grund och så vidare.

Krav på personuppgiftsbiträde

Personuppgiftsbiträdet har en skyldighet att ha kontroll över vilka behandlingar av personuppgifter man utför åt respektive kund. Man är skyldig att upprätta en registerförteckning. För varje kund ska minst fem punkter dokumenteras:

1. Namn och kontaktuppgifter till den organisation som är personuppgiftsbiträde (inom den egna verksamheten)
2. Namn och kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvarige (kunden)
3. Information om vilka kategorier av behandlingar som utförs
4. Information om vilka överföringar av personuppgifter som sker till tredjeländer
5. Information om vilka säkerhetsåtgärder som vidtagits

Biträdesavtal och underleverantörer

Personuppgiftsbiträdet har egentligen ingen rättslig skyldighet att se till att det finns ett biträdesavtal. Det är den personuppgiftsansvariges ansvar. Men om det inte finns ett biträdesavtal så har personuppgiftsbiträdet ingen grund för att behandla personuppgifterna. Därför blir avtalet i praktiken ett krav även för personuppgiftsbiträdet.

Fullt ansvar för underleverantörer

Dataskyddsförordningen innehåller också en hel del bestämmelser om hur personuppgiftsbiträdet ska agera när man vill anlita en underleverantör någonstans i leveransen, eller byta en befintlig underleverantör. I princip ska den personuppgiftsansvarige alltid underrättas i god tid och godkänna underleverantören. Personuppgiftsbiträdet har fullt ansvar för hur dess underleverantörer hanterar kundens personuppgifter och att det finns ett avtal som reglerar det.

Tillräckliga garantier

Den personuppgiftsansvarige har bara rätt att anlita ett personuppgiftsbiträde som kan visa att man kommer att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder så att kraven i dataskyddsförordningen uppfylls och den registrerades rättigheter skyddas. För personuppgiftsbiträdets del innebär det att man måste ta fram dokumentation och rutiner så att man kan ge kunderna tillräckliga garantier för detta.

Incidenthantering

Den personuppgiftsansvarige ska dokumentera alla personuppgiftsincidenter (se Block E) och anmäla de flesta av dem till tillsynsmyndigheten. Om personuppgiftsbiträdet har fått vetskap om en incident, ska denne underrätta den personuppgiftsansvarige så snart som möjligt.

Många incidenter inträffar just hos IT-leverantören/bitrådet eller dennes underleverantörer. Det kan handla om brand, obehöriga intrång med mera. Detta innebär att det krävs organisation för incidenthantering hos personuppgiftsbitrådet. Det är viktigt att ha väl utvecklade rutiner för att omedelbart kunna meddela kunderna (de personuppgiftsansvariga) om incidenter som berör deras data. Anmälan till tillsynsmyndigheten ska ske inom 72 timmar, men kan i och för sig göras i etapper om det är svårt att lämna all information så snart. Det är den personuppgiftsansvarige som ansvarar för att göra anmälan, och de vill sannolikt utforma den själva, men det är rimligt att personuppgiftsbitrådet har kompetens att hjälpa till med anmälan och framförallt att ge all nödvändig information så snart som möjligt.

Bitrådets samarbete och företrädare

Personuppgiftsbitrådet har också en skyldighet att samarbeta med nationella tillsynsmyndigheter och då kan det bli aktuellt att utse en företrädare för sig. Om personuppgiftsbitrådet inte är etablerad inom EU ska man skriftligen utse en företrädare som är etablerad i någon av de medlemsstater som behandlingen rör. Det är ett krav i dataskyddsförordningen. Men det gäller att ta reda på vad som gäller i det land där kunden är etablerad. Kraven kan se annorlunda ut utanför EU.

Reglerna om ansvarig/ledande tillsynsmyndighet innebär i praktiken att ett personuppgiftsbitråde kan behöva samarbeta med ett stort antal tillsynsmyndigheter om man exempelvis har råkat ut för en säkerhetsincident i ett IT-system som används i många länder.

Hjälpa den personuppgiftsansvarige

Personuppgiftsbitrådet ska hjälpa den personuppgiftsansvarige så att de registrerades rättigheter kan fullgöras, så som att ta fram information till registerutdrag eller radera personuppgifter.

Personuppgiftsbitrådet ska bidra till granskningar och inspektioner och ge den personuppgiftsansvarige tillgång till information om säkerhetsarbetet och annat som behövs för att den personuppgiftsansvarige ska kunna kontrollera att dataskyddslagstiftningen följs.

Informera om behandlingen strider mot lagstiftningen

Personuppgiftsbitrådet har en skyldighet att omedelbart informera den personuppgiftsansvarige om man anser att en instruktion om behandlingen av personuppgifter strider mot dataskyddslagstiftningen, men har inte ansvar för regelefterlevnaden i det avseendet.

Avtala om tystnadsplikt

Personer som arbetar för personuppgiftsbitrådet och som har rätt att ta del av personuppgifter, ska skriva på ett tystnadspliktsavtal.

Dokumentation

Fakta kring säkerhet och funktioner ska dokumenteras så att det finns möjlighet att visa kunderna att det finns tillräckliga garantier för att både de som personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbitrådet kommer att kunna uppfylla kraven i dataskyddslagstiftningen och säkerställa att de registrerades rättigheter skyddas. Kunden har rätt till sådan information.

Annan dataskyddslagstiftning för bitråden

Personuppgiftsbitråden som har en kundkrets utanför EU eller som på annat sätt kan komma att påverkas av dataskyddslagstiftning utanför EU, måste även ta hänsyn till sådan nationell

lagstiftning. Samma sak gäller sådan lagstiftning som kompletterar GDPR i respektive EU-medlemsstat, exempelvis den svenska dataskyddslagen.

F.2 Överföring till tredjeland

När kundens personuppgifter tillgängliggörs i tredjeland, alltså utanför EU/EES är utgångspunkten att det inte är tillåtet att överföra personuppgifter till tredjeland utan att man vidtar särskilda åtgärder för att säkerställa en tillräckligt hög nivå för skyddet för de registrerades personliga integritet.

Personuppgifterna behöver inte rent faktiskt användas i tredjeland för att bestämmelserna ska vara tillämpliga, utan det räcker med att personer i tredjeland skulle kunna ta del av dem.

Det finns en hel del olika åtgärder som parterna kan vidta för att en överföring av personuppgifter till tredjeland ska bli tillåten. Vissa länder har EU-kommissionen gett en särskild status genom att besluta att de har en adekvat skyddsnivå för behandling av personuppgifter, vilket innebär att det är tillåtet att överföra personuppgifter till dem (naturligtvis under förutsättning att alla övriga krav i dataskyddslagstiftningen uppfylls).

Exempel på åtgärder

- EU-kommissionens olika standardavtal
- Bindande företagsbestämmelser (BCR)
- Uppförandekoder och certifieringar
- Undantag i särskilda situationer efter beslut från berörda dataskyddsmyndigheter

Tredjeland - Var är kundens personuppgifter tillgängliga?

Reglerna om överföring av personuppgifter till tredjeland gäller även för personuppgiftsbiträden. För ett personuppgiftsbiträde är det därför av stor vikt att hålla reda på var någonstans i världen som kundens personuppgifter görs tillgängliga genom biträdet. Det gäller inte bara lagring, utan även åtkomst för exempelvis support, service, underhåll, drift eller utveckling.

Huvudleverantören ska inför den personuppgiftsansvarige redogöra för vilka underleverantörer som anlitas i leveransen och var i världen personuppgifterna är tillgängliga. Det gäller inte bara de egna underleverantörerna utan även underleverantörer i flera led.

Detta kräver inte sällan ett stort kartläggningsarbete och en disciplin vad gäller hur och när underleverantörerna ska meddela planer på förändringar. Alla förändringar kräver nämligen att den personuppgiftsansvarige underrättas och oftast att denne ska godkänna förändringen på något sätt. Detta är huvudleverantörens ansvar.

Riktlinjer för överföring till tredjeland	
F.2.1	Överväg noga huruvida en tjänst som överförs till tredje land är nödvändigt. Välj i huvudsak överföringar till EU/EES och av EU godkända länder. Det uppfyller ett av huvudsyftena med Dataskyddsförordningen.
F.2.2	Om vi överför till tredje land ska särskild utredning genomföras för att säkerställa att säkerhetskraven följer bestämmelserna i Dataskyddsförordningen.

F.2.3	Endast chef beslutar om överföring till tredje land
F.2.4	Chef ansvarar för att all behandling av personuppgifter uppfyller kraven i Dataskyddsförordningen om det beslutas att överföra uppgifter till tredje land.
F.2.5	Chef ska kontrollera befintliga biträdesavtal och säkerställa till var överföringar sker.
F.2.6	Chef ska kontrollera befintliga biträdesavtal och säkerställa till var eventuella underleverantörer överför personuppgifter.
F.2.7	Undvik överföring till tredje land

F.3 Biträdesavtal

Biträdesavtal är i praktiken ett krav. Hur biträdesavtalet är formulerat är av mycket stor betydelse i många avseenden. Det finns en hel del rättsliga krav på vilka bestämmelser som avtalet ska omfatta.

Ett företag eller myndighet som behandlar personuppgifter för någon annans räkning är att anse som ett personuppgiftsbiträde. En organisation som vill anlita ett sådant biträde (den personuppgiftsansvarige) måste teckna ett skriftligt avtal med biträdet.

I avtalet ska biträdet åta sig att:

- Bara behandla personuppgifter enligt dokumenterade instruktioner från den personuppgiftsansvarige
- Se till att personer som har behörighet att behandla personuppgifter hos biträdet har åtagit sig att iaktta tystnadsplikt eller omfattas av lagstadgad sådan
- Vidta alla tekniska och organisatoriska åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa en lämplig säkerhetsnivå i förhållande till riskerna med behandlingen
- Respektera kraven på förhandstillstånd och avtal vid anlitan av ett annat biträde (ett underbiträde)
- Vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder så att den personuppgiftsansvarige kan svara på en enskilds begäran om att få utöva sina rättigheter, såsom rätten till information och registerutdrag, rättelse, radering med mera
- Bistå den personuppgiftsansvarige med att se till att skyldigheterna fullgörs ifråga om säkerhetsåtgärder, anmälan av personuppgiftsincidenter och information om sådana incidenter till de registrerade samt konsekvensbedömning och förhandssamråd
- Radera eller återlämna alla personuppgifter till den personuppgiftsansvarige (beroende på vad den personuppgiftsansvarige väljer) när uppdraget avslutas och även radera alla kopior
- Ge den personuppgiftsansvarige tillgång till all information som krävs för att visa att man fullgör alla skyldigheter som man har som biträde samt att möjliggöra och bidra till inspektioner och andra granskningar som den personuppgiftsansvarige vill genomföra.

Eget biträdesavtal eller leverantörens biträdesavtal

I många fall använder sig kommunen av leverantörer med stora system, många lösningar och inte sällan levererar de lösningar för en stor mängd kunder. Det som kan uppstå då är att leverantören själva presenterar färdiga biträdesavtal, schablonavtal som de önskar att kunden skriver på.

Det är då viktigt att utgå från Herrljunga kommuns hanteringskrav, arbetssätt och säkerhetskrav. Det är framtaget en mall för personuppgiftsbiträdesavtal i Herrljunga kommun. Ansvarig för

avtal ska alltid utgå från den mallen och utifrån det förhandla om ett personuppgiftsbiträdesavtal med leverantören. Viktigt att komma ihåg är att det alltid är Herrljunga kommun som är personuppgiftsansvarig. Agerar leverantören utanför biträdesavtalet blir de ansvariga. Därför ska avtalen inte vara för generella eller oprecisa i sitt innehåll.

I andra hand är det möjligt att använda leverantörens biträdesavtalsförslag. Men det är bara om det uppfyller samma krav som Herrljunga kommun ställer på ett personuppgiftsbiträde samt dess eventuella underleverantörer.

Riktlinjer för Personuppgiftsbiträdesavtal	
F.3.1	Chef eller systemägare är ansvarig för att upprätta personuppgiftsbiträdesavtal för de tjänster de ansvarar.
F.3.2	Det är Herrljunga kommun som är personuppgiftsansvarig. Därför ska biträdesavtalet styras av Herrljunga kommun. Det är inte biträdet som bestämmer krav eller hur de anser att de ska behandla personuppgifter.
F.3.3	Använd mall framtagen för biträdesavtal.
F.3.4	När en leverantör/biträde delger eget biträdesavtal ska det användas i andra hand efter vår egen mall. Då ska det kontrolleras att de följer våra krav.
F.3.5	Personuppgiftsbiträdesavtal ska vara ett separat avtal. Alltså ska det tydligt skiljas från leveransavtalet eller i innehållet i avtalet för ett system eller objekt.
F.3.6	Personuppgiftsbiträdesavtalen ska dokumenteras och finnas med i centrala registret.
F.3.7	Personuppgiftsbiträdesavtalet ska ses över vid varje ändring i leveransavtal eller förändringar i leverantörens tjänster.

G

**Block G: Risk- och sårbarhetsanalys, konsekvensanalys -
Privacy impact Assessment (PIA) och förhandssamråd**

Inledning

Att genomföra konsekvensbedömningar är den personuppgiftsansvariges ansvar, ibland går det att få stöd och hjälp av personuppgiftsbiträdet som ofta besitter kompetens för att hjälpa till med det. Även Dataskyddsombudet kan och bör ge råd om när en konsekvensbedömning avseende dataskydd ska göras samt vara delaktig i genomförandet av den. Det är viktigt att skilja mellan en risk- och sårbarhetsanalys och konsekvensbedömning där den senare är ett krav om det finns hög risk för människors fri- och rättigheter. En risk- och sårbarhetsanalys hjälper till att bedöma om så är fallet.

G.1 Konsekvensbedömningar och förhandssamråd

Konsekvensbedömning handlar om att identifiera och förebygga risker innan de uppkommer. Vid behandling av personuppgifter som kan leda till en hög risk för de registrerade måste organisationen göra en så kallad konsekvensbedömning avseende dataskydd. I korthet handlar det om att vara förutseende, förebygga risker och därmed skydda människors fri- och rättigheter.

Målet är att minimera riskerna vid sådana behandlingar av personuppgifter som innebär en hög risk.

Om konsekvensbedömningar

Syftet med konsekvensbedömning är att förebygga risker innan de uppkommer. Det kan behövas göra en konsekvensbedömning:

- innan påbörjan av en personuppgiftsbehandling
- om risken med en pågående behandling ändras
- för pågående behandlingar om det inte har gjorts tidigare.

Konsekvensbedömningen är en process för att

- ta reda på vilka risker som finns med att behandla personuppgifter
- ta fram rutiner och åtgärder för att bemöta dessa risker
- visa att man uppfyller dataskyddsförordningens krav.

En konsekvensanalys ska genomföras när en behandling sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Det bör i första steget tas reda på genom att bedöma vilka personuppgifter det handlar om och/eller genomföra en risk- och sårbarhetsanalys.

Börja med en risk- och sårbarhetsanalys

Ni ska alltid göra en konsekvensbedömning, om er behandling av personuppgifter sannolikt leder till en hög risk för enskilda personers fri- och rättigheter. Men alla måste inte alltid genomföra en regelrätt konsekvensbedömning:

1. Analysera vilka risker behandlingen av personuppgifter kan innebära och föreslå lämpliga säkerhetsåtgärder. Genomför en risk- och sårbarhetsanalys. Dokumentera resultatet, så att det går att visa att förordningen följs.
2. Utifrån riskanalysen beslutas om organisationen behöver gå vidare och göra en konsekvensbedömning.

Obs! I tveksamma fall bör alltid en konsekvensbedömning göras.

Exempel på kontrollfrågor:

- Är det en behandling av personuppgifter
- Registreras några integritetskänsliga personuppgifter
- Finns det någon lagring eller åtkomst från tredjeland
- Kommuniceras personuppgifter via öppna nätverk

Varför konsekvensbedömning?

En konsekvensbedömning är en pågående process som behöver omprövas och uppdateras kontinuerligt.

Ett krav i vissa fall

Om en behandling av personuppgifter sannolikt leder till hög risk för de registrerades fri- och rättigheter ska alltid genomföras en konsekvensbedömning. Den som bryter mot skyldigheten att göra en konsekvensbedömning riskerar att drabbas av en sanktionsavgift.

Konsekvensbedömning som beslutsunderlag

Den personuppgiftsansvarige kan med fördel göra en konsekvensbedömning även för sådana personuppgiftsbehandlingar som medför en lägre risk. En konsekvensbedömning kan ge organisationen förståelse för personuppgiftsbehandlingens konsekvenser och risker och vara till hjälp när det ska avgöras vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas eller vilka tekniska lösningar som ska väljas.

Konsekvensbedömning för att visa att organisationen följer dataskyddsförordningen

Konsekvensbedömningar är inte bara till hjälp för att uppfylla kraven i dataskyddsförordningen. De är också ett sätt att visa tillsynsmyndigheten att förordningen följs.

En pågående process för integritetens skull

Konsekvensbedömningen kan ses som en pågående process som behöver omprövas och uppdateras kontinuerligt. Då blir det enklare att uppmärksamma och införliva integritetsaspekten i personuppgiftsbehandlingens alla delar.

Vem måste göra en konsekvensbedömning?

Utgå från risk- och sårbarhetsanalysen. Om behandlingen av personuppgifter sannolikt leder till en hög risk för enskilda personers fri- och rättigheter ska det alltid göras en konsekvensbedömning. För att veta om ni måste göra en konsekvensbedömning måste ni alltså först göra en riskanalys.

Att bedöma risk

För att kunna bedöma en risk ska man analysera risken, det vill säga beskriva

- händelsen och varför den är en potentiell risk
- hur sannolikt det är att händelsen inträffar
- hur allvarliga konsekvenserna blir om händelsen inträffar.

Exempel: Hög risk kan det vara om det saknas tillräckliga säkerhetsåtgärder, så att "fel" personer får tillgång till personlig eller känslig information, till exempel uppgifter som kan leda till risk för diskriminering, identitetsstöld, bedrägeri, ekonomisk förlust eller skadat anseende.

Risken som uppkommer vid era personuppgiftsbehandlingar måste bedömas kontinuerligt. Förutom risken för den enskildes personliga integritet ska även risken när det gäller andra grundläggande rättigheter bedömas, till exempel:

- yttrandefrihet
- tankefrihet
- fri rörlighet
- förbud mot diskriminering
- rätt till frihet, samvete och religion.

Exempel på behandlingar som sannolikt leder till hög risk

Dataskyddsförordningen ger tre exempel på behandlingar som sannolikt leder till hög risk:

- När det används automatiskt beslutsfattande som grundar sig på en systematisk och omfattande bedömning av människors personliga aspekter, till exempel profilering.
- När det behandlas uppgifter om lagöverträdelse eller känsliga personuppgifter, till exempel uppgifter om hälsa, religiös tro, politisk uppfattning eller etniskt ursprung, i stor omfattning.
- När det sker systematiskt övervakning på en allmän plats i stor omfattning, genom till exempel kameraövervakning.

Vilka måste göra en konsekvensbedömning?

Om personuppgiftsbehandling faller in under någon av nedanstående kategorier kan det innebära att det behöver göras en konsekvensbedömning.

- utvärderar eller poängsätter människor,
- behandlar personuppgifter i syfte att fatta automatiska beslut som har rättsliga följder eller liknande betydande följder för den registrerade
- systematiskt övervakar människor, till exempel genom kameraövervakning av en allmän plats eller genom att samla in personuppgifter från internetanvändning i offentliga miljöer
- behandlar känsliga personuppgifter eller uppgifter som är mycket personliga, till exempel ett sjukhus som lagrar patientjournaler och liknande
- behandlar personuppgifter i stor omfattning
- kombinerar personuppgifter från två eller flera behandlingar på ett sätt som den registrerade inte förväntar sig, till exempel när man samkör register
- behandlar personuppgifter om personer som av något skäl befinner sig i ett underläge eller i beroendeställning och därför är sårbara, exempelvis barn, anställda, asylsökande, äldre och patienter
- använder ny teknik eller nya organisatoriska lösningar, till exempel en sakernas internet-applikation (Internet of things, IoT)
- behandlar personuppgifter på ett sätt som hindrar de registrerade från att få tillgång till en tjänst eller ingå ett avtal, till exempel ett registerutdrag från Polis

Konsekvensbedömning är inte alltid nödvändigt

Om det redan har gjorts en konsekvensbedömning för en behandling som är mycket lik den planerade behandlingen behöver ni inte göra en ny konsekvensbedömning. Då kan resultatet från den tidigare konsekvensbedömningen användas

En konsekvensbedömning behöver inte heller göras om den planerade personuppgiftsbehandlingen inte sannolikt leder till en hög risk för enskildas fri- och rättigheter.

Så här gör man en konsekvensbedömning

Det är viktigt att påbörja konsekvensbedömningen så tidigt som möjligt och att införliva konsekvensbedömningen i arbetssättet.

Gör konsekvensbedömningen innan personuppgiftsbehandlingen inleds.

Ibland krävs en konsekvensbedömning även för befintliga behandlingar. Riskerna kanske har ökat, till exempel för att det samlas in fler uppgifter än tidigare eller för det införts nya tekniska lösningar. Eller så är det inte gjort någon konsekvensbedömning tidigare.

Grundläggande krav på en konsekvensbedömning

För att kunna bedöma riskerna för enskildas friheter och rättigheter måste ett helhetsgrepp tas om situationen och titta på många olika faktorer i personuppgiftsbehandlingen.

Det finns fyra grundläggande krav på vad en konsekvensbedömning ska innehålla:

- En systematisk beskrivning av den planerade behandlingen och behandlingens syfte
- En bedömning av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet med den
- En bedömning av riskerna för de registrerades rättigheter och friheter
- De åtgärder som planeras för att hantera riskerna och för att visa att dataskyddsförordningen efterlevs.

Dessutom måste

- rådgöras med dataskyddsombudet
- inhämtas synpunkter från de registrerade eller deras företrädare när det är lämpligt

En konsekvensbedömning för flera behandlingar

En enda konsekvensbedömning kan användas för att bedöma flera behandlingar som liknar varandra vad gäller art, omfattning, innehåll, ändamål och risker.

Obs! Den som gör en gemensam konsekvensbedömning för flera personuppgiftsbehandlingar ska motivera varför en enda konsekvensbedömning har utförts.

Att avhjälpa risker

Överväg i första hand om behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet. Kanske kan syftet med behandlingen uppnås på ett annat sätt så att riskerna inte uppstår.

Exempel på åtgärder som kan användas för att hantera risker är

- autentisering
- kryptering
- rutiner och tydlig information om säkerhet till systemets användare
- logg över vem som använder personuppgifter

- stöd för säkerhetskopiering
- pseudonymisering av personuppgifter
- öppen redovisning av personuppgifternas syfte och behandling
- möjlighet för den registrerade att övervaka uppgiftsbehandlingen.
- minska antalet personer som har tillgång till uppgifterna
- begränsa sökbegrepp så att det inte går att söka på känsliga personuppgifter
- införa automatisk borttagning av personuppgifter som inte längre ska behandlas
- utforma IT-systemen så att inte fler personuppgifter än nödvändigt behandlas, det vill säga inbyggt dataskydd och dataskydd som standard.

Motivera och dokumentera

Motivera och dokumentera de val som görs, till exempel om det bedöms att det inte är lämpligt att inhämta eller följa synpunkter från de registrerade.

Införliva konsekvensbedömningar i arbetssätt

För att se till att det redan från början tas hänsyn till skyddet för personuppgifter i arbetsprocesser bör det införlivas konsekvensbedömningen i arbetssätt. Till exempel att ha med konsekvensbedömningar i arbetsordning eller i projektplaner.

Publicera för öppenhet och ansvarsskyldighet

Även om det inte är ett krav bör det övervägas att publicera hela, eller åtminstone delar av, konsekvensbedömningen. En sådan publicering kan bland annat hjälpa till att uppfylla förordningens principer om öppenhet och ansvarsskyldighet.

Publicering kan vara särskilt bra när behandlingen rör allmänheten, till exempel vid övervakning på allmän plats. Publiceringen kan bestå av en sammanfattning av konsekvensbedömningens huvudsakliga innehåll.

Ompröva riskbedömningen kontinuerligt

Ompröva bedömningen av riskerna flera gånger under utvecklingsprocessen, särskilt när behandlingen förändras på ett sätt som kan påverka risken, till exempel för att det samlas in fler uppgifter än tidigare eller inför nya tekniska lösningar. Även efter att en behandling har påbörjats kan ni behöva gå tillbaka till den ursprungliga konsekvensbedömningen och ompröva bedömningen av risken.

Riktlinjer för Konsekvensbedömningar och risk- och sårbarhetsanalyser	
G.1.1	Genomför risk- och sårbarhetsanalys vid nya behandlingar av personuppgifter
G.1.2	Bedöm utifrån risk- och sårbarhetsanalys om en konsekvensbedömning är nödvändig
G.1.3	Genomför konsekvensbedömning för de behandlingar som kräver det, för känsliga personuppgifter är det ett krav
G.1.4	Dokumentera, använd kommunens mallar för analys/bedömning
G.1.5	Använd Dataskyddsombud för stöd i arbetet med konsekvensbedömning

G.2 Förhandssamråd

Om det ändå anses finnas hög risk med personuppgiftsbehandlingen ska verksamheten samråda med Datainspektionen innan ni behandlingen påbörjas.

Obs! Innan begäran om förhandssamråd ska det ha gjorts en gedigen konsekvensbedömning som är väl dokumenterad.

Kontakta tillsynsmyndigheten om inte risken kan begränsas

I konsekvensbedömningen ska det tydligt dokumenteras vad som ska göras för att garantera säkerheten i personuppgiftsbehandlingen. Om man i bedömning ändå anser att det finns hög risk med personuppgiftsbehandlingen ska samråd ske med tillsynsmyndighet innan behandlingen får påbörjas. Det kan till exempel vara att riskerna inte kan begränsas tillräckligt genom åtgärder som är rimliga med tanke på tillgänglig teknik och kostnader.

Om tillsynsmyndigheten bedömer att personuppgiftsbehandlingen strider mot förordningen får kommunen råd om hur man ska gå vidare. Tillsynsmyndigheten har även möjlighet att till exempel förbjuda en behandling som strider mot förordningen.

Förbered innan begäran om förhandssamråd

Innan begäran om förhandssamråd ska en gedigen konsekvensbedömning genomförts som är väl dokumenterad. Det ska också kunna redogöras för vilka risker som kvarstår och varför inte de kunnat åtgärdas. Dokumentationen av konsekvensbedömningen ska bifogas i begäran om förhandssamråd.

Riktlinjer för förhandssamråd	
G.2.1	Om en behandling är nödvändig men risken är hög bör begäran om förhandssamråd ske.
G.2.2	Gör risk- och sårbarhetsanalys och konsekvensbedömning innan begäran om förhandssamråd ställs till tillsynsmyndighet



Block H: Tillsyn, Dataskyddsombud, tillsynsmyndighet

Inledning

En tillsynsmyndighet i varje EU-land ska övervaka att de som behandlar personuppgifter följer dataskyddsförordningen. Tillsynsmyndigheten ska vara fullständigt oberoende i utförandet av sina uppgifter och utövandet av sina befogenheter. Tillsynsmyndighet har möjlighet att bland annat utfärda varningar och reprimander och att förelägga organisationer att vidta åtgärder. Tillsynsmyndigheten kan även besluta om att begränsa eller förbjuda behandling och att påföra administrativa sanktionsavgifter.

Tillsyn

Med tillsyn menas att tillsynsmyndighet genom egna iakttagelser av kommunen kontrollerar att lagar och förordningar följs.

Tillsynen sker antingen på plats eller per brev, telefon eller e-post. Om tillsynen ska genomföras på plats informerar tillsynsmyndigheten normalt tillsynsobjektet i förväg om tid för inspektionen. Oanmälda inspektioner förekommer också.

Skälen till tillsyn kan variera. Ibland kan det bero på att tillsynsmyndigheten mottagit klagomål eller har uppmärksammat på något missförhållande via massmedia. I andra fall kan det bero på att förhållandena i en hel bransch ska granskas.

Tonvikten ligger på breda och djupa granskningar av en bransch eller sektor, till exempel vården, arbetslivet, forskning eller bank/försäkring. En sådan granskning kan innehålla både fältinspektioner och enkäter.

H.1 Tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighetens kanske största uppgift är att ge information, stöd och råd till alla som behandlar personuppgifter i olika verksamheter. Tillsynsmyndigheten har också till uppgift att övervaka att behandlingen av personuppgifter i Sverige går till på rätt sätt. De utför inspektioner och hanterar även frågor och klagomål från enskilda personer.

Datainspektionen utfärdar också föreskrifter och allmänna råd och ger synpunkter på utredningar och lagförslag.

Även om inspektionens kanske största uppgift är att ge stöd och råd, är det också en tillsynsmyndighet som har till uppgift att övervaka att behandlingen av personuppgifter i Sverige går till på rätt sätt.

(Därför måste man tänka sig för lite innan man svarar på deras frågor eller ställer frågor till dem.)

Det bästa är om en person i organisationen har det övergripande ansvaret för kontakterna med Datainspektionen, så att det finns någon som kan hålla reda på de frågor och svar som har diskuterats. Finns det ett dataskyddsombud utsett kan det vara den naturliga personen att välja, men måste inte vara det., det beror lite på hur er dataskyddsorganisation ser ut.)

Områden som tillsynsmyndighet ansvarar för och erbjuder:

- Information och rådgivning
- Förhandssamråd (Block G)
- Samråd

- Incidentrapporter (Block E)
- Tillsyn, inspektion och klagomål

Tillsyn, inspektion och klagomål

Det händer att tillsynsmyndigheten öppnar ett så kallat tillsynsärende om de får in ett klagomål eller på något annat sätt blir uppmärksammade på någon behandling av personuppgifter som de vill veta mera om. När en organisation blir kontaktad sker det sannolikt i form av ett brev med en uppmaning om att inom en viss tid (vanligtvis några veckor) beskriva personuppgiftsbehandlingen och svara på några frågor. Det kan också hända att man blir kontaktad via e-post eller telefon, och att inspektionen vill komma och inspektera på plats i lokalerna

Det är alltid bra att tänka efter innan man besvarar frågor från en granskande myndighet. Om man känner sig osäker och inte kan besvara alla frågor från tillsynsmyndigheten med en gång, är det ofta bättre att be att få återkomma.

Observera att det är viktigt att svara noggrant och sanningsenligt. Det går inte att vägra att svara. Det är mycket olämpligt att fara med osanningar eller dölja problem, eftersom det innebär en stor risk för att sanktionsavgifterna blir högre av den anledningen. Det framgår bland annat av Dataskyddsförordningen.

Om Datainspektionens tillsynsärende skulle hitta en eller flera brister i verksamhetens dataskydd, är det viktigt att se till att bristerna blir åtgärdade. Att så snart som möjligt kunna svara att man har gjort något åt saken, eller åtminstone tagit fram en åtgärdsplan, visar att man tagit till sig av tillsynsmyndighetens kritik och anstränger sig för att förändra förhållandena.

Om ett tillsynsärende berör en fråga där organisationen själv anser att man behandlar personuppgifter på ett korrekt sätt, så finns det all anledning att ändå svara och beskriva hur man resonerat. Då slipper man förhoppningsvis vidare skriftväxling och ärendet blir avslutat utan åtgärd från tillsynsmyndighetens sida.

Inspektioner på plats

Tillsynsmyndighet har rätt att komma in i era lokaler, se era IT-system, granska säkerhetsåtgärder och hur personuppgifter behandlas. De har rätt att ta del av all dokumentation om era behandlingar av personuppgifter. De kan beordra körningar och utskrifter. De kan dock inte ta hjälp av Kronofogden för att bereda sig tillgång till lokaler eller system.

Riktlinjer med beaktande av tillsynsmyndighet	
H.1.1	
H.1.2	
H.1.3	
H.1.4	
H.1.5	
H.1.6	
H.1.7	

H.2 Dataskyddsbud

Ombudets roll är att kontrollera att dataskyddsförordningen följs inom organisationen genom att till exempel utföra kontroller och informationsinsatser.

Dataskyddsbud kan ha ansvar för flera olika myndigheter. Så är fallet för Herrljunga kommun. Dataskyddsbud (2 st.) delas med övriga kommuner i Sjuhärad. En förutsättning för det är att dataskyddsbudet har tillräckligt med tid och resurser för att utföra uppdraget, och att alla som behöver komma i kontakt med dataskyddsbudet lätt kan göra det.

Vad gör ett dataskyddsbud?

Den övergripande och viktigaste uppgiften för dataskyddsbudet är att övervaka att organisationen följer dataskyddsförordningen. Det innebär bland annat att

- samla in information om hur organisationen behandlar personuppgifter
- kontrollera att organisationen följer bestämmelser och interna styrdokument
- informera och ge råd inom organisationen.

Dataskyddsbudet ska också

- ge råd om konsekvensbedömningar
- vara kontaktperson för tillsynsmyndigheten
- vara kontaktperson för de registrerade och personalen inom organisationen
- samarbeta med tillsynsmyndighet, till exempel vid inspektioner.

Dataskyddsbudet är inte ansvarigt och får inte bestraffas

Dataskyddsbudet har inget eget ansvar för att organisationen följer dataskyddsförordningen. Det ansvaret ligger alltid hos den personuppgiftsansvariga eller hos personuppgiftsbiträdet. Personuppgiftsansvarig får heller inte bestraffa dataskyddsbudet för att ha utfört sina arbetsuppgifter.

Vara kontaktperson och samarbeta med tillsynsmyndigheten

Dataskyddsbudet ska vara kontaktperson för

- de registrerade, som till exempel vill nå dataskyddsbudet för att få veta vilka uppgifter som finns registrerade om dem
- personalen inom organisationen, som kan vilja veta om de gör rätt när de behandlar personuppgifter
- Tillsynsmyndigheten, som kan vilja inspektera verksamheten.

Myndigheter och offentliga organ måste ha ett dataskyddsbud oavsett vilka uppgifter de behandlar. Ett dataskyddsbud hjälper organisationen i arbetet med dataskydd och fungerar som kontaktpunkt för tillsynsmyndigheten och de registrerade.

Dataskyddsbudet ska utses på grundval av yrkesmässiga kvalifikationer och, i synnerhet, sakkunskap om lagstiftning och praxis avseende dataskydd samt förmågan att fullgöra de uppgifter som avses i lagen.

Konsekvensbedömningar

Dataskyddsbudet ska alltid vara inblandat om en organisation gör, eller överväger att göra, en konsekvensbedömning för behandling av personuppgifter. En konsekvensbedömning behövs om ni ska samla in personuppgifter och det finns hög risk för personers rättigheter och friheter.

Det är den personuppgiftsansvarige, inte dataskyddsbudet, som ska se till att organisationen gör konsekvensbedömningar när det behövs. Men den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet ska rådfråga dataskyddsbudet, till exempel för att bedöma

- om det behövs en konsekvensbedömning i ett visst fall
- vilken metod som ska användas för konsekvensbedömningen
- om det är bra att konsekvensbedömningen görs internt eller om en extern part ska göra den
- vilka skyddsåtgärder som behövs för att begränsa eventuella risker för de registrerades rättigheter och intressen
- om en konsekvensbedömning har utförts korrekt och om slutsatserna är korrekta.

Tillgänglighet

Den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet ska offentliggöra dataskyddsbudets kontaktuppgifter och meddela dessa till tillsynsmyndigheten.

Det är viktigt att dataskyddsbudet är "lättillgängligt". Det innebär till exempel att de registrerade, de som arbetar internt inom organisationen och tillsynsmyndigheten lätt ska kunna hitta kontaktuppgifter till dataskyddsbudet. Det ska också vara lätt att komma i kontakt med dataskyddsbudet, som måste kunna kommunicera effektivt med de registrerade.

De organisationer som ska ha ett dataskyddsbud måste meddela dataskyddsbudets namn och kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten. Dataskyddsbudets kontaktuppgifter måste också offentliggöras så att de registrerade vet vart de kan vända sig.

Dataskyddsbudets ställning

Den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet ska säkerställa att dataskyddsbudet på ett korrekt sätt och i god tid deltar i alla frågor som rör skyddet av personuppgifter.

Den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet ska stödja dataskyddsbudet i utförandet dennes uppgifter genom att tillhandahålla de resurser som krävs för att fullgöra dessa uppgifter samt tillgång till personuppgifter och behandlingsförfaranden, samt i upprätthållandet av dennes sakkunskap.

Den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet ska säkerställa att dataskyddsbudet inte tar emot instruktioner som gäller utförandet av dessa uppgifter. Hen får inte avsättas eller bli föremål för sanktioner av den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet för att ha utfört sina uppgifter. Dataskyddsbudet ska rapportera direkt till den personuppgiftsansvariges högsta förvaltningsnivå.

Dataskyddsbudets resurser

Dataskyddsbudet måste ha de resurser som krävs för att kunna fullgöra sina uppgifter, till exempel

- aktivt stöd från högsta ledningen för dataskyddsbudets arbete
- aktivt stöd och information från andra avdelningar inom kommunen
- tillräckligt med tid för att kunna fullgöra sina uppgifter
- ekonomiska resurser
- fortbildning
- infrastruktur (lokaler, hjälpmedel, utrustning)
- personal i förekommande fall.

All personal i organisationen ska informeras om att det finns ett dataskyddsbud och om vilka uppgifter dataskyddsbudet har.

Kommunen bör bland annat:

- bjuda in dataskyddsbudet att regelbundet delta i möten på högsta och mellanliggande förvaltningsnivå
- låta dataskyddsbudet delta i beslut som har följder för dataskyddet
- förmedla all relevant information till dataskyddsbudet så att ombudet i god tid kan ge lämpliga råd
- dokumentera sina skäl i de fall dataskyddsbudets råd inte följs
- rådfråga dataskyddsbudet omedelbart när en incident har inträffat
- tydligt ange dataskyddsbudets exakta uppgifter och deras omfattning, särskilt när det gäller konsekvensbedömningar.

Sekretess

För dataskyddsbud i det allmänna verksamheten gäller offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser om sekretess. Sekretessen/tystnadsplikten innebär dock inte att det är förbjudet för dataskyddsbudet att kontakta och samråda med tillsynsmyndighet.

Dataskyddsbudet får inte ha andra uppgifter som kan leda till intressekonflikter. Till exempel kan dataskyddsbudet inte vara med och fastställa ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter.

Riktlinjer med beaktande av Dataskyddsbud	
H.2.1	
H.2.2	
H.2.3	
H.2.4	
H.2.5	
H.2.6	
H.2.7	



Block I: Registrerades rättigheter

Inledning

De personer vars personuppgifter behandlas, de registrerade, har ett antal rättigheter enligt dataskyddsförordningen.

Rätt till information

Den registrerade har rätt att få information när hans eller hennes personuppgifter behandlas. Information om personuppgiftsbehandlingen ska lämnas av den personuppgiftsansvarige både när uppgifterna samlas in och när den registrerade annars begär det. Därutöver finns det vissa tillfällen när särskild information ska ges till den registrerade, till exempel om det inträffar ett dataintrång eller liknande (en personuppgiftsincident) hos den personuppgiftsansvarige och det finns risk för till exempel identitetsstöld eller bedrägeri.

Informationen ska tillhandahållas den registrerade kostnadsfritt i en lättillgänglig, skriftlig form (vilket kan vara i elektronisk form) och med ett tydligt och enkelt språk. I dataskyddsförordningen anges utförligt vilken information som ska ges. Bland annat ska information lämnas om kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvarige, den rättsliga grunden för behandlingen och ändamålet med behandlingen. Det står mer om informationsskyldigheten i Block D.

I.1 Rätt till rättelse

Varje person har rätt att vända sig till Herrljunga kommun och be att få felaktiga uppgifter rättade. Det innebär också att den enskilde har rätt att komplettera med sådana personuppgifter som saknas och som är relevanta med hänsyn till ändamålet med personuppgiftsbehandlingen. Att den som behandlar personuppgifter också själv måste se till att uppgifterna är korrekta och uppdaterade framgår redan av de grundläggande principerna (Block A) i dataskyddsförordningen.

Rätten till rättelse går ut på att de registrerade kan kräva att de uppgifter som behandlas är korrekta och i vissa fall även aktuella. Därmed har de registrerade också rätt att få uppgifterna korrigerade eller kompletterade vid behov. Detta ger varje individ möjligheten att anpassa informationen till den situation som han eller hon befinner sig i, exempelvis vad gäller bostadsadress, arbetsplats, civilstatus och så vidare. Framförallt handlar det dock om att korrigera direkta felaktigheter eller komplettera missvisande information.

En önskan om rättelse ska uppfyllas av den personuppgiftsansvarige så snart som möjligt (eller utan onödigt dröjsmål), men självklart behöver man inte rätta information som man själv inte anser är felaktig eller missvisande. I sådana fall får man meddela den registrerade detta, som kan klaga till tillsynsmyndigheten.

Om uppgifter rättas på den enskildes begäran måste Herrljunga kommun också informera dem som de har lämnat ut uppgifter till om att uppgifter rättats. Det gäller dock inte om det skulle visa sig omöjligt eller innebära en alltför betungande insats. Den enskilde har också rätt att begära att få information om till vem uppgifter har lämnats ut.

I.1.1	Begäran från registrerad om rättelse ska prioriteras i arbetet (hanteras skyndsamt)
I.1.2	Vid varje begäran om rättelse ska uppgifterna kontrolleras mot ändamål och rättslig grund för att bedöma huruvida uppgifterna är korrekta eller felaktiga
I.1.3	Om rättelse inte kan medges ska orsaken tydligt kommuniceras. Informera alltid om rätten att överklaga ett sådant beslut
I.1.4	Rätten till rättelse ska bedömas sakligt och objektivt när en sådan begäran inkommer

I.2 Rätt till radering

Varje person har rätt att vända sig till Herrljunga kommun och be att uppgifterna som avser hen raderas. Uppgifterna måste raderas i följande fall:

- Om uppgifterna inte längre behövs för de ändamål som de samlades in för
- Om behandlingen grundar sig på den enskildes samtycke och denne återkallar samtycket
- Om behandlingen sker för direktmarknadsföring och den enskilde motsätter sig att uppgifterna behandlas
- Om personuppgifterna har behandlats olagligt
- Om radering krävs för att uppfylla en rättslig skyldighet
- Om personuppgifterna avser barn och har samlats in i samband med att barnet skapar en profil i ett socialt nätverk

Om uppgifter raderas på den enskildes begäran Herrljunga kommun också informera dem som de har lämnat ut uppgifter till om raderingen. Det gäller dock inte om det skulle visa sig omöjligt eller innebära en alltför betungande insats. Den enskilde har också rätt att begära att få information om till vem uppgifter har lämnats ut.

Som individ har man rätt att begära att personuppgifter ska tas bort. Det kallas ofta "rätten att bli glömd". Det rör sig inte om någon absolut rättighet som gäller i alla sammanhang. En anställd har till exempel inte rätt att kräva att uppgifterna i ett löneadministrativt system raderas, och inte heller en kund under ett pågående kundförhållande. Om det inte finns någon annan grund för behandlingen än samtycke eller om grunden är ett avtalsförhållande och det har avslutats, så har man rätt att begära att "bli glömd".

En enskild registrerad kan däremot inte begära att uppgifterna raderas om behandlingen av personuppgifter är nödvändiga för:

1. att kunna utöva rätten till yttrande- och informationsfrihet
2. att kunna uppfylla ett lagkrav (exempelvis bokföringslagens krav på sparande av personuppgifter i sju år för redovisningsändamål) eller det är en del i en myndighetsutövning
3. folkhälsoändamål
4. arkiveringsändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål
5. att kunna fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk.

Det är den personuppgiftsansvarige som ska kunna visa på sin rätt att ha kvar uppgifterna om den registrerade begär att de ska tas bort.

Riktlinjer för rätten till radering	
I.2.1	Vid begäran om radering av registrerad ska kontroll utföras om den rätten finns utifrån kommunens ändamål och rättslig grund.
I.2.2	Om uppgifter om registrerad finns i register och rätten till radering önskas ska det göras bedömning om uppgifterna ska hanteras på annat sätt än att raderas. Det är viktigt att utreda om det bör hanteras på annat sätt utifrån annan lagstiftning såsom arkivändamål, statistikändamål osv.
I.2.3	Om radering inte kan medges ska orsaken tydligt kommuniceras. Informera alltid om rätten att överklaga ett sådant beslut.
I.2.4	Rätten till radering ska bedömas sakligt och objektivt utifrån rättslig grund för behandling när en begäran inkommer.
I.2.5	Som myndighet är inte intresseavvägning giltigt för att bedöma huruvida uppgift ska raderas eller inte.

I.3 Rätt till begränsning av behandling

Enskilda har i vissa fall rätt att kräva att behandlingen av personuppgifter begränsas. Med begränsning menas att uppgifterna markeras så att dessa i framtiden endast får behandlas för vissa avgränsade syften.

Rätten till begränsning gäller bland annat när den registrerade anser att uppgifterna är felaktiga och begärt rättelse. I sådana fall kan den registrerade även begära att behandlingen av uppgifterna begränsas under tiden uppgifternas korrekthet utreds.

Som personuppgiftsansvarig kan man då tvingas behålla uppgifterna, men utan att ha rätt att använda dem. Detta kan bli aktuellt i följande situationer:

- Om man måste kontrollera personuppgifternas korrekthet
- Om behandlingen av personuppgifter varit olaglig, men den registrerade motsätter sig en radering
- Om den personuppgiftsansvarige inte behöver uppgifterna längre, men den registrerade behöver dem för att kunna fastställa, göra gällande eller försvara ett rättsligt anspråk denne har

Om man en gång har begränsat användandet av någons personuppgifter, måste man alltid meddela personen i förväg ifall begränsningen kommer att hävas.

Den personuppgiftsansvarige ska underrätta varje mottagare som man har lämnat ut de aktuella uppgifterna till om behandlingen har begränsats. Detta gäller så länge det inte visar sig vara omöjligt eller en oproportionell ansträngning. Man ska också tala om för den registrerade vilka mottagarna är, om den registrerade efterfrågar den informationen.

Riktlinjer för rätten till begränsning	
I.3.1	En begäran om begränsning är alltid giltig. Ange att det behöver utredas innan verkställighet av någon form ska ske. Begränsa informationen denna tid genom att vidta nödvändiga åtgärder när det gäller distribution, behörigheter osv.
I.3.2	Vissa delar av denna rättighet påverkar andra viktiga mottagare av de personuppgifter som behandlas. Det bör därför finnas rutiner för vilka

Herrljunga kommun delger sådana uppgifter och de ska delges information om begränsning eller utredning om begränsning då detta kan påverka en registrerads rättigheter och frihet.
--

I.4 Rätten till dataportabilitet

Rätten till dataportabilitet innebär att en registrerad har rätt att, på begäran, få ut de uppgifter som finns registrerade om hen i syfte att föra över dem och återanvända dem hos en annan part, till exempel en annan leverantör. Det skulle kunna jämföras med att en person kan byta telefonbolag men behålla sitt telefonnummer.

Denna rättighet gäller endast om behandlingen grundar sig på samtycke eller ett avtalsförhållande.

Den information som ska omfattas av dataportabiliteten är dels sådan information som den registrerade själv har lämnat ifrån sig, dels sådan information som har hämtats in automatiskt genom den registrerades aktiviteter, till exempel trafikdata, sökhistorik, hälsodata som skapats i en app, geografisk data med mera.

Som personuppgiftsansvarig måste man tillhandahålla uppgifterna i ett "strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format" som gör det möjligt för den registrerade att skicka informationen vidare. Om det är tekniskt möjligt kan informationen också skickas direkt till en annan organisation om den registrerade efterfrågar det.

Det är för att möta kravet om dataportabilitet viktigt att ta fram standarder och format för Herrljunga kommun som på ett enkelt sätt kan tillmötesgå detta lagkrav.

Riktlinjer för rätten dataportabilitet

I.4.1	Verksamheten ska så långt som det är möjligt arbeta med öppna standarder och godkända format för att förenkla rätten till dataportabilitet.
-------	---

I.5 Rätten att göra invändningar

En enskild har i vissa fall rätt att invända mot den personuppgiftsansvariges behandling av hens personuppgifter.

Rätten att invända gäller när personuppgifter behandlas för att utföra en uppgift av allmänt intresse, som ett led i myndighetsutövning eller efter en intresseavvägning. Herrljunga kommun som offentlig myndighet/verksamhet kan inte använda intresseavvägning.

Om den enskilde invänder mot behandlingen i sådana fall får den personuppgiftsansvarige endast fortsätta att behandla uppgifterna om det går att visa att det finns tvingande berättigade skäl till att uppgifterna måste behandlas som väger tyngre än den enskildes intressen, rättigheter och friheter eller om behandlingen sker för fastställande, utövande eller försvar av rättsliga anspråk.

Den enskilde har alltid rätt att invända mot att hens personuppgifter används för direkt marknadsföring. En sådan invändning kan göras när som helst. Görs en invändning mot direkt marknadsföring, får personuppgifterna inte längre behandlas för sådana ändamål.

Särskilda regler gäller för personuppgifter som behandlas för vetenskapliga och historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

Den personuppgiftsansvarige måste informera de registrerade om rätten att göra invändningar

De registrerade ska få information om sin rätt att invända senast i samband med det första reklamutskicket, och då på ett tydligt och begripligt sätt. Observera också att det inte finns något skriftlighetskrav i dataskyddsförordningen när det kommer till att invända mot marknadsföring. Man kan alltså inte kräva att den registrerade ska invända genom att skicka ett skriftligt brev med sin begäran.

Riktlinjer för rätten att invända mot behandling	
1.5.1	För att kunna ansvara och svara på rätten till invändning ska ändamål med behandling och rättslig grund för den vara tydligt. Det ska anges i kommunens registerförteckning.
1.5.2	För de fall där kommunen använder sig av marknadsföring, nyhetsbrev, inbjudningar och liknande ska information om denna rätt ges i anslutning till sådana utskick.

I.6 Automatiskt beslutsfattande, inbegripet profilering

Den enskilde har rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på någon form av automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, om beslutet kan ha rättsliga följder för den enskilde eller på liknande sätt i betydande grad påverkar hen.

Automatiserat beslutsfattande kan till exempel vara ett automatiserat avslag på en kreditansökan på internet eller vid ett nekande besked från e-rekrytering via internet utan personlig kontakt.

Automatiserat beslutsfattande kan vara tillåtet om det är nödvändigt för ingående eller fullgörande av ett avtal mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige eller om den enskilde har gett sitt uttryckliga samtycke. Det kan även vara tillåtet enligt särskild lagstiftning.

Den personuppgiftsansvarige måste informera de registrerade om att automatiserat beslutsfattande används enligt den generella informationsskyldigheten i förordningen (Block D).

Automatiserade beslut kan fattas med eller utan profilering. Omvänt kan profilering användas utan att det leder till ett automatiserat beslut. Profilering innebär varje form av automatisk behandling av personuppgifter då uppgifterna används för att bedöma vissa personliga egenskaper, i synnerhet för att analysera eller förutsäga personens arbetsprestationer, ekonomiska situation, hälsa, personliga preferenser, intressen, pålitlighet, beteende, vistelseort eller förflyttningar.

Profilering utgör en behandling av personuppgifter som måste utföras i enlighet med samtliga bestämmelser i dataskyddsförordningen.

Riktlinjer för Automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering	
1.6.1	För att kunna ansvara och svara på rätten till invändning ska ändamål med behandling och rättslig grund för den vara tydligt. Det ska anges i kommunens registerförteckning.

I.6.2	För de fall där kommunen använder sig av marknadsföring, nyhetsbrev, inbjudningar och liknande ska information om denna rätt ges i anslutning till sådana utskick.
-------	--